

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om tryggande av försörjningsberedskapen och om Försörjningsberedskapscentralen samt till lag om ändring av lagen om skyddsupplag

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att det stiftas en lag om tryggande av försörjningsberedskapen och om Försörjningsberedskapscentralen. Det föreslås att 1992 års lag om tryggande av försörjningsberedskapen upphävs. Dessutom föreslås det att 1982 års lag om skyddsupplag ändras.

Syftet med propositionen är att inrätta Försörjningsberedskapscentralen som ett ämbetsverk. Detta motsvarar bättre kraven i den förändrade säkerhetspolitiska omgivningen och verksamhetsmiljön och förtydligar Försörjningsberedskapscentralens ställning som myndighet. Försörjningsberedskapscentralen har för närvarande förvaltningsuppgifter och den utövar offentlig makt, även betydande offentlig makt. Det föreslås att Försörjningsberedskapscentralens uppgifter regleras tydligare än hittills på lagnivå, så att det säkerställs att bestämmelserna uppfyller kraven i grundlagen. Samtidigt föreslås det att Försörjningsberedskapscentralens förvaltningsmodell ses över så att den bättre motsvarar statens ämbetsverksmodell. Arbetsavtalsförhållandena för de anställda vid Försörjningsberedskapscentralen ändras till tjänsteförhållanden. De olika ministeriernas möjligheter att delta i styrningen av Försörjningsberedskapscentralen förbättras genom att det inrättas en horisontellt fungerande styrgrupp för Försörjningsberedskapscentralen.

Den finansieringsmodell som tillämpas på Försörjningsberedskapscentralen och på försörjningsberedskapsåtgärderna ses över i förslaget så att en del av finansieringen föreslås komma från statsbudgeten och en del från försörjningsberedskapsavgiften, vilken föreslås bli intäktsförd till försörjningsberedskapsfonden. Syftet med ändringarna är att säkerställa en tillräcklig nivå på finansieringen för Försörjningsberedskapscentralen och försörjningsberedskapsfonden.

Regleringen av statens säkerhetsupplag förtydligas genom att man fastställer förfaranden för inrättande och ibruktagande av statens säkerhetsupplag. Till lagen föreslås bli fogade bestämmelser om produktionsreserveringar och kapacitetsreserveringar. Dessutom föreslås i lagen om skyddsupplag ändringar av närmast teknisk natur.

Det föreslås inga större ändringar i den samarbetsmodell som tillämpas mellan myndigheterna, näringslivet och organisationerna.

Bakgrunden till propositionen är regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering, enligt vilket regeringen genomför en helhetsöversyn av lagstiftningen om försörjningsberedskap under den kommande valperioden för att säkerställa att lagstiftningen är uppdaterad.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2026 och avses bli behandlad i samband med den.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt 2026.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING	4
1 Bakgrund och beredning	4
1.1 Bakgrund	4
1.2 Beredning	4
2 Nuläge och bedömning av nuläget	4
2.1	4
2.2	4
2.3	4
2.4 Ålands ställning	4
2.5	6
2.5.1	6
2.5.2	6
2.5.3	6
2.5.4	6
2.5.5	6
2.5.6	6
2.5.7	6
2.5.8	6
2.5.9	6
2.5.10	6
2.5.11	6
2.5.12	6
2.5.13	6
2.5.14	6
2.6	6
2.7	6
3 Målsättning	6
4 Förslagen och deras konsekvenser	7
4.1 De viktigaste förslagen	7
4.1.1	7
4.1.2	7
4.1.3	7
4.1.4	7
4.1.5	7
4.1.6	7
4.1.7	7
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	7
4.2.1	7
4.2.2	7
4.2.3	7
5 Alternativa handlingsvägar	7
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser	7
5.1.1	7

5.1.2.....	7
5.1.3.....	7
5.1.4.....	7
5.1.5.....	7
5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet.....	8
5.2.1.....	8
5.2.2.....	8
5.2.3.....	8
5.2.4.....	8
5.2.5.....	8
5.2.6.....	8
6 Remissvar	8
7 Specialmotivering	8
7.1 Lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen och om Försörjningsberedskapscentralen	8
7.2 Lagen om skyddsupplag.....	51
8 Bestämmelser på lägre nivå än lag	54
9 Ikraftträdande.....	54
10 Verkställighet och uppföljning	54
11 Förhållande till andra propositioner.....	54
11.1 Samband med andra propositioner.....	54
11.2 Förhållande till budgetpropositionen	54
12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	55
12.1.....	55
12.2.....	55
12.3.....	55
12.4.....	55
12.5.....	55
LAGFÖRSLAG	56
1. Lag om tryggnad av försörjningsberedskapen och om Försörjningsberedskapscentralen	56
2. Lag om skyddsupplag	66
BILAGA	69
PARALLELLTEXT	69
2. Lag om skyddsupplag	69

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

1.2 Beredning

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1

2.2

2.3

2.4 Ålands ställning

I grundlagens 120 § anges det att landskapet Åland har självstyrelse enligt vad som särskilt bestäms i självstyrelselagen för Åland (1144/1991), nedan *självstyrelselagen*. Enligt självstyrelselagen fördelas den allmänna lagstiftningsbehörigheten för landskapet Åland mellan riket och landskapet. Fördelningen av lagstiftningsbehörigheten beror på om den sektor som anknyter till försörjningsberedskapen enligt självstyrelselagen för Åland hör till landskapets eller rikets behörighet. Bestämmelser om landskapet Ålands lagstiftningsbehörighet finns i 18 § i självstyrelselagen. Bestämmelser om rikets lagstiftningsbehörighet finns i lagens 27 §. Enligt 27 § 28 och 34 punkten i självstyrelselagen har riket lagstiftningsbehörighet bland annat i fråga om befolkningsskyddet och beredskapen inför undantagsförhållanden. Enligt 28 § 2 mom. i självstyrelselagen ska det i fråga om rikslagar som har särskild betydelse för landskapet inhämtas utlåtande av landskapet innan lagen stiftas.

I självstyrelselagen för Åland finns det inga uttryckliga bestämmelser om försörjningsberedskap, men frågan om försörjningsberedskap har vid tolkningen av bestämmelserna om behörighetsfördelningen i självstyrelselagen (18, 23, 27, 29 och 30 §) av hävd hanterats så att försörjningsberedskapen på Åland anses höra till rikets behörighet. Således gäller den nationella lagstiftning som anknyter till försörjningsberedskapen också på Åland.

I självstyrelselagens 30 § föreskrivs det om behörighet och förfaranden mellan riksmyndigheterna och landskapsmyndigheterna. Huvudregeln är att förvaltningen i angelägenheter som faller inom rikets lagstiftningsbehörighet ankommer på riksmyndigheterna.

I 32 § i självstyrelselagen för Åland föreskrivs det om ett system enligt vilket uppgifter som hör till riksförvaltningen med landskapsregeringens samtycke för viss tid eller tills vidare kan överföras på en landskapsmyndighet med en så kallad överenskommelseförordning. Grundlagsutskottet har inte i samband med ändringar av lagstiftningen om försörjningsberedskap granskat tillämpningen av lagstiftningen på landskapet Åland, men utskottet har tagit ställning till Ålands särställning i fråga om beredskapen inför undantagsförhållanden. (GrUU 6/2009 rd, s. 14/I, GrUB 1/2021 rd, stycke 21, GrUU 29/2022 rd, s. 12 och GrUU 55/2024 rd, stycke 10–17). I dessa sammanhang har grundlagsutskottet ansett det vara nödvändigt att lagstiftningen är tydlig i fråga om behörighetsfördelningen mellan riksmyndigheterna och landskapsmyndigheterna och att det genom en överenskommelseförordning avgörs hur de förvaltningsuppgifter som beror på

att beredskapslagen tillämpas ska ordnas i landskapet Åland. Det behöver även skapas klarhet med avseende på sådana situationer där lagstiftningen innehåller bestämmelser om avvikelse från sådan rikslagstiftning som inte tillämpas i landskapet Åland och om befogenheter för myndigheter som inte är verksamma i landskapet Åland.

Myndigheterna samarbetar i beredskapsfrågor i enlighet med vad som föreskrivs i republikens presidents förordning om skötseln i landskapet Åland av förberedande uppgifter för undantagsförhållanden (900/2000). Förordningen är en i 32 § i självstyrelselagen avsedd överenskommelseförordning. Förordningen innehåller bestämmelser om skötseln av förberedande uppgifter inom befolkningsskyddet, försörjningsberedskapen och den allmänna beredskapen inför undantagsförhållanden. Utgångspunkten är att riksmyndigheterna och landskapsmyndigheterna tillsammans ska sköta de beredskapsuppgifter som annars skulle ankomma på riksmyndigheterna. Förordningen gäller uttryckligen endast åtgärder för att skapa beredskap inför undantagsförhållanden, bland annat beredskapsplanering. Förordningen gäller således inte skötseln av beredskapsuppgifter under undantagsförhållanden. Avsikten är att åtgärderna för att skapa beredskap inför undantagsförhållanden ska skötas på lämpligt sätt som ett samarbete mellan riksmyndigheterna och landskapsmyndigheterna. En uppdatering av överenskommelseförordningen är under arbete.

Den gällande överenskommelseförordningen innehåller även bestämmelser om en samrådsdelegation för beredskapsärenden, i vilken ingår företrädare för landskapet och rikets myndigheter. Dess uppgift är bland annat att övervaka och samordna beredskapsplaneringen samt att se till att i beredskapslagen nämnda förberedelser för undantagsförhållanden vidtas. Samarbetsdelegationen ska tillsammans med Försörjningsberedskapscentralen behandla ärenden som gäller försörjningsberedskapen samt säkerhets- och skyddsupplagringen. Åland är på grund av sin folkrättsliga särställning i praktiken separerat från det system för tryggnad av försörjningsberedskapen som tillämpas i det övriga Finland. Åland har dock på grund av sitt läge en central betydelse bland annat vid sjötransporter. Ålands är i samhälleligt, kommersiellt och militärt hänseende av stor strategisk betydelse för Finland.

Lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999, nedan *offentlighetslagen*) tillämpas enligt 4 § 1 mom. 7 punkten i den lagen på myndigheterna i landskapet Åland endast när de i landskapet utför uppgifter som ankommer på riksmyndigheterna. I landskapet Åland gäller en landskapslag om myndighetshandlingars offentlighet (Offentlighetslag (2021:79) för Åland). Lagen gäller landskapets myndigheter och kommunala myndigheter på Åland samt andra myndigheter till den del de sköter uppgifter som omfattas av landskapsförvaltningen eller den kommunala självstyrelsen. Lagens innehåll motsvarar i stor utsträckning rikslagen om handlingars offentlighet. Utgångspunkten i lagen är att var och en har rätt att ta del av myndighetshandlingar. I fråga om utlämnande av uppgifter ur en handling som är under beredning vid landskapsstyrelsen gäller särskilda bestämmelser. Enligt lagen ska det vid varje myndighet finnas en tjänsteman till vars uppgifter det hör att lämna uppgifter ur myndighetshandlingar.

Åland är demilitariserat. Försörjningsberedskapsåtgärderna måste anpassas i syfte att trygga säkerheten och försörjningsberedskapen samtidigt som Ålands demilitariserade status bevaras. Ålands geografiska läge kräver särskild uppmärksamhet i beredskapsfrågor som gäller transporter, logistik, elförsörjning och vattenförsörjning.

2.5

2.5.1

2.5.2

2.5.3

2.5.4

2.5.5

2.5.6

2.5.7

2.5.8

2.5.9

2.5.10

2.5.11

2.5.12

2.5.13

2.5.14

2.6

2.7

3 Målsättning

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

4.1.1

4.1.2

4.1.3

4.1.4

4.1.5

4.1.6

4.1.7

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1

4.2.2

4.2.3

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

5.1.1

5.1.2

5.1.3

5.1.4

5.1.5

5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet

5.2.1

5.2.2

5.2.3

5.2.4

5.2.5

5.2.6

6 Remissvar

7 Specialmotivering

7.1 Lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen och om Försörjningsberedskapscentralen

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Lagens tillämpningsområde och syften. I paragrafen föreslås bestämmelser om tillämpningsområdet och syftena för lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen och om Försörjningsberedskapscentralen, nedan *försörjningsberedskapslagen*. I bestämmelsen definieras begreppet försörjningsberedskap. I paragrafen tas det utöver begreppet undantagsförhållanden även in begreppet allvarliga störningssituationer under normala förhållanden. En allvarlig störningssituation under normala förhållanden är enligt ordlistan om övergripande säkerhet (Terminologicentralen TSK 50, 2017) ett hot eller en händelse som äventyrar samhällets vitala funktioner eller strategiska uppgifter och vars hantering förutsätter bredare eller tätare samarbete och kommunikation än normalt mellan myndigheter och andra aktörer. Störningssituationer kan inträffa både under normala förhållanden och under undantagsförhållanden. Exempel på störningssituationer är stormskador, kravaller eller terrorism. Enligt ordlistan om övergripande säkerhet är så kallade allvarliga störningssituationer allvarligare än andra störningssituationer, men lindrigare än undantagsförhållanden. Eftersom tröskeln för konstaterande av att det råder undantagsförhållanden kan anses vara relativt hög är det motiverat att se till att tillämpningsområdet även omfattar allvarliga störningssituationer under normala förhållanden.

Alla störningssituationer är inte kritiska med tanke på försörjningsberedskapen. Begreppet försörjningsberedskap har ofta utvidgats till att även inkludera områden som är en del av den mer övergripande beredskapen i samhället. Det är omöjligt att på förhand bereda sig på alla risker, och alla allvarliga störningar är inte sådana att de kan hanteras med hjälp av försörjningsberedskapsåtgärder. Försörjningsberedskapens verksamhetsfält bör vara tydligt.

I den gällande försörjningsberedskapslagen har begreppet försörjningsberedskap kopplats till undantagsförhållanden och därmed jämförbara allvarliga störningar. Med undantagsförhållanden avses undantagsförhållanden enligt 3 § i den gällande beredskapslagen. I motiveringen till

regeringens proposition med förslag till lag om tryggnad av försörjningsberedskapen (RP 105/1992 rd) konstateras det att formuleringen i paragrafen motsvarar beredskapslagens 1 § med den begränsningen att lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen endast gäller ekonomiska funktioner, medan beredskapslagen är allmän till sin karaktär. Tillämpningsområdet för försörjningsberedskapslagen begränsar sig således till ekonomiska funktioner. I samband med lagreformen 2005 konstaterades det att denna gränsdragning avser att klargöra lagens tillämpningsområde i förhållande till annan lagstiftning som gäller den yttre och inre säkerheten varvid t.ex. operativ militär verksamhet lämnas utanför lagen (RP 44/2005 rd). Försörjningsberedskapslagen innehåller inga motsvarande särskilda befogenheter för myndigheterna som beredskapslagen, men försörjningsberedskapslagens tillämpningsområde och mål är bindande för de olika förvaltningsområdena.

I och med reformen av försörjningsberedskapslagen år 2005 omfattar försörjningsberedskapens uppgiftsområde även beredskap för sådana allvarliga störningssituationer under normala förhållanden som kan jämföras med undantagsförhållanden. Genom lagändringen utvidgades begreppet försörjningsberedskap och lagens tillämpningsområde till att utöver beredskap inför undantagsförhållanden också omfatta beredskap för med undantagsförhållanden jämförbara allvarliga störningar där marknadsmekanismen inte skapar tillräckliga funktioner för att trygga försörjningsberedskapen samt till att utöver nödvändiga ekonomiska funktioner även omfatta tekniska system och kontinuitetshantering.

I 1 mom. föreslås en bestämmelse om att de ekonomiska funktioner, den produktion av och tillgång till nödvändiga varor och tjänster och den kritiska infrastruktur som är nödvändiga för befolkningens försörjning och skydd, landets näringsliv och landets försvar och säkerhet ska tryggas. Ändringen motsvarar praxis vid tillämpningen av de gällande bestämmelserna, eftersom olika funktioner och verksamheter som är nödvändiga med tanke på skyddet av befolkningen och landets säkerhet redan nu ingår i insatserna för att trygga befolkningens försörjning.

Utöver de funktioner som är kritiska med tanke på landets försvar ska man vid behov också kunna trygga de kritiska funktionerna för aktörerna inom den inre säkerheten, såsom polisen, gränsbevakningsväsendet, räddningsväsendet och migrationsmyndigheterna. Genom bestämmelsen avser man inte att ändra ministeriernas eget ansvar för att sörja för beredskapen och dess finansiering inom sina egna ansvars- och förvaltningsområden.

Det allmänna ska tillförsäkra var och en tillräckliga social- och hälsovårdstjänster också i allvarliga störningssituationer under normala förhållanden och under undantagsförhållanden. Att kontinuiteten i social- och hälsovårdstjänsterna tryggas är en förutsättning för befolkningens försörjning, landets näringsliv och landets försvar. I praktiken har redan den gällande lagen tolkats så att den också gäller social- och hälsovården. Detta var utgångspunkten även under covid-19-pandemin.

I 1 § 1 mom. föreslås ett omnämnande av syftet att trygga produktionen av och tillgången till nödvändiga varor och tjänster. I dagens värld är tjänstesektorn viktig, och den har dessutom ofta ett nära samband med såväl industriproduktionen som andra produktionssektorer.

Enligt 2 § 1 mom. i den gällande försörjningsberedskapslagen ska det för tryggnad av försörjningsberedskapen under alla förhållanden åstadkommas och upprätthållas tillräcklig beredskap att producera varor och tjänster samt att styra produktion, distribution, konsumtion och utrikeshandel. Bestämmelsen motsvarar dock inte längre avgränsningen av tillämpningsområdet i lagens 1 §, enligt vilken de ekonomiska funktionerna och därtill hörande tekniska system tryggas för att skapa beredskap för undantagsförhållanden och allvarliga störningar som kan jämföras med dem, men inte för alla förhållanden.

Enligt 2 § 1 mom. i den gällande försörjningsberedskapslagen ska det dessutom åstadkommas och upprätthållas tillräcklig beredskap att styra produktion, distribution, konsumtion och utrikeshandel. Dessa skyldigheter motsvarar inte de faktiska befogenheterna under normala förhållanden. Under normala förhållanden finns det inga befogenheter som ger rätt att styra produktion, distribution, konsumtion och utrikeshandel. Exempelvis handelspolitiken hör till Europeiska unionens exklusiva behörighet, och åtgärder som styr utrikeshandeln, såsom tullar, handelsrelaterade förfaranden och eventuella begränsningar, fastställs i EU-lagstiftningen. Eftersom det under normala förhållanden således inte är möjligt att nationellt direkt styra produktionen, distributionen, konsumtionen eller utrikeshandeln behöver bestämmelserna i 2 § 1 mom. i den gällande lagen inte längre inkluderas i den föreslagna lagen.

I 1 mom. förslås en hänvisning till kritisk infrastruktur i stället för som i den gällande försörjningsberedskapslagen till tekniska system, eftersom kritisk infrastruktur omfattar nämnda tekniska system. Enligt ordlistan om övergripande säkerhet (TSK 50, 2017) omfattar den kritiska infrastrukturen grundläggande strukturer och funktioner med vilka upprätthållandet av samhällets vitala funktioner säkerställs. Till den kritiska infrastrukturen hör såväl fysiska anläggningar och strukturer som elektroniska funktioner och tjänster. Bland annat system för produktion, överföring och distribution av energi, transport- och logistiktjänster, informationssystem och kommunikationssystem samt vattenförsörjningen och avfallshanteringens hör till den kritiska infrastrukturen.

I motiveringen till 2005 års reform av försörjningsberedskapslagen konstateras det att störningar i affärsverksamheten till följd av strejker inte omfattas av försörjningsberedskapslagen. Försörjningsberedskapen kan försämrats om produktionen, tjänsterna eller den kritiska infrastrukturen störs på ett sådant sätt att befolkningens, näringslivets eller försvarets mest nödvändiga grundläggande behov inte kan tillgodoses. Effekterna av arbetskonflikter på försörjningsberedskapen kan motverkas genom att företagen och myndigheterna agerar proaktivt för att trygga försörjningsberedskapen. Störningar till följd av strejker föreslås inte bli inkluderade i lagens tillämpningsområde.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse som ålägger statsrådet att konkretisera målen för försörjningsberedskapen. Statsrådet ska fortfarande ställa upp målen för försörjningsberedskapen, i vilka man fastställer den beredskapsnivå genom vilken syftena enligt 1 mom. ska nås.

De nuvarande målen fastställdes den 24 oktober 2024 (Statsrådets beslut 586/2024). Det senaste målbeslutet baserar sig på skrivningen i regeringsprogrammet om att regeringen genom statsrådets målbeslut om försörjningsberedskapen säkerställer att försörjningsberedskapsnivån motsvarar kraven i den förändrade säkerhetspolitiska miljön. En tillräcklig nivå på försörjningsberedskapen behöver säkerställas för att den produktion, service och infrastruktur som är nödvändig med tanke på befolkningens försörjning, näringslivet, försvaret, social- och hälsovården och den inre säkerheten ska kunna tryggas även vid allvarliga störningssituationer under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden.

Beslutet om målen för försörjningsberedskapen har setts över med 5–7 års mellanrum, eftersom behovet av beredskap kan variera beroende på det internationella politiska och ekonomiska läget eller förändrade miljöförhållanden. Målen för försörjningsberedskapen måste anpassas efter dessa förändringar. I målbeslutet fastställs utgångspunkterna, principerna och de nationella målen för den nationella försörjningsberedskapen med hänsyn till den aktuella verksamhets- och säkerhetsmiljön. Målbeslutet har i princip ansetts vara ett välfungerande verktyg för att ge styrning och riktlinjer för statens central- och regionförvaltning och för kommunala myndigheter, välfärdsområden och andra aktörer som inom sina egna förvaltningsområden svarar för försörjningsberedskapen och för dess ledning och utveckling. Målbeslutet ger också strategisk styrning

med avseende på Försörjningsberedskapscentralens horisontella verksamhet och verksamhetsplaneringen.

2 §. Myndigheter som svarar för försörjningsberedskapen. I 1 mom. föreslås en bestämmelse om att varje ministerium ska ansvara för försörjningsberedskapen inom sitt eget ansvarsområde och förvaltningsområde. Ansvaret för försörjningsberedskapen omfattar också behövliga utvecklingsåtgärder. Försörjningsberedskapen utgör en del av den övergripande säkerheten. I Säkerhetsstrategin för samhället (2025:2) som utfärdats i form av ett principbeslut av statsrådet fastställs de olika ministeriernas strategiska ansvarsuppgifter. I strategin beskrivs en verksamhetsmodell för den övergripande säkerheten där myndigheter, näringslivet, organisationer och invånarna tillsammans sörjer för samhällets vitala funktioner. Syftet med strategin, som statsrådet godkänt genom ett principbeslut, är att ge alla ministerier en gemensam referensram för att utifrån sina egna utgångspunkter trygga den övergripande säkerheten. Den sektorsspecifika lagstiftning som gäller ministeriernas ansvarsområden och förvaltningsområden innehåller också ofta förpliktande ansvar i anslutning till försörjningsberedskapen eller den materiella beredskapen.

Ministerierna ska på lämpligt sätt organisera resurserna för styrningen av försörjningsberedskapen inom sitt ansvarsområde och förvaltningsområde och trygga förmågan till förvaltningsövergripande samarbete. Inom varje ansvarsområde och förvaltningsområde ska man kontinuerligt även bedöma riskerna i anslutning till försörjningsberedskapen. Ministeriernas roll betonas i förslaget genom att bestämmelsen föreslås i ett separat moment.

Ministerierna ansvarsområden består av de politikområden och ansvarsområden som varje ministerium ansvarar för enligt reglementet för statsrådet (262/2003). Ministeriets ansvarsområde avser den uppgifts- eller ansvarshelhet som har tilldelats det berörda ministeriet enligt reglementet. Ministeriets ansvarsområde är ett bredare begrepp än ministeriets förvaltningsområde. Till ministeriets ansvarsområde hör många internationella uppgifter och även styrning och reglering av organisationer utanför ministeriets förvaltningsområde (exempelvis kommuner eller företag). Ministeriet kan också svara för resultatstyrningen av ämbetsverk som lyder under andra förvaltningsområden men som sköter uppgifter inom det berörda ministeriets ansvarsområde. Ministeriets förvaltningsområde däremot är ett organisatoriskt begrepp och innefattar det enskilda ministeriet tillsammans med de ämbetsverk och inrättningar som lyder under ministeriet.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse om arbets- och näringsministeriets ansvar för att utveckla försörjningsberedskapen och beredskapsåtgärderna i samarbete med de övriga ministerierna. Arbets- och näringsministeriet har haft ansvaret för att utveckla försörjningsberedskapen, eftersom försörjningsberedskapen är starkt bunden till näringslivets villkor. Arbets- och näringsministeriet fullgör sitt utvecklingsuppdrag enligt bestämmelsen exempelvis genom att sörja för den regelbundna översynen av målbeslutet, vilket sker i ett förvaltningsövergripande samarbete. Ministeriet kommer också att fullgöra utvecklingsuppdraget genom att inrätta den samarbetsgrupp för försörjningsberedskapen vid statsrådet som avses i föreslagna 9 § och samordna samarbetsgruppens verksamhet samt genom att tillsätta och vara ordförande för Försörjningsberedskapscentralens styrgrupp som föreslås i 8 §. Arbets- och näringsministeriet ska också i enlighet med den föreslagna 7 § svara för den allmänna administrativa styrningen av och tillsynen över Försörjningsberedskapscentralen.

Ansvaret för att utveckla försörjningsberedskapen kompletterar på ett naturligt sätt arbets- och näringsministeriets övriga lagstadgade uppgifter. Med stöd av 21 § i reglementet för statsrådet hör till arbets- och näringsministeriets ansvarsområde bland annat sysselsättning, arbetslöshet och offentlig arbetskraftsservice (1 punkten), näringspolitiken (4 punkten), energipolitiken (5

punkten), innovations- och teknologipolitiken, företagens internationalisering och teknisk säkerhet (6 punkten) samt marknadens funktion och främjande av konkurrens och konsumentpolitik (7 punkten). Vart och ett av dessa politikområden har ett nära samband med den ekonomiska försörjningsberedskapen. I beredskapslagen föreskrivs det om arbets- och näringsministeriets befogenheter under undantagsförhållande, vilka anknyter till tryggandet av försörjningsberedskapen under undantagsförhållanden. Centrala befogenheter är bland annat reglering av handeln (32 och 33 §), reglering av industriproduktionen (34 §) och tryggande av energiförsörjningen (36–42 §). Bland de arrangemang som gäller den materiella beredskapen hör säkerhetsupplagringen, den obligatoriska upplagringen av importerade bränslen, skyddsupplagringen av bräntorv samt övrig skyddsupplagring till arbets- och näringsministeriets ansvarsområde.

I 12 § i den gällande beredskapslagen föreskrivs det om myndigheternas skyldighet att vidta förberedelser och att se till att deras uppgifter kan skötas så väl som möjligt också under undantagsförhållanden. Med stöd av 13 § i beredskapslagen leds och övervakas de i lagens 12 § föreskrivna förberedelserna av statsrådet samt av varje ministerium inom sitt ansvarsområde. Varje ministerium samordnar beredskapsförberedelserna inom sitt eget ansvarsområde. I fråga om statsrådets samordning av förberedelserna föreskrivs särskilt. Beredskapslagens bestämmelser om förberedelser avser åtgärder för att trygga myndigheternas egen funktionsförmåga under undantagsförhållanden. Den skyldighet att vidta förberedelser som anges i beredskapslagen gäller beredskap för de förändringar som undantagsförhållandena orsakar i myndigheternas organisation eller när myndighetens uppgifter förändras eller myndigheten får fler uppgifter. Som exempel på beredskapsverksamhet enligt beredskapslagen kan nämnas beredskapsplaner, tekniska och strukturella förberedelser för undantagsförhållanden, utbildning och övningar samt reservering av lokaler och utrymmen och kritiska resurser. Planeringen av kommunikationen och informationshanteringen under undantagsförhållanden är också en del av denna beredskap. Den skyldighet att vidta förberedelser som avses i bestämmelsen gäller endast uppgifter inom den offentliga förvaltningen.

Den verksamhet för att utveckla försörjningsberedskapen och samordna beredskapsförberedelserna som avses i den föreslagna lagen gäller såväl olika störningssituationer under normala förhållanden (inklusive marknadsstörningar) som undantagsförhållanden. Beredskapsåtgärderna vidtas inte för att bevara myndigheternas egen funktionsförmåga utan för att trygga den ekonomiska försörjningsberedskapen, dvs. de funktioner (försörjningsberedskap) som anges i 1 §. Kärnområdet för denna beredskapsverksamhet är samarbetet med näringslivet i syfte att trygga försörjningsberedskapen samt de lösningar som gäller den materiella beredskapen.

I 3 mom. föreslås en bestämmelse om Försörjningsberedskapscentralens roll som den myndighet som särskilt ska ansvara för att utveckla och upprätthålla försörjningsberedskapen. En motsvarande bestämmelse ingår i 5 § 1 mom. i den gällande försörjningsberedskapslagen. Försörjningsberedskapscentralens uppgift ska fortfarande innefatta planering och operativ verksamhet i anslutning till upprätthållandet och utvecklandet av försörjningsberedskapen. Försörjningsberedskapscentralens verksamhetsområde och sakkunskap är förvaltningsövergripande och täcker alla aktörer och områden inom försörjningsberedskapen.

2 kap. **Allmänna bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralen**

3 §. Försörjningsberedskapscentralens ställning och verksamhetsområde. I paragrafen föreslås bestämmelser om att Försörjningsberedskapscentralen är ett statligt ämbetsverk som hör till arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde. I bestämmelsen anges det att Försörjningsberedskapscentralen sorterar under arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde och är ett statligt ämbetsverk.

I 1 mom. förtydligas Försörjningsberedskapscentralens ställning som myndighet. I samband med reformen övergår Försörjningsberedskapscentralen från att vara en statlig inrättning till att vara ett statligt ämbetsverk. I den gällande bestämmelsen anges det inte att Försörjningsberedskapscentralen är en statlig inrättning och därmed en statlig myndighet. Detta konstateras i motiveringen till den gällande lagstiftningen. Syftet med bestämmelsen är att förtydliga Försörjningsberedskapscentralens rättsliga ställning som statlig myndighet. Att centralens myndighetsställning bekräftas förtydligar också förutsättningarna för skötseln av Försörjningsberedskapscentralens uppgifter, centralens tjänsteansvar och informationsutbyten samt dess rätt att få handräckning.

Statsförvaltningen har ingen enhetlig allmän ämbetsverksmodell med enhetliga verksamhetsprinciper, utan statens ämbetsverk är separata ämbetsverk som har inrättats med speciallagstiftning och är underställda ett mer allmänt ämbetsverksbegrepp. Ämbetsverken har också sammanfallande egenskaper. Dessa gäller i synnerhet gäller finansieringen av verksamheten med medel ur statsbudgeten enligt budgetprocessen, ledningsmodellen (en chef för ämbetsverket som bistås av en ledningsgrupp) och personalens anställningsförhållande (i regel tjänsteförhållande) förenat med krav på god förvaltning, rättssäkerhet och likabehandling, samt styrningsförhållandet mellan ministeriet och ämbetsverket och styrningssystemen (i synnerhet resultatbaserad styrning). Ämbetsverkets interna organisationsstruktur bygger på författningar och i synnerhet på arbetsordningen.

Inrättandet som ämbetsverk kommer att förtydliga Försörjningsberedskapscentralens ställning som myndighet i lagstiftningen. Försörjningsberedskapscentralens organisationsform har lett till oklarheter och missförstånd. Försörjningsberedskapscentralen har offentliga förvaltningsuppgifter och uppgifter som innebär utövning av offentlig makt, även betydande utövning av offentlig makt. Ämbetsverksformen kommer att förtydliga arbetstagarnas tjänsteansvar. En tjänsteman kan bland annat förordnas att arbeta också under undantagsförhållanden. Att Försörjningsberedskapscentralens verksamhet organiseras i ämbetsverksform är i samklang med finansministeriets riktlinjer för utvecklingen av ämbetsverksverksamheten (projektet VIRSU 2015).

I 2 mom. föreslås bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralens verksamhetsområde och huvudsakliga uppgifter. Enligt momentet ska Försörjningsberedskapscentralen planera och genomföra beredskapsåtgärder som tryggar försörjningsberedskapen för allvarliga störningssituationer under normala förhållanden och för undantagsförhållanden. Avsikten är att Försörjningsberedskapscentralen ska sköta dessa uppgifter i samarbete med andra myndigheter. Också näringslivet och organisationerna har en viktig roll i samhällsberedskapen och verksamheten för att trygga försörjningsberedskapen. Försörjningsberedskapscentralens verksamhet och verksamhetsområde beskrivs i det föreslagna momentet på en allmän nivå, eftersom närmare bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralens uppgifter föreslås i 4 §.

4 §. Försörjningsberedskapscentralens uppgifter. I paragrafen föreskrivs det om Försörjningsberedskapscentralens uppgifter. Bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralens uppgifter finns för närvarande både i den gällande lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen och i Statsrådets förordning om Försörjningsberedskapscentralen.

Försörjningsberedskapscentralen sköter i egenskap av myndighet offentliga förvaltningsuppgifter och en del av centralens uppgifter innehåller utövning av offentlig makt eller betydande utövning av offentlig makt. Enligt 119 § 2 mom. i grundlagen ska de allmänna grunderna för statsförvaltningens organ regleras genom lag, om deras uppgifter omfattar utövning av offentlig makt. Enligt 2 § 3 mom. i grundlagen ska utövning av offentlig makt bygga på lag och i all offentlig verksamhet ska lag noggrant iakttas. Dessutom ska enligt 80 § 1 mom. i grundlagen

genom lag utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen i övrigt hör till området för lag. Det skulle vara motiverat att bestämmelser om de offentliga förvaltningsuppgifter som avses i 124 § i grundlagen anges i lag i stället för på förordningsnivå.

Bestämmelserna i den gällande grundlagen förutsätter att bestämmelser om uppgifter och i synnerhet behörighetsbestämmelser är exakta och noggrant avgränsade. För närvarande finns det bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralens uppgifter i både lag och förordning. Med beaktande av grundlagens ovannämnda krav på reglering avseende utövning av offentlig makt är det i fortsättningen motiverat att Försörjningsberedskapscentralens huvudsakliga uppgifter anges i lag. Med tanke på en enhetlig lagstiftning har man i propositionen gått in för att bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralens uppgifter i fortsättningen ska anges endast på lagnivå, inte i förordning.

Under den tid lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen har varit i kraft har den ändrats flera gånger och Försörjningsberedskapscentralens uppgifter sågs senast över i sin helhet 2008, då bestämmelserna om uppgifterna ändrades och den gällande förordningen om Försörjningsberedskapscentralen utfärdades. Efter detta och framför allt under coronapandemin 2020 och sedan Rysslands anfallskrig mot Ukraina, som inleddes 2022, har medvetenheten om försörjningsberedskapen och dess betydelse i samhället ökat och omvärlden och säkerhetsmiljön i Finland har förändrats i grunden och varaktigt. Också förväntningarna på försörjningsberedskapen och Försörjningsberedskapscentralens verksamhet har förändrats och vuxit i och med förändringarna i omvärlden och säkerhetsmiljön.

De uppgifter som i den gällande lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen föreskrivs för Försörjningsberedskapscentralen fokuserar på materiell beredskap, det vill säga på säkerhets- och skyddsupplagring och obligatorisk upplagring. Uppgiftsbestämmelserna är också delvis vaga och uppfyller inte till alla delar kravet på exakt avgränsning i lagstiftningen. I statsrådets förordning om Försörjningsberedskapscentralen preciseras vissa uppgifter i anslutning till materiell beredskap. I och med lagförslaget flyttas alla uppgiftsbestämmelser till lagnivå.

Som sakkunniginrättning i sektorn har Försörjningsberedskapscentralen haft planeringsuppgifter och operativa uppgifter i anslutning till upprätthållande och utveckling av försörjningsberedskapen. Försörjningsberedskapscentralen har bistått ministerierna i arbetet med att utveckla försörjningsberedskapen genom att kontinuerligt analysera försörjningsberedskapsläget inom olika områden, lägga fram utvecklingsinitiativ för ministerierna samt ansvara för den materiella beredskapen. Dessa uppgifter är fortfarande aktuella. Försörjningsberedskapscentralen sköter emellertid också sådana uppgifter som för närvarande inte regleras i lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen eller i förordningen om Försörjningsberedskapscentralen. I propositionen föreslås det att dessa uppgifter läggs till i den lag som enligt förslaget ska antas.

Enligt förslaget ingår i 1 mom. 1 punkten en bestämmelse om Försörjningsberedskapscentralens roll i samverkan mellan myndigheterna, näringslivet och olika organisationer i frågor som gäller försörjningsberedskapen. Nästan samma bestämmelse ingår i den gällande 6 § 1 mom. 1 punkten i lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen. Försörjningsberedskapscentralen utvecklar och samordnar samverkan mellan den offentliga och den privata sektorn bland annat genom sektors- och poolverksamhet. I sektorerna, poolerna och kommittéerna finns representanter för myndigheterna, näringslivet och den tredje sektorn, det vill säga organisationerna. Sektorerna, poolerna och kommittéerna är viktiga länkar mellan aktörer som är kritiska för försörjningsberedskapen och den offentliga förvaltningen. Försörjningsberedskapscentralen samordnar och utvecklar sektors- och poolverksamheten samt ansvarar för kostnaderna för detta. Bestämmelsen har preciserats så att Försörjningsberedskapscentralens samordnande roll i samverkan

mellan myndigheterna, näringslivet och organisationerna framgår. Försörjningsberedskapscentralen utvecklar inte enbart samverkan utan samordnar också samverkan i frågor som gäller försörjningsberedskapen och som sker bland annat genom sektors-, pool- och kommittéverksamhet. Försörjningsberedskapscentralens samordnande roll ändrar inte de övriga myndigheternas på lag baserade uppgifter eller behörigheter och ger inte Försörjningsberedskapscentralen en roll som innebär att den samordnar andra myndigheters åtgärder. Pool- och kommittéverksamheten grundar sig på avtal mellan Försörjningsberedskapscentralen och privata aktörer, huvudsakligen branschförbunden, och Försörjningsberedskapscentralen ansvarar för kostnaderna för sektors-, pool- och kommittéarbetet. Försörjningsberedskapscentralen ansvarar för planeringen och utvecklingen av sektors-, pool- och kommittéarbetet. I tillägg till myndigheterna och näringslivet föreslås det att organisationerna fogas till momentet, det vill säga den så kallade tredje sektorn som inkluderar bland annat föreningar, bransch- och fackförbund, som har en väsentlig roll i försörjningsberedskapsarbetet.

Enligt 1 mom. 2 punkten har Försörjningsberedskapscentralen till uppgift att främja myndigheternas, näringslivets och organisationernas beredskapsförberedelser och beredskap att agera i allvarliga störningssituationer under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden. En uppgift av samma typ ingår i 1 § 1 mom. 1 och 2 punkterna i den gällande förordningen om Försörjningsberedskapscentralen, enligt vilka centralen främjar samt följer och samordnar myndigheternas beredskap att styra landets ekonomiska liv under exceptionella förhållanden samt sektorsvis och per driftsställe främjar beredskapsplaneringen och beredskapsförberedelserna för allvarliga störningar under normala förhållanden och för verksamhet under undantagsförhållanden. I samband med lagstiftningsarbetet har man konstaterat att myndigheterna ändå inte har faktiska möjligheter att styra det ekonomiska livet i störningssituationer och under undantagsförhållanden. Dessutom bör det beaktas att bestämmelser om myndigheternas behörigheter under undantagsförhållanden finns i beredskapslagen. Därför anses hänvisningen till styrning av landets ekonomiska liv vara oändamålsenlig och uppgiften ska i stället inriktas allmänt på myndigheternas beredskapsförberedelser och beredskap att agera i allvarliga störningssituationer och under undantagsförhållanden. Inte heller samordningen av myndigheternas åtgärder anses vara en sådan uppgift som Försörjningsberedskapscentralen kan utföra i egenskap av ämbetsverk. I stället bör samordningen vara en uppgift på statsrådsnivå och därför föreslås det att uppgiften inte ska innehålla samordning. Främjandet av myndigheternas förberedelser och beredskap föreslås bestå av bland annat samverkan mellan Försörjningsberedskapscentralen och andra myndigheter och Försörjningsberedskapscentralens medverkan i myndigheternas arbetsgrupper som behandlar beredskap och beredskapsförberedelser.

Enligt förslaget innehåller 1 mom. 2 punkten utöver bestämmelserna om främjande av myndigheternas beredskapsförberedelser och beredskap bestämmelser om främjande av näringslivets och organisationernas beredskapsförberedelser och beredskap. Hänvisningen till beredskapsplanering och beredskap sektorsvis och per driftsställe i den gällande förordningen om Försörjningsberedskapscentralen anses inte vara ändamålsenlig, utan en allmän uppgift som främjar myndigheternas, näringslivets och organisationernas beredskapsförberedelser samt beredskap att agera i allvarliga störningssituationer under normala förhållanden och under undantagsförhållanden anses bättre beskriva Försörjningsberedskapscentralens roll och verksamhet bland annat genom sektors-, pool- och kommitténätverket. I den sektors- och poolverksamhet som Försörjningsberedskapscentralen samordnar poängteras den utveckling, det upprätthållande och den övning avseende kontinuitetshantering som utförs av företagen och andra medverkande aktörer samt planeringen av beredskapen och beredskapsförberedelserna. Försörjningsberedskapscentralen planerar, genomför och finansierar beredskapsövningar och evenemang som riktar sig till myndigheterna, näringslivet och organisationerna och som ordnas sektorsvis och per verksamhetsområde. Genom dessa beredskapsövningar och evenemang verkställs den uppgift som föreslås i momentet.

Enligt den föreslagna 1 mom. 3 punkten har Försörjningsberedskapscentralen till uppgift att upprätthålla en aktuell lägesbild av de sektorer och branscher som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen. Den här föreslagna uppgiftsbestämmelsen är ny. Försörjningsberedskapscentralen har sedan 2020 upprätthållit en lägesbild som beskriver läget inom sektorer och branscher som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen samt eventuella hot, utmaningar och konsekvenser för försörjningsberedskapen. Lägesbilden producerar också prognosinformation till stöd för beredskapsåtgärder. Lägesbilden lämnas ut bland annat till statsrådets kansli, kommunikationsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, försvarsministeriet, inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, arbets- och näringsministeriet, utrikesministeriet samt Försvarsmakten. Vissa ministerier har använt Försörjningsberedskapscentralens lägesbild när de skapat sin egen lägesbild. Därtill har lägesbilden lämnats ut till representanterna för de myndigheter, näringslivet och organisationerna som medverkar i sektors-, pool- och kommittéverksamheten. Avsikten är att ett motsvarande utlämnande kvarstår efter lagreformen och vid behov kan utlämnandet till myndigheterna utvidgas. Lägesbilden av försörjningsberedskapen bygger på uppgifter som erhålls av sektorerna, poolerna och kommittéerna samt av företag som hör till dessa och är kritiska för försörjningsberedskapen. Lägesbilden av försörjningsberedskapen utgörs av flera lägesbildsprodukter. Den allmänna lägesbilden är till sin karaktär allmän så till vida att där inte nämns enskilda företag eller aktörer vid namn. I stället beskriver lägesbilden läget inom vissa sektorer och branscher. Vid störningssituationer produceras utöver den allmänna lägesbilden separata utredningar som innehåller mer detaljerade uppgifter om företagens situation och således kompletterar förståelsen av läget. Lägesbilden har ansetts vara viktig i uppföljningen av beredskapsförberedelserna och beredskapen. Också företag som är kritiska för försörjningsberedskapen betraktar lägesbilden som en väsentlig tjänst som Försörjningsberedskapscentralen producerar.

Också andra myndigheter upprätthåller lägesbilder främst som stöd för funktionerna inom sina egna förvaltningsområden. Till exempel statsrådets lägescentral samlar med stöd av lagen om statsrådets lägescentral (300/2017) information och upprätthåller en lägesbild över säkerhetsläget och sådana störningar och hot om störningar som äventyrar vitala samhällsfunktioner. Dessutom upprättar och upprätthåller beredskapscentren för social- och hälsovården med stöd av lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021) en lägesbild som beskriver beredskapen i servicesystemet för social- och hälsovården. I andra lägesbilder som upprätthålls av myndigheterna samlas information inte i samma utsträckning in direkt hos aktörer inom näringslivet och de övriga lägesbilderna är inte fokuserade uttryckligen på att utgöra lägesbilder över sektorer och verksamhetsområden som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen. Detta gör Försörjningsberedskapscentralens lägesbild speciell och behövlig. Av denna anledning anses det motiverat att uppgiften i fortsättningen regleras på lagnivå. Arbetet med lägesbilden stöder ministeriernas och andra ämbetsverks uppgifter inom försörjningsberedskap och beredskapsförberedelser samt försörjningsberedskapsuppgifterna vid företag och organisationer som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen. Bestämmelser om utlämnande av lägesbilden till myndigheterna samt till företag och organisationer i näringslivet som medverkar i sektors-, pool- och kommittéverksamheten föreslås ingå separat i 25 § i lagen.

I 1 mom. 4 punkten föreslås det att Försörjningsberedskapscentralen ska ha till uppgift att i samarbete med andra myndigheter och med näringslivet främja åtgärder för att säkerställa funktionen hos den kritiska infrastruktur som är nödvändig med tanke på försörjningsberedskapen. En uppgift av motsvarande typ ingår i 6 § 1 mom. 2 punkten i den gällande lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen. Det föreslås att uppgiften preciseras så att Försörjningsberedskapscentralens uppgift och ansvar inte är att direkt trygga funktionen hos kritisk infrastruktur utan att främja tryggnaden av funktionen. I praktiken är Försörjningsberedskapscentralens åtgärder uttryckligen främjande och möjliggörande, inte nödvändigtvis direkt tryggnad. En ändring i förhållande till regleringen i den gällande lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen är

också att det inte är fråga om en uppgift som enbart Försörjningsberedskapscentralen ansvarar för, utan Försörjningsberedskapscentralen ska utföra uppgiften i samverkan med andra myndigheter och näringslivet. I praktiken är den information som Försörjningsberedskapscentralen får av andra myndigheter och av näringslivet nödvändig för skötseln av uppgiften. Näringslivets roll understryks av att största delen av den infrastruktur som är kritisk med tanke på försörjningsberedskapen ägs av privata aktörer. Uppgiften preciseras också så att det i den nya bestämmelsen inte hänvisas till tekniska system som är livsviktiga med tanke på försörjningsberedskapen utan till kritisk infrastruktur som är nödvändig med tanke på försörjningsberedskapen. Den kritiska infrastrukturen innehåller också tekniska system. Därmed behöver tekniska system inte nämnas separat. Som kritisk infrastruktur som är nödvändig med tanke på försörjningsberedskapen kan bland annat betraktas tjänster som anknuter till energiförsörjning, vattenförsörjning och avfallshantering, livsmedelsförsörjning, datakommunikation och logistik, infrastruktur samt produktions- och leveranskedjor. Med kritisk infrastruktur avses inte enbart fysiska byggnader eller konstruktioner som producerar funktioner som är nödvändiga för samhället, utan en helhet som kan omfatta tjänster, fysisk infrastruktur samt produktions- och leveranskedjor. Finlands kritiska infrastruktur är till största delen i privat ägo och ansvaret för byggande och upprätthållande av infrastrukturen bärs primärt av privata aktörer. Försörjningsberedskapscentralen strävar i samverkan med andra myndigheter efter att säkerställa att de som äger infrastrukturen, det vill säga företag inom näringslivet, skyddar den kritiska infrastrukturen så heltäckande och ändamålsenligt som möjligt. Dessutom kan kontinuitetshanteringen och arrangemangen för reservinfrastruktur hos de aktörer som äger den kritiska infrastrukturen främjas genom myndighetsåtgärder. Sådana myndighetsåtgärder kan vara till exempel att identifiera kritisk infrastruktur och öka medvetenheten hos ägarna till sådan infrastruktur om hot som riktas mot infrastrukturen samt om behov av och metoder för skyddande av den. Att identifiera hot mot kritisk infrastruktur och att återställa funktionen hos kritisk infrastruktur kan också vara sådana åtgärder med vilka Försörjningsberedskapscentralen tillsammans med andra myndigheter kan säkerställa att kritisk infrastruktur fungerar. I speciallagstiftning, till exempel lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation (917/2014) samt i lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet (348/2017), finns bestämmelser med stöd av vilka företag kan få ersättning ur försörjningsberedskapsfonden bland annat för beredskapsåtgärder som gäller kritisk infrastruktur.

Enligt den föreslagna 1 mom. 5 punkten har Försörjningsberedskapscentralen till uppgift att främja åtgärder för att trygga tillgången till sådana varor och tjänster som är nödvändiga med tanke på försörjningsberedskapen vid allvarliga störningssituationer under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden samt att främja åtgärder för att trygga sådan produktion som stöder det militära försvaret. En bestämmelse av motsvarande typ ingår i 6 § 1 mom. 3 punkten i den gällande lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen, enligt vilken Försörjningsberedskapscentralen har till uppgift att trygga kritisk varu- och tjänsteproduktion samt sådan produktion som stöder det militära försvaret. I den gällande lagen är uppgiften mycket omfattande och det förslås att uppgiften begränsas i den lag som ska antas, eftersom Försörjningsberedskapscentralens resurser inte möjliggör verksamhet i enlighet med uppgiftsbestämmelsen i dess nuvarande form. Det bör också beaktas att tillgången till varor och tjänster i dagens omvärld är beroende av den globala tillgången och att påverkan på den förutsätter mer omfattande åtgärder, till exempel på EU-nivå. I den lag som enligt förslaget ska antas avgränsas uppgiften till att trygga tillgången till sådana varor och tjänster som är nödvändiga med tanke på försörjningsberedskapen vid allvarliga störningssituationer under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden. Uppgiften kan genomföras till exempel genom statens säkerhetsupplagring samt skyddsupplagring och obligatorisk upplagring. Försörjningsberedskapscentralen kan också vidta olika åtgärder för att trygga tillgången till varor och tjänster i samarbete med andra myndigheter till exempel genom att säkerställa att logistiska rutter eller datakommunikationer fungerar. Det föreslås i bestämmelsen att tryggandet av tillgången till varor och tjänster begränsas till varor och tjänster som är nödvändiga med tanke på försörjningsberedskapen. I den

gällande lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen har Försörjningsberedskapscentralen till uppgift att trygga kritisk varu- och tjänsteproduktion. Det är alltså inte fråga endast om varor och tjänster som produceras i Finland utan mer allmänt om tillgången till varor och tjänster. Tryggandet av tillgången till varor och tjänster föreslås också avse allvarliga störningssituationer under normala förhållanden och under undantagsförhållanden. Detta begränsar ytterligare uppgiften så att den inte gäller tillgången till varor och tjänster under normala förhållanden.

I punkten föreslås dessutom att Försörjningsberedskapscentralen ska ha till uppgift att främja åtgärder för att trygga sådan produktion som stöder det militära försvaret. En bestämmelse av motsvarande typ ingår också i den gällande lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen. Det militära försvaret och tryggandet av dess förutsättningar är en del av försörjningsberedskapen. Det militära försvaret hör till Försvarsmakten, som ingår i försvarsministeriets förvaltningsområde. Finansieringen för Försvarsmaktens verksamhet täcks genom statsbudgeten. Försörjningsberedskapscentralen finansierar inte i princip verksamhet och projekt som en annan myndighet och ett annat förvaltningsområde ansvarar för. Produktion som stöder det militära försvaret, till exempel produktion av ammunition, hör emellertid inte till staten, utan privata aktörer har en väsentlig roll i verksamheten. Företag som tillverkar ammunition och andra produkter som stöder det militära försvaret kan inte nödvändigtvis, till exempel på grund av att efterfrågan är liten, på marknadsvillkor producera alla sådana förnödenheter som är nödvändiga med tanke på det militära försvaret. Därför ska man med statliga åtgärder säkerställa att förutsättningarna för produktion som stöder det militära försvaret tryggas. Också den produktionskapacitet som är kritisk med tanke på Försvarsmaktens krigstida underhåll ska tryggas. Ett centralt objekt är produktionen av tung ammunition. Eftersom sådana åtgärder är föremål för särskild uppmärksamhet i försörjningsberedskapen är det skäl att nämna dem tydligt som uppgifter som hör till Försörjningsberedskapscentralen.

I 1 mom. 6 punkten föreslås det bestämmelser om att Försörjningsberedskapscentralen har till uppgift att i statens säkerhetsupplag hålla sådana material som är nödvändiga för tryggandet av försörjningsberedskapen och fullgörandet av förpliktelser enligt internationella avtal som är bindande för Finland samt att genomföra planeringen, lagerhanteringen, affärstransaktioner, förvaltningen och övervakningen i anslutning till säkerhetsupplagring. Innehållet i bestämmelsen motsvarar till största delen 6 § 1 mom. 5 punkten i den gällande lagen samt 1 § 1 mom. 6 punkten i statsrådets förordning om Försörjningsberedskapscentralen. I den föreslagna uppgiftsbestämmelsen sammanslås dessa bestämmelser från lagen och förordningen avseende statens säkerhetsupplagring. Säkerhetsupplagringen anses vid sidan av andra metoder för materiell beredskap fortfarande vara en behövlig och nödvändig metod för beredskap. Det anses vara motiverat att vissa produkter som är nödvändiga med tanke på försörjningsberedskapen upplagras kontinuerligt och under normala förhållanden för att man med dessa ska kunna trygga försörjningsberedskapen och tillgången till material vid störningssituationer i samhället och under undantagsförhållanden. Avsikten med säkerhetsupplagringen är ändå inte att trygga tillgången till förnödenheter tills vidare, utan genom säkerhetsupplagringen förbereder man sig för att med hjälp av upplagen kunna trygga ett akut behov under några veckor och månader när den normala tillgången till material är allvarligt störd eller förhindrad. Säkerhetsupplagen är en sistahandsmetod i situationer med störningar i tillgången till de upplagrade materialen, och de används först när de upplagrade produkterna i fråga inte finns att tillgå från näringslivets lager, säkerhetsupplagen eller de obligatoriska upplagen. Vilka material som säkerhetsupplagras fastställs inte separat i lagen. Däremot lyfts i statsrådets beslut om målen för försörjningsberedskapen fram vissa produkter och råvaror som ska säkerhetsupplagras.

Detaljerad information om de material som säkerhetsupplagras, mängderna och placeringen är enligt 24 § 1 mom. 8 punkten i offentlighetslagen sekretessbelagd information, om offentliggörande av informationen skulle skada beredskapen för undantagsförhållanden. Om informationen

offentliggörs har en fientlig aktör möjlighet att skada upplagen, som upprätthålls för att säkerställa tillgången till materialen i sista hand vid allvarliga störningssituationer i samhället och under undantagsförhållanden. I bestämmelsen föreslås inte någon noggrannare specifikation av hur säkerhetsupplagringen ska genomföras, utan Försörjningsberedskapscentralen kan ordna upplagringen på det sätt centralen anser vara ändamålsenligt. I praktiken innebär detta antingen att materialen lagras i upplag som Försörjningsberedskapscentralen äger eller att upplagringen läggs ut på avtalsbasis. Enligt bestämmelsen genomför Försörjningsberedskapscentralen planeringen av säkerhetsupplagringen, hanteringen av upplagen, affärstransaktionerna, administrationen och övervakningen. Med planering avses till exempel inrättande av upplag, dimensionering av det material som upplagras, åtgärder i anslutning till cirkulation och övrig hantering av upplagets livscykel. Med förvaltning av upplagen avses att Försörjningsberedskapscentralen äger och kontrollerar de säkerhetsupplagrade materialet, oavsett om materialet är upplagrat i lokaler som ägs av Försörjningsberedskapscentralen eller om upplagringen har lagts ut på avtalsbasis. Försörjningsberedskapscentralen genomför affärstransaktionerna för att skaffa och sälja det material som säkerhetsupplagras. Med upplagshantering avses bland annat hantering av avtalen i anslutning till upplagringen, materialbokföring och andra administrativa åtgärder i anslutning till upprätthållandet av säkerhetsupplag. Försörjningsberedskapscentralen vidtar tillsynsåtgärder i upplagen för säkerställa att upplagringspartner eller upplagsoperatörer uppfyller sina skyldigheter. Närmare bestämmelser om statens säkerhetsupplagring finns i 12, 13 och 14 §.

I 1 mom. 7 punkten föreslås det bestämmelser om skötsel av de uppgifter som föreskrivs för Försörjningsberedskapscentralen i lagstiftningen om obligatorisk upplagring och skyddsupplagring. Enligt bestämmelsen har Försörjningsberedskapscentralen till uppgift att sköta de uppgifter som enligt lagstiftningen om skyddsupplagring och obligatorisk upplagring ankommer på Försörjningsberedskapscentralen. Lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen innehåller inte bestämmelser om obligatorisk upplagring och skyddsupplagring. Sådana finns i speciallagstiftning. Försörjningsberedskapscentralen har redan länge skött uppgifter i anslutning till obligatorisk upplagring och skyddsupplagring och enligt 6 § 1 mom. 4 punkten i den gällande lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen har Försörjningsberedskapscentralen till uppgift att sköta den obligatoriska upplagringen och skyddsupplagringen. I den uppgiftsbestämmelse som föreslås specificera uppgiften hänvisas det till lagstiftningen om obligatorisk upplagring och skyddsupplagring och de uppgifter som där föreskrivs för Försörjningsberedskapscentralen. Obligatoriska upplag upprätthålls av läkemedelspreparat och importerade bränslen och lagstiftningen om obligatorisk upplagring i 1 mom. 7 punkten avser lagen om obligatorisk upplagring av läkemedel (979/2008) och lagen om obligatorisk upplagring av importerade bränslen (1070/1994). Lagstiftningen om skyddsupplagring avser lagen om skyddsupplag (970/1982) och lagen om skyddsupplag för brännstoft (321/2007).

I 1 mom. 8 punkten föreslås det att Försörjningsberedskapscentralen har till uppgift att sköta de uppgifter som hör till den nationella behöriga myndigheten och som anges i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1938 om åtgärder för att säkerställa försörjningstryggheten för gas och om upphävande av förordning (EU) nr 994/2010 (nedan *förordningen om försörjningstrygghet för gas*). En motsvarande bestämmelse ingår också i den gällande lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen. Förordningen om försörjningstrygghet för gas syftar till att säkerställa att alla behövliga åtgärder för att trygga en kontinuerlig tillgång till gas vidtas på alla håll i unionen i synnerhet för skyddade kunder under svåra klimatförhållanden eller störningar i gasleveransen. Medlemsstaterna har utsett behöriga myndigheter för att säkerställa att de åtgärder vidtas som föreskrivs i förordningen om försörjningstrygghet för gas. I Finland är den behöriga myndigheten Försörjningsberedskapscentralen. Bestämmelser om den behöriga myndighetens uppgifter finns i förordningen om försörjningstrygghet för gas och i den uppgift som nu föreskrivs hänvisas det till förordningen och de uppgifter som föreskrivs där.

I 1 mom. 9 punkten föreslås det att Försörjningsberedskapscentralen har till uppgift att sköta de uppgifter som hör till det centrala samordningskontoret och att ansvara för uppgifter i anslutning till uppföljning av den fria rörligheten för personer som deltar i leveranskedjorna för kritiskt viktiga varor och tjänster och i produktionen och tillhandahållandet av dessa. De här uppgifterna anges i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/2747 om inrättande av en ram med åtgärder relaterade till krissituationer på den inre marknaden och till resiliensen på den inre marknaden och om ändring av rådets förordning (EG) nr 2679/98. Det centrala samordningskontoret ansvarar enligt förslaget i sin medlemsstat för informationsutbytet och samordningen samt för kontakten med samordningskontor i andra medlemsstater, EU:s samordningskontor och de nationella myndigheterna. Kontoret underrättar kommissionen och andra medlemsstater om betydande farosituationer, deltar i utbildningar och simuleringar som kommissionen ordnar samt tillhandahåller information som samlats in i medlemsstaterna om övervakningen av den fria rörligheten och leveranskedjorna i bevakningsläge. Dessutom kan det centrala samordningskontoret i bevaknings- och krisläge samla in och distribuera information om nationella upphandlingar eller informera de upphandlande myndigheterna och enheterna i sitt område om pågående gemensamma upphandlingar. Detta är en ny uppgift.

I 1 mom. 10 punkten föreslås det att Försörjningsberedskapscentralen har till uppgift att sköta de uppgifter som anges i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1252 om inrättande av en ram för säkerställande av trygghet och hållbar försörjning av kritiska råmaterial och om ändring av förordningarna (EU) nr 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1724 och (EU) 2019/1020 (rättsakten om kritiska råmaterial). Detta är en ny uppgift.

I artikel 21 i förordningen finns bestämmelser om informationskrav för övervakning. Artikel 21.2 innehåller bestämmelser om att medlemsstaterna ska identifiera centrala marknadsaktörer längs värdekedjan för kritiska råmaterial som är etablerade på deras respektive territorier. Medlemsstaterna ska enligt artikel 21.2 a övervaka deras verksamheter genom att granska offentligt tillgängliga uppgifter och vid behov genom regelbundna undersökningar i syfte att samla in den information som anges närmare i förordningen. Enligt artikel 21.3 ska dessa uppgifter överföras till de nationella statistikmyndigheterna och till Eurostat. Försörjningsberedskapscentralen ansvarar för överföringen av uppgifterna till de nationella statistikmyndigheterna och till Eurostat. Tidsschemat för övervakningen styrs av den årliga rapporteringen enligt artikel 45, för vilken uppgifterna samlas in.

Artikel 24.1 förutsätter att medlemsstaterna identifierar de stora företag som är verksamma på deras territorium och som använder strategiska råmaterial för att tillverka batterier för energilagring och e-mobilitet, utrustning för produktion och användning av vätgas, utrustning för produktion och användning av förnybar energi, luftfartyg, traktionsmotorer, värmepumpar, utrustning för överföring och lagring av data, mobila elektroniska enheter, utrustning för additiv tillverkning, utrustning för robotteknik, drönare, bärarketer, satelliter eller avancerade halvledare. De identifierade stora företagen ska minst vart tredje år och i den utsträckning den information som krävs finns tillgänglig för dem genomföra en riskbedömning av sin försörjningskedja för råmaterial avseende strategiska råmaterial, där de uppgifter som anges närmare i punkt 2 a–c ingår. Med stora företag avses enligt artikel 2.29 företag med i genomsnitt mer än 500 anställda och en global nettoomsättning på över 150 miljoner euro under det senaste räkenskapsår för vilket årsredovisning har upprättats. De identifierade stora företagen ska alltid uppdateras inom 12 månader efter att förteckningen över strategiska råmaterial som avses i förordningen har uppdaterats. Försörjningsberedskapscentralen ska meddela de företag som den har identifierat i enlighet med artikel 24.1 i förordning (EU) 1452/2024.

I 1 mom. 11 punkten föreslås det att Försörjningsberedskapscentralen har till uppgift att utföra de uppgifter inom Europeiska unionens beredskapsverksamhet som tilldelats

Försörjningsberedskapscentralen. Uppgiftsbestämmelsen är ny och har syftet att på lagnivå föreskriva om uppgifter i anslutning till Europeiska unionens beredskapsverksamhet, som Försörjningsberedskapscentralen de facto redan har skött. Dessa uppgifter anknyter bland annat till det temporära beredskapslagret rescEU som ingår i Europeiska unionens civilskyddsmekanism och som Försörjningsberedskapscentralen har skött som en del av det konsortium som inrikesministeriet inrättat. Med stöd av bestämmelsen kan Försörjningsberedskapscentralen enligt särskild överenskommelse utföra också andra uppgifter som den tilldelas i anslutning till Europeiska unionens beredskapsverksamhet. För att sköta de uppgifter som anges i bestämmelsen ges Försörjningsberedskapscentralen alltid ett separat uppdrag som det avtalas om i samarbete med de behöriga myndigheterna. Uppdraget behandlas också i Försörjningsberedskapscentralens styrgrupp.

I 1 mom. 12 punkten föreslås det att Försörjningsberedskapscentralen har till uppgift att bistå vid anskaffningen, transporten och upplagringen av materialhjälp i samband med de uppgifter som anges i 38 § i räddningslagen (379/2011). Arbete av motsvarande slag utförs redan vid Försörjningsberedskapscentralen, men avsikten är att uppgiften lyfts upp på lagnivå. Med stöd av 38 § i räddningslagen kan inrikesministeriet på vissa villkor besluta att vid räddningsinsatser lämna bistånd, vid räddningsinsatser begära internationellt bistånd och besluta att ge assistans vid räddningsinsatser till en annan myndighet för uppdrag som den myndigheten utför utanför finskt territorium. I praktiken har Försörjningsberedskapscentralen vid behov gett assistans till inrikesministeriet vid lämnande av bistånd på separat överenskommet sätt genom att till inrikesministeriet sälja material för lämnande av internationellt bistånd och/eller genom att ordna transport av biståndet antingen delvis eller helt genom sina befintliga transportavtal. Till exempel i det materiella biståndet till Ukraina har största delen av biståndstransporterna ordnats med assistans av Försörjningsberedskapscentralen. Dessutom har Försörjningsberedskapscentralen som en del av det av inrikesministeriet ledda konsortiet rescEU utfört uppgifter i anslutning till anskaffningen av material och logistiken. I fråga om läkemedel, medicintekniska produkter och annat material inom hälso- och sjukvården ska samarbetet med social- och hälsovårdsministeriet beaktas vid lämnande av eller begäran om internationellt bistånd.

I 1 mom. 13 punkten föreslås det att Försörjningsberedskapscentralen har till uppgift att sörja för prognostisering och analyser som gäller försörjningsberedskapen samt utföra de uppgifter inom Försörjningsberedskapscentralens verksamhetsområde som förutsätts i internationella avtal. Bestämmelser om de ingående uppgifterna finns också i den gällande förordningen om Försörjningsberedskapscentralen. Det föreslås att uppgifterna i fortsättningen regleras på lagnivå. Vid Försörjningsberedskapscentralen utförs omfattande prognostiseringsarbete i anslutning till försörjningsberedskapen samt analyseras bland annat olika hot och scenarier som påverkar försörjningsberedskapen. Den internationella aspekten och samarbetet i försörjningsberedskapsärenden har ökat avsevärt framför allt med de nordiska länderna, men också med EU, efter att den gällande lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen och förordningen om Försörjningsberedskapscentralen antogs. Försörjningsberedskapscentralens samarbete i synnerhet med Sveriges försörjningsberedskapsmyndigheter har intensifierats betydligt, och försörjningsberedskapen betraktas inte längre enbart som en nationell fråga. Också coronapandemin och kriget i Ukraina har bidragit till att man strävar efter att trygga försörjningsberedskapen och att planera gränsöverskridande beredskapsåtgärder. Försörjningsberedskapscentralen har också ingått bilaterala och multilaterala avtal med internationella aktörer och i den här punkten i momentet föreslås det att Försörjningsberedskapscentralen ska utföra uppgifter enligt dessa avtal inom sitt verksamhetsområde. Försörjningsberedskapscentralen har ett intensivt samarbete med Nato i synnerhet i de sammansättningar i resilienskommittén som anknyter till civilberedskapen. Sak-kunniga vid Försörjningsberedskapscentralen deltar i arbetet i planeringsgrupperna i resiliens-kommittén tillsammans med tjänstepersoner vid flera ministerier och ämbetsverk. Centrala mål

för resiliensarbetet är beredskapen inom civilsektorerna i samhället, fungerande infrastrukturer och militärt och politiskt samarbete.

I 1 mom. 14 punkten föreslås det att Försörjningsberedskapscentralen har till uppgift att sköta de uppgifter som enligt annan lagstiftning ankommer på Försörjningsberedskapscentralen samt andra eventuella oförutsedda och brådskande uppgifter som är nödvändiga för tryggheten av försörjningsberedskapen. För närvarande ingår bestämmelser om uppgiften att sköta uppgifter som regleras annanstans i lagstiftningen i förordningen om Försörjningsberedskapscentralen.

I fråga om skötseln av andra oförutsedda och brådskande uppgifter som är nödvändiga med tanke på tryggheten av försörjningsberedskapen har det ansetts behövligt med separata bestämmelser på grund av krisernas överraskande karaktär. Avsikten är ändå inte att ge Försörjningsberedskapscentralen självständig rätt att fastställa vilka uppgifter som är nödvändiga. Nedan i 8 § 2 mom. 2 punkten om Försörjningsberedskapscentralens styrgrupp föreslås det att styrgruppen har till uppgift att ge Försörjningsberedskapscentralen bindande utlåtanden också om principiellt betydande ärenden, bland annat om genomförande av oförutsebara och brådskande ärenden som är nödvändiga för tryggheten av försörjningsberedskapen. Försörjningsberedskapscentralen ska alltid ges ett separat uppdrag att utföra en sådan uppgift.

Uppgifter som regleras annanstans, om vilka särskilda bestämmelser finns i 21 § i den föreslagna lagen, är till exempel bestämmelser i andra lagar om att ersättning kan beviljas ur försörjningsberedskapsfonden för kostnader som orsakas av privata aktörers beredskapsåtgärder.

Dessutom finns det bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralens uppgifter i lagen om skydd av samhällets kritiska infrastruktur och om stärkande av samhällets motståndskraft (310/2025) I lagens 8 § tilldelas Försörjningsberedskapscentralen uppgiften att i samarbete med andra myndigheter främja olika helheter i anslutning till motståndskraften hos kritiska aktörer. Paragrafen gäller informationsutbyte, fastställande av förfaranden och stöd för kritiska aktörer. Enligt lagens 13 § ska Försörjningsberedskapscentralen dessutom ge utlåtande i ärenden som gäller identifiering av en kritisk aktör. Genom den nationella lagen genomförs Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2022/2557 om kritiska entiteters motståndskraft och om upphävande av rådets direktiv 2008/114/EG (CER-direktivet). Genom direktivet eftersträvas bättre tryggheten av motståndskraften hos ömsesidigt beroende tjänster som är kritiska med tanke på samhällets funktionsförmåga samt upprätthållande av samhällets ekonomiska funktioner. I regeringens proposition i anslutning till genomförandet av CER-direktivet konstateras det att de nya uppgifter som tilldelas Försörjningsberedskapscentralen i anslutning till myndighetsverksamheten enligt direktivet bedöms och fastställs som en del av försörjningsberedskapsprojektet. Utöver de uppgifter som föreskrivs i de ovannämnda lagarna är avsikten att i fråga om genomförandet av direktivet anvisa uppgifter som anknyter till Försörjningsberedskapscentralens nuvarande verksamhet. Försörjningsberedskapscentralen har sådan expertkompetens som ska utnyttjas i CER-processerna, i synnerhet för att identifiera kritiska aktörer, behandla rapporter om incidenter samt bedöma incidenternas konsekvenser för försörjningsberedskapen (RP 205/2024 rd).

I 2 mom. föreskrivs det om bemyndigande att utfärda förordning. Närmare bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralens uppgifter kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

3 kap. **Ledning och beslutsfattande**

5 §. Generaldirektör och ledningsgrupp. I 1 mom. föreslås en bestämmelse om att Försörjningsberedskapscentralen ska ledas av en generaldirektör, som utnämns av statsrådet. Generaldirektören ska svara för utvecklingen av ämbetsverkets verksamhet och för verksamhetens resultat

samt för att målen nås. Avsikten är att statsrådet ska utnämna generaldirektören till ett tidsbundet tjänsteförhållande på fem år. Generaldirektörens uppgifter omfattar utövning av offentlig makt, i fråga om vilket det i enlighet med 119 § 2 mom. i grundlagen ska bestämmas genom lag. Bestämmelser om grunderna för utnämning till en tjänst får enligt 8 § 3 mom. i statstjänstemannalagen utfärdas genom förordning av statsrådet. Därför föreslås i lagen inga bestämmelser om behörighetsvillkor.

Enligt 2 mom. ska generaldirektören avgöra de ärenden som ska avgöras av Försörjningsberedskapscentralen, om det inte föreskrivs eller i arbetsordningen bestäms att de ska avgöras av någon annan tjänsteman. Bestämmelser om överföring av beslutanderätt på andra tjänstemän ska enligt förslaget utfärdas i ämbetsverkets arbetsordning.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om en ledningsgrupp som ska bistå generaldirektören. Avsikten är att ledningsgruppens sammansättning och mötespraxis, vilka ärenden ledningsgruppen ska behandla samt beslutanderätten ska fastställas i arbetsordningen.

6 §. Arbetsordning. I paragrafen föreslås bestämmelser om ämbetsverkets arbetsordning. Enligt paragrafen fastställer generaldirektören ämbetsverkets arbetsordning. Arbetsordningen ska innehålla närmare bestämmelser åtminstone om åtminstone ämbetsverkets organisation, beredningen och avgörandet av ärenden samt ordnandet av förvaltningen, verksamheten och arbetet vid ämbetsverket.

I arbetsordningen ska det bland annat fastställas mer detaljerade förfaranden i fråga om Försörjningsberedskapscentralens beslutsfattande, och arbetsordningen avses komplettera och precisera de befogenheter och förfaranden vid beslutsfattandet som anges i lagen.

4 kap. **Styrning**

7 §. Styrningen av Försörjningsberedskapscentralen. Paragrafen föreslås innehålla bestämmelser om styrningen av Försörjningsberedskapscentralen, och den indelas i allmän administrativ styrning och sektorstyrning. Enligt 1 mom. svarar arbets- och näringsministeriet fortsättningsvis för den allmänna administrativa styrningen av och tillsynen över Försörjningsberedskapscentralen. Med allmän administrativ styrning avses att Försörjningsberedskapscentralen hör till arbets- och näringsministeriets ansvarsområde enligt vad som anges om fördelningen av ansvarsområden mellan ministerierna i lagen om statsrådet (175/2003) och reglementet för statsrådet som utfärdats med stöd av lagen (262/2003). Den som har hand om den allmänna administrativa styrningen ska svara för beredningen av författningar som tvärsektoriellt reglerar Försörjningsberedskapscentralens organisation och förvaltning samt dess verksamhet. Till detta hör till exempel att utfärda förordningar som gäller Försörjningsberedskapscentralens verksamhet.

Ministerierna styr administrativt och ekonomiskt ämbetsverken inom sina förvaltningsområden. Utöver norm- och budgetstyrningen är resultatstyrningen ett centralt system för styrning av verksamheten och ekonomin. Hur styrningens fördelas mellan ministeriet och ämbetsverket fastställs juridiskt i 11 § i reglementet för statsrådet. Eftersom arbets- och näringsministeriet handhar den allmänna administrativa styrningen svarar ministeriet också för den övriga styrningen av och tillsynen över Försörjningsberedskapscentralens förvaltning. Den allmänna administrativa styrningen och tillsynen handlar i praktiken om att leda resultatstyrningsprocessen.

Avsikten är att utveckla styrmodellen för Försörjningsberedskapscentralen så att den styrande rollen både för ministeriernas sektorstyrning och arbets- och näringsministeriets samordning av verksamheten stärks. Redogörelsen om försörjningsberedskapen förutsätter att de sektorsvisa beredskapsåtgärderna effektiviseras och att samordningen av de olika sektorernas

beredskapsåtgärder intensifieras. Sektorministeriernas möjligheter att delta i styrningen av Försörjningsberedskapscentralen utökas. Genom att de behöriga myndigheternas styrande roll stärks säkerställs samtidigt en tillräcklig informationsgång i rätt tid till de olika förvaltningsområdena.

Arbets- och näringsministeriet svarar fortfarande för samordningen av resultatstyrningen så att man samtidigt också säkerställer de övriga sektorstyrande ministeriernas roll med att påverka innehållet i resultatstyrningen.

I 2 mom. föreskrivs det om sektorstyrningen av Försörjningsberedskapscentralen. Kommunikationsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, justitieministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, försvarsministeriet, inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, utrikesministeriet, finansministeriet, statsrådets kansli samt miljöministeriet föreslås styra Försörjningsberedskapscentralen i samverkan med arbets- och näringsministeriet, vart och ett inom sitt eget ansvarsområde. De ovannämnda ministeriernas sektorstyrning sker i samverkan med arbets- och näringsministeriet via den styrgrupp på statsrådsnivå för Försörjningsberedskapscentralen som beskrivs i 8 §. Genom sektorstyrningen genomförs 68 § 1 mom. i grundlagen som föreskriver att varje ministerium inom sitt ansvarsområde svarar för att förvaltningen fungerar som sig bör.

Den allmänna administrativa styrningen och sektorstyrningen är sammankopplade och de åtgärder som gäller dem bereds och besluten om dem fattas i samverkan i den styrgrupp som beskrivs i 8 §. Sektorstyrningen handlar om styrning av Försörjningsberedskapscentralens sektorsvisa verksamhet och om tillsyn över verksamheten inom förvaltningsområdet, där också de berörda sektorministerierna deltar.

I 3 mom. föreslås det ett bemyndigande att utfärda förordning, enligt vilket statsrådet genom förordning kan utfärda närmare bestämmelser om styrningen av Försörjningsberedskapscentralen.

8 §. Försörjningsberedskapscentralens styrgrupp. I 1 mom. föreslås det bestämmelser om en styrgrupp på statsrådsnivå, som arbets- och näringsministeriet tillsätter för fyra år för samordning av planeringen och styrningen. Arbets- och näringsministeriet svarar för koordineringen och samordningen av styrningen samt fungerar som ordförande för styrgruppen. De sektorstyrande ministerierna är företrädare i styrgruppen. Försörjningsberedskapscentralen är sakkunnigmedlem i styrgruppen. Styrgruppen kan vid behov höra sakkunniga, till exempel sakkunniga inom näringslivet beroende på vilken typ av ärende som behandlas. Försörjningsberedskapsrådet kan också föreslå en sakkunnig inom näringslivet som medlem i styrgruppen. Styrgruppen ersätter Försörjningsberedskapscentralens styrelse enligt den gällande lagen om trygghet av försörjningsberedskapen. (*Frågorna om styrgruppens tjänsteansvar preciseras*)

Arbets- och näringsministeriet svarar för styrgruppens sekretariat. Försörjningsberedskapscentralen är föredragande även i sekretariatet och styrgruppen. Sekretariatet bereder de ärenden som ska behandlas i samverkan med det eller de ministerier som är centrala i ärendet. Styrgruppen kan också själv vid behov be att få behandla en ärendehelhet. Styrgruppens ställningstaganden, utlåtanden och beslut binder Försörjningsberedskapscentralen i de ärenden som styrgruppen behandlat. Styrgruppens årsklocka fastställs bland annat utifrån årsklockan för statens budgetproposition.

I 2 mom. föreskrivs det om styrgruppens uppgifter. I 2 mom. 1 punkten anges det att styrgruppen har till uppgift att behandla och godkänna Försörjningsberedskapscentralens resultatavtal, ramförslag och budgetförslag, ärenden som gäller ställningstaganden till bokslut samt viktiga

strategiska riktlinjer för Försörjningsberedskapscentralen. Styrgruppen behandlar och godkänner de sektorstyrande ministeriernas gemensamma ståndpunkter i dessa ärenden. Med strategiska riktlinjer avses till exempel Försörjningsberedskapscentralens strategi och Försörjningsberedskapscentralens programverksamhet.

Enligt den föreslagna 2 mom. 2 punkten ger styrgruppen Försörjningsberedskapscentralen bindande utlåtanden om centralens betydande ekonomiska förbindelser, inrättande eller avveckling av sektorer, pooler eller kommittéer, upphandling av produktionsreserver och kapacitetsreserver eller om andra principiellt betydande ärenden. Till exempel i 72 § i förordningen om statsbudgeten (1243/1992) konstateras det att värdet av en ekonomisk förbindelse är avsevärt, om dess gängse värde eller, om detta inte kan fastställas på ett tillförlitligt sätt, det bokföringsmässiga värdet överstiger 1 000 000 euro.

Som principiellt betydande ärenden som styrgruppen ger utlåtande om kan betraktas bland annat beslut om internationell samarbete, inrättande eller avveckling av programverksamhet eller ändring av fokusområdena i verksamheten samt beslut om betydande materiell beredskap, stora upphandlingar till upplag eller betydande upplösningar av upplag. Dessutom kan styrgruppen ge utlåtande om hur ett uppdrag om utförande av i 4 § 1 mom. 14 punkten avsedda oförutsedda och brådskande uppgifter som är nödvändiga för tryggheten av försörjningsberedskapen ska utformas.

I 2 mom. 3 punkten föreslås det att styrgruppen har till uppgift att besluta om årliga prioriteringar för sektorernas, poolernas och kommittéernas verksamhet bland annat utifrån ett förslag som Försörjningsberedskapsrådet bereder.

Styrgruppen kan också behandla åtgärdsplanerna i ministeriernas och Försörjningsberedskapscentralens samarbetspromemorior. Samarbetspromemoriorna skiljer sig avsevärt från resultatavtalet, som är ett dokument som uppdateras årligen och där man avtalar om Försörjningsberedskapscentralens centrala resultatmål. Samarbetspromemoriorna är inte bindande, utan de beskriver Försörjningsberedskapscentralens samarbete med de olika förvaltningsområdena och prioriteringarna i samarbetet.

Varje ministerium som ansvarar för sektorstyrning lägger för styrgruppen fram ett förslag om behövliga lagstiftningsändringar i enlighet med reglementet för statsrådet om förslagen gäller Försörjningsberedskapscentralens uppgifter. Varje ministerium ansvarar fortfarande för försörjningsberedskapen och utvecklingen av den inom sitt eget förvaltningsområde, och det ministerium som ansvarar för sektorstyrningen ansvarar i enlighet med reglementet för statsrådet för beredningen av lagstiftningen inom sitt eget ansvarsområde. För att regleringen gällande om Försörjningsberedskapscentralen inte ska splittras upp ingår bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralens uppgifter i fortsättningen så centraliserat som möjligt i lagen om tryggheten av försörjningsberedskapen och om Försörjningsberedskapscentralen och inte i speciallagstiftning. I syftet att säkerställa möjligheterna till styrning och övervakning ska eventuella ändringsbehov i de uppgifter som tilldelats Försörjningsberedskapscentralen alltså behandlas också i styrgruppen.

I 3 mom. anges att om styrgruppen är oenig om hur ett ärende ska avgöras, avgörs ärendet av arbets- och näringsministeriet. När beslutet bereds kan ärendet vid behov behandlas till exempel vid ministeriernas kanslichefsmöte eller i ett ministerutskott, till exempel finanspolitiska ministerutskottet.

Enligt 4 mom. kan arbets- och näringsministeriet också tillsätta andra grupper för att bereda de sektorstyrande ministeriernas gemensamma ståndpunkter i frågor som hör till styrningen

Bestämmelsen gör det möjligt att tillsätta grupper efter behovsprövning och flexibelt exempelvis för ett visst ärende eller en viss helhet av ärenden. Mandattiderna för de i momentet avsedda grupper som inrättas separat kan fastställas fritt.

I 5 mom. föreslås det ett bemyndigande att utfärda förordning, enligt vilket statsrådet genom förordning kan utfärda närmare bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralens styrgrupp, dess uppgifter och tillvägagångssätt. Styrgruppens praktiska organisering och processer ska stödja ett snabbt beslutsfattande.

5 kap. **Samarbetet i frågor som gäller försörjningsberedskapen**

9 §. Samarbetsgruppen för försörjningsberedskapen. I paragrafen föreslås det bestämmelser om en förvaltningsöverskridande samarbetsgrupp för försörjningsberedskapen som arbets- och näringsministeriet tillsätter. Samarbetsgruppen för försörjningsberedskapen har verkat sedan 2021. Erfarenheterna av samarbetsgruppens arbete har varit positiva och den har visat sig vara ett viktigt förvaltningsöverskridande forum för samarbete och informationsutbyte i ärenden som gäller försörjningsberedskapen. I fortsättning ges bestämmelserna om samarbetsgruppen på lagnivå.

Arbets- och näringsministeriet utvecklar försörjningsberedskapen och beredskapsåtgärderna i samarbete med de övriga ministerierna. Arbets- och näringsministeriet främjar sin uppgift bland annat genom att tillsätta den förvaltningsöverskridande samarbetsgruppen för försörjningsberedskapen för en mandatperiod på högst tre år åt gången. Samarbetsgruppen är ett samarbetsorgan som har till uppgift att främja sammanjämkningen och koordineringen av försörjningsberedskapsärenden på statsrådsnivå. Det är fråga om ett icke-beslutsfattande sakkunnigorgan för myndigheterna inom statsförvaltningen.

Samarbetsgruppen främjar därtill informationsgången i försörjningsberedskapsärenden på statsrådsnivå, koordineringen av försörjningsberedskapsfrågor, verkställandet av beslut om målen för försörjningsberedskapen, samt följer genomförandet av prioriteringen för poolerna, sektorerna och kommittéerna. Samarbetsgruppen kan också följa genomförandet av de samarbetspromemorior som upprättats mellan ministerierna och Försörjningsberedskapscentralen, samt ge förslag om ämnen som ska att behandlas i statsrådets styrgrupp för Försörjningsberedskapscentralen.

Som ordförande och vice ordförande för samarbetsgruppen verkar företrädare för arbets- och näringsministeriet. Alla ministerier har en medlem och en ersättare i samarbetsgruppen. Till samarbetsgruppen utnämns också permanenta sakkunnigmedlemmar från centrala myndigheter.

10 §. Försörjningsberedskapsrådet. I paragrafen föreslås bestämmelser om Försörjningsberedskapsrådet, som avses vara ett samarbetsorgan för myndigheterna, näringslivet och organisationerna i frågor som gäller försörjningsberedskapen. Bestämmelser om Försörjningsberedskapsrådet finns redan i den gällande försörjningsberedskapslagen och i förordningen om Försörjningsberedskapscentralen (455/2008), nedan *försörjningsberedskapsförordningen*. Det föreslås att Försörjningsberedskapsrådets roll och uppgifter preciseras. Bestämmelser om Försörjningsberedskapsrådet utfärdades ursprungligen genom en ändring av försörjningsberedskapslagen som trädde i kraft 2008. Före det hade försvarsekonomiska planeringskommissionen en motsvarande roll. Försörjningsberedskapsrådet och dess verksamhet inom samarbetet i försörjningsberedskapsfrågor mellan myndigheterna, näringslivet och organisationerna har upplevts vara effektivt, ändamålsenlig och nyttigt, eftersom försörjningsberedskapsarbetet och utvecklandet av det i stor utsträckning baserar sig på samarbete mellan den offentliga och den privata sektorn.

Det föreslås att Försörjningsberedskapsrådets roll stärks i synnerhet i försörjningsberedskapsarbetet i sektorerna, poolerna och kommittéerna, dvs. i nätverksverksamheten. Avsikten är att Försörjningsberedskapsrådet ska behandla bland annat sådana sakkomplex som anknyter till sektorerna, poolerna och kommittéerna som för närvarande enligt försörjningsberedskapslagen ankommer på Försörjningsberedskapscentralens styrelse. Försörjningsberedskapsrådet föreslås dock inte vara ett organ eller beslutsfattande organ vid Försörjningsberedskapscentralen, och rådet kommer inte att fatta beslut i Försörjningsberedskapscentralens namn. Försörjningsberedskapsrådets beslut kommer inte att vara sådana förvaltningsbeslut som avses i förvaltningslagen (434/2003). Försörjningsberedskapsrådet avses sammanträda med några månaders mellanrum, cirka 5–6 gånger per år.

I paragrafens 1 mom. föreslås en bestämmelse om Försörjningsberedskapsrådets roll som samarbetsorgan för myndigheterna, näringslivet och organisationerna i frågor som gäller försörjningsberedskapen. Försörjningsberedskapsrådet ska sammanföra de företrädare för myndigheterna, näringslivet och organisationerna som är väsentliga med tanke på försörjningsberedskapen. De ska behandla och lyfta fram aktuella frågor kring utvecklingen av försörjningsberedskapen, beredskapsförberedelserna och kontinuitetshanteringen.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om tillsättande av Försörjningsberedskapsrådet och om dess sammansättning. Avsikten är att statsrådet ska utse Försörjningsberedskapsrådets medlemmar på framställning av arbets- och näringsministeriet. Försörjningsberedskapsrådets mandatperiod ska vara högst tre år. I bestämmelsen ska inte längre fastställas ett högsta antal medlemmar i rådet, vilket i den gällande lagen har varit 26 medlemmar. När medlemmarna utses bör man se till att det i rådet finns företrädare för de myndigheter, aktörer inom näringslivet och organisationer som är väsentliga med tanke på försörjningsberedskapen. I praktiken innebär detta att majoriteten av medlemmarna kommer att företräda myndigheter (närmast ministerierna samt ämbetsverken inom ministeriernas förvaltningsområden) och sådana företag inom näringslivet som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen, men avsikten är att Försörjningsberedskapscentralen alltid även ska ha medlemmar som företräder organisationer. Organisationerna kan vara exempelvis Finlands näringsliv rf, Företagarna i Finland, Centralhandelskammaren och Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC. När medlemmarna utses ska hänsyn dessutom tas till kravet på sammansättningen av organ enligt 4 a § i lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986). I momentet föreslås en bestämmelse om att ordföranden och minst hälften av de övriga medlemmarna ska företräda företag inom näringslivet. Rådet ska också ha en vice ordförande. Försörjningsberedskapscentralens generaldirektör ska vara sakkunnig i rådet. Generaldirektören ska förbereda rådets möten och vara föredragande.

I 3 mom. föreslås en bestämmelse om Försörjningsberedskapsrådets uppgifter. Enligt 1 punkten i momentet ska rådet ha till uppgift att främja myndigheternas, näringslivets och organisationernas samarbete i frågor som gäller försörjningsberedskapen. Rådet ska främja samarbetet mellan med de aktörer som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen till den del som gäller förberedelser och kontinuitetshantering samt skapa nätverk och främja diskussion och informationsutbyte mellan myndigheterna, näringslivet och organisationerna.

Enligt 2 punkten ska rådet analysera hot mot försörjningsberedskapen och främja forskning på området, och enligt 3 punkten ta initiativ till och ge utlåtanden om utveckling av försörjningsberedskapen. Avsikten är att rådet aktivt ska följa förändringarna i omvärlden och i säkerhetsmiljön och identifiera eventuella hot mot försörjningsberedskapen. Det föreslås att rådet ska ta initiativ i syfte att utveckla försörjningsberedskapen och kunna främja forskning på området. Detta kan innefatta exempelvis utarbetande av olika slags utredningar om försörjningsberedskapen och initiativ till utveckling av lagstiftningen om försörjningsberedskapen. Försörjningsberedskapsrådet ska även kunna lägga fram förslag till arbets- och näringsministeriet om

uppdatering av beslutet om målen för försörjningsberedskapen och publicera lägesöversikter i fråga om försörjningsberedskapen.

Enligt 3 mom. 4 punkten ska Försörjningsberedskapsrådet på begäran av Försörjningsberedskapscentralens styrgrupp ge utlåtanden i frågor som gäller samarbetet mellan myndigheterna, näringslivet och organisationerna. Försörjningsberedskapscentralens styrgrupp ska också kunna begära utlåtande av Försörjningsberedskapsrådet i frågor som gäller nätverkssamarbetet inom försörjningsberedskapen. Med sådana utlåtanden kan styrgruppen i större utsträckning få bland annat näringslivets och organisationernas synpunkter på vissa försörjningsberedskapsfrågor. Detta är motiverat i synnerhet eftersom medlemmarna i Försörjningsberedskapscentralens styrgrupp företräder ministerierna, medan frågor som gäller försörjningsberedskapen anknyter till och påverkar även privata aktörer.

De uppgifter som föreslås i 5 och 6 punkten i momentet hänför sig till verksamheten i sektorerna, poolerna och kommittéerna och utvecklingen av deras verksamhet. Enligt 5 punkten ska Försörjningsberedskapsrådet bedöma sektor-, pool- och kommittéfältets omfattning och ändamålsenlighet samt verksamhetens resultat. Denna uppgift lämpar sig naturligt för Försörjningsberedskapsrådet, vars syfte är att främja samarbetet mellan offentliga och privata aktörer i fråga om försörjningsberedskapen och som består av företrädare för de myndigheter, företag och organisationer som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen. Försörjningsberedskapsrådet ska exempelvis kunna ta initiativ till eller lägga fram förslag om inrättande eller avveckling av pooler och kommittéer. Enligt 6 punkten ska Försörjningsberedskapsrådet bereda ett förslag att läggas fram för Försörjningsberedskapscentralens styrgrupp om årliga prioriteringar för sektorerna, poolerna och kommittéerna och följa hur prioriteringarna genomförs. Syftet med prioriteringarna är att kalenderårsvis ge sektorerna, poolerna och kommittéerna styrning på strategisk nivå i fråga om deras verksamhet samt att skapa en ram för planeringen av sektorernas, poolernas och kommittéernas verksamhet och för resultatförhandlingarna med Försörjningsberedskapscentralen.

I 4 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning. Enligt momentet ska närmare bestämmelser om Försörjningsberedskapsrådets uppgifter få utfärdas genom förordning av statsrådet.

11 §. Sektorer, pooler och kommittéer. I 1 mom. föreslås en bestämmelse om de sektorer, pooler och kommittéer som finns för genomförandet av samarbetet mellan den offentliga och privata respektive tredje sektorn (dvs. organisationerna) kring försörjningsberedskapen och som representerar de branscher som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen. Bestämmelser om sektorer och pooler finns redan i den gällande försörjningsberedskapslagen. Deras verksamhet för att främja samarbetet mellan den offentliga och den privata sektorn betraktas som ett viktigt och kostnadseffektivt sätt att främja och påverka försörjningsberedskapsarbetet, företagens kontinuitetshantering och beredskapsförberedelserna.

Sektorerna ska även i fortsättningen vara omfattande, branschvisa samarbetsorganisationer som består av myndigheter och av organisationer och centrala aktörer inom respektive bransch. För närvarande finns det sex sektorer, nämligen livsmedelsförsörjning, energi, finansiell sektor, logistik, industri samt hälso- och sjukvård. Inom sektorerna arbetar sammanlagt något under 30 pooler och kommittéer. Sektorerna och poolerna kan organisera sig i kommittéer och bilda grupper och avdelningar. Kommittéerna är med poolerna jämförbara organ som främjar försörjningsberedskap och beredskapsförberedelser. De är dock inte organiserade på samma sätt som poolerna och har inte inrättats genom avtal mellan Försörjningsberedskapscentralen och organisationer inom näringslivet eller branschförbund. Bland kommittéerna finns bland annat EL-VAR-kommittén som främjar näringslivets beredskap och KOVA-kommittén som främjar

hushållens beredskap. Dessutom kan Försörjningsberedskapscentralen upprätthålla och stödja andra nätverk i verksamheten för att trygga försörjningsberedskapen. Ett sådant annat nätverk är exempelvis kommunernas nätverk för säkerhet och kriställighet, som inrättats i samband med Kommunförbundet med stöd av Försörjningsberedskapscentralen. Försörjningsberedskapscentralen kan dessutom inrätta sektorsövergripande nätverk för att dryfta försörjningsberedskapsfrågor som gäller klimatet, rymden och den mentala kriställigheten och på så sätt stödja sektorernas, poolernas och kommittéernas arbete. Verksamheten i sektorerna, poolerna och kommittéerna baserar sig på frivillighet från de deltagande branschförbundens och företagens sida. Sektorerna, poolerna och kommittéerna är inte offentligt rättsliga aktörer eller juridiska personer. De sköter inte offentliga förvaltningsuppgifter och utövar inte offentlig makt.

Enligt momentet ska poolerna och kommittéerna inrättas genom avtal mellan Försörjningsberedskapscentralen och företagen inom näringslivet, organisationerna eller myndigheterna. Enligt den gällande försörjningsberedskapslagen beslutar Försörjningsberedskapscentralens styrelse om inrättande av pooler genom att godkänna de poolavtal som ingås med Försörjningsberedskapscentralen och samarbetsparterna. Eftersom den gällande lagen inte innehåller några särskilda bestämmelser om inrättande av kommittéer föreslås det att i lagen tas in en bestämmelse om inrättande av pooler och kommittéer. Merparten av poolavtalen har ingåtts mellan Försörjningsberedskapscentralen och branschförbunden, men också företag som är verksamma i branschen kan vara avtalsslutande parter. Dessutom har bland annat de avtal som gäller EL-VAR-kommittéerna ingåtts mellan Försörjningsberedskapscentralen och närings-, trafik- och miljöcentralerna. Därför föreslås i lagen en bestämmelse om att avtal också kan ingås med myndigheter. Huvudregeln är dock att poolerna och kommittéerna ska inrättas genom avtal med Försörjningsberedskapscentralen och med organisationer, dvs. branschförbund, eller i vissa fall också med företag. I 8 § föreslås en bestämmelse om att Försörjningsberedskapscentralens styrgrupp ska ge utlåtanden om inrättande respektive avveckling av sektorer, pooler och kommittéer. Dessa utlåtanden ska vara bindande för Försörjningsberedskapscentralen.

Enligt 2 mom. ska Försörjningsberedskapscentralen utse företrädare för myndigheterna och de företag inom näringslivet och organisationer som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen till medlemmar i organen för sektorerna, poolerna och kommittéerna. Med en organisation som är kritisk med tanke på försörjningsberedskapen ska avses en aktör vars (affärs)verksamhet anknyter till en för försörjningsberedskapen kritisk funktion inom någon sektor inom försörjningsberedskapen. Aktörer som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen har en erkänd roll inom upprätthållandet och tryggheten av Finlands försörjningsberedskap. I momentet föreslås också en bestämmelse om att det i varje sektor, pool och kommitté ska finnas minst en företrädare för det ministerium eller förvaltningsområde till vars ansvarsområde sektorns, poolens eller kommitténs verksamhet hör. Sektorministeriernas påverkansmöjligheter stärks genom att det ministerium som ansvarar för den berörda branschen ges en starkare roll än hittills i poolen, sektorn eller kommittén. Andra myndigheter kan ha infört på partnerskap och frivillighet baserade arrangemang mellan myndigheterna, näringslivet och organisationerna i syfte att främja försörjningsberedskapen. Att sektorministeriet involveras enligt lag kommer att minska eventuella överlappningar i beredskapsförberedelserna och försörjningsberedskapsarbetet.

Enligt 3 mom. ska sektorerna, poolerna och kommittéerna ha till uppgift att i enlighet med de mål för försörjningsberedskapen som statsrådet ställt upp och de prioriteringar som Försörjningsberedskapscentralens styrgrupp fastställer varje år främja samarbetet mellan myndigheterna, näringslivet och organisationerna i frågor som gäller försörjningsberedskapen samt att upprätthålla och utveckla försörjningsberedskapen, beredskapsförberedelserna och kontinuitetshanteringen i nätverket av företag och organisationer inom sitt eget verksamhetsområde. Försörjningsberedskapscentralen samordnar, utvecklar och finansierar sektors-, pool- och

kommittéverksamheten och svarar för deras resultatstyrning. Avsikten är att Försörjningsberedskapscentralens styrgrupp årligen ska fastställa prioriteringarna för sektorernas, poolernas och kommittéernas verksamhet, utifrån vilka prioriteringar de ska planera verksamheten och budgeten för det följande kalenderåret. Det föreslås att Försörjningsberedskapscentralen varje år ska genomföra resultatförhandlingar med poolerna och kommittéerna.

6 kap. **Materiell beredskap**

12 §. Statens säkerhetsupplagring. I paragrafen föreslås bestämmelser om statens säkerhetsupplagring. I 1 mom. föreskrivs det för vilket syfte säkerhetsupplag kan inrättas. Enligt 1 mom. lagras i statens säkerhetsupplag råvaror och produkter som är nödvändiga för befolkningens försörjning och skydd, näringslivets verksamhet och den produktion som stöder försvaret och säkerheten och som är nödvändiga med hänsyn till de förpliktelser avseende försörjningsberedskap som Finland har enligt internationella avtal. Lagen innehåller ingen förteckning över produkter och råvaror som ska säkerhetsupplagras, eftersom behovet av material som ska säkerhetsupplagras kan förändras under olika tider och bland annat av denna anledning är det inte motiverat att fastställa dem närmare på lagnivå. I beslutet om målen för försörjningsberedskapen nämns av de produkter som ska säkerhetsupplagras råolja, oljeprodukter, spannmål, utsäde, foderprotein och andra produktionsinsatser som är nödvändiga för primärproduktionen samt säkerhetsupplag som stöder leveranssäkerheten för kritisk industri och försvaret. Dessutom upprätthålls säkerhetsupplag med bland annat läkemedel och vårdartiklar.

Statens säkerhetsupplag ger beredskap för allvarliga störningssituationer under normala förhållanden och under undantagsförhållanden och de är avsedda att användas först när en säkerhetsupplagrad produkt inte finns i kommersiella lager, skyddsupplag eller obligatoriska upplag. Statens säkerhetsupplag är således avsedda som en metod i sistahand i förhållande till andra tillgängliga alternativ för att trygga tillgången till en viss råvara eller produkt.

I 2 mom. föreslås det bestämmelser om placeringen av säkerhetsupplagen och åtkomsten till dem. Enligt momentet ska säkerhetsupplag av råolja och oljeprodukter placeras så att upplagen kan tas i bruk och de facto levereras till slutanvändare och marknader inom sådana tidsfrister och under sådana förhållanden som lindrar eventuella leveransproblem. Försörjningsberedskapscentralen ska också säkerställa att säkerhetsupplagen är tillgängliga och fysiskt åtkomliga så att försörjningsberedskapen är tryggad. Bestämmelsen i 2 mom. motsvarar 3 § 3 mom. i lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen, med vilket bestämmelserna i rådets direktiv 2009/119/EG om skyldighet för medlemsstaterna att inneha minimilager av råolja och/eller petroleumprodukter sattes i kraft nationellt. Säkerhetsupplag, också för annat än råolja och oljeprodukter kan placeras i EU-/EES-området. Det ska finnas särskilda grunder för att placera säkerhetsupplag någon annanstans än i Finland, till exempel gemensam upplagringen med någon annan EU-/EES-stat eller avsaknaden av upplagringslokaler för en viss produkt i Finland. Placeringen av säkerhetsupplag i EU-/EES-området får ändå inte försämra Finlands försörjningsberedskap eller möjligheterna att ta i bruk produkterna i säkerhetsupplagen vid allvarliga störningssituationer under normala förhållanden och under undantagsförhållanden.

13 §. Beslutsfattandet i fråga om statens säkerhetsupplag. Paragrafen föreslås innehålla bestämmelser om hur beslut fattas om inrättande och ibruktagande av säkerhetsupplag.

I 1 mom. föreskrivs det att statsrådet beslutar om ibruktagande av säkerhetsupplag vid allvarliga störningssituationer under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden. Det är naturligt att rätten att besluta om ibruktagande av säkerhetsupplag tillfaller statsrådet, som ansvarar för beredskapsplaneringen och förvaltningens verksamhet under undantagsförhållanden. I momentet föreskrivs det dessutom att statsrådet kan bemyndiga

Försörjningsberedskapscentralen att besluta om ibruktagande av säkerhetsupplag vid allvarliga störningar under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden.

Avsikten med regleringen är att göra ibruktagandet av säkerhetsupplag flexibla än i nuläget. Säkerhetsupplag kan användas redan under normala förhållanden till exempel vid allvarliga störningssituationer på marknaden, då en produkt eller ett material som har säkerhetsupplagrats inte finns att tillgå på marknaden. Vid beslutsfattandet ska det emellertid ses till att säkerhetsupplagen inte tas i bruk på alltför svaga grunder så att det inte finns tillräckligt med tid för att komplettera upplagen och de inte är tillgängliga om en allvarligare kris överraskar.

Under undantagsförhållanden som avses i beredskapslagen ska behörigheterna för reglering och mekanismerna för samordning enligt beredskapslagen beaktas i besluten om ibruktagande. Bestämmelser om reglering av industriproduktionen finns i 34 § i beredskapslagen. Bestämmelser om styrning och reglering av gårdsbrukets primärproduktion finns i 31 § i beredskapslagen. Bestämmelser om reglering av flytande bränslen finns i 30 § och i 10 kap. i beredskapslagen. Bestämmelser om begränsning av överlåtelseskyldighet i fråga om upplag finns i 127 § i beredskapslagen. Bestämmelser om samordning av prioritetsklassificering finns i 123 § i beredskapslagen.

Under undantagsförhållanden är användning av säkerhetsupplag och överlåtelse av säkerhetsupplagrat material till olika aktörer intimt förknippat med det i beredskapslagen föreskrivna beslutsfattandet om fördelning av de knappa resurser som statsrådet i sista hand ansvarar för. Således kan till exempel de rättigheter för olika myndigheter enligt beredskapslagen att förplikta till leverans, tillhandahållande eller överlåtelse inte tillämpas på säkerhetsupplag.

När ett beslut om ibruktagande av säkerhetsupplag har fattats har Försörjningsberedskapscentralen till uppgift att, eventuellt i samarbete med andra myndigheter, släppa ut produkterna eller råvarorna på marknaden. Säkerhetsupplagade produkter släpps inte ut på marknaden utan vederlag, utan på marknadsvillkor.

Enligt 2 mom. tillämpas på beslutsfattandet i fråga om inrättande, ibruktagande och avveckling av säkerhetsupplag, ersättande av en råvara eller produkt som tagits i användning från ett säkerhetsupplag med en ny råvara eller produkt och anskaffning eller överlåtelse av en råvara eller produkt som lagras i ett säkerhetsupplag i övrigt bestämmelserna i 5 §, 8 § 2 mom. och 14 §. Försörjningsberedskapscentralen föreslås ha allmän behörighet i ärenden som gäller säkerhetsupplagring, fränsett i beslut som har avsevärd ekonomisk betydelse eller som är principiellt viktiga. Till denna del hör beslutsfattandet till Försörjningsberedskapscentralens styrgrupp. Bestämmelsen är ny och avsikten är att den ska förtydliga det beslutsfattande om strategisk materiell beredskap som sker på statsrådsnivå och samtidigt det operativa beslutsfattandet på ämbetsverksnivå.

De strategiska huvudsakliga riktlinjerna för säkerhetsupplagringen fastställs med statsrådets beslut utifrån målen för försörjningsberedskapen. De produkter och råvaror som ska upplagras samt den till konsumtionen knutna upplagringsnivån fastställs i beslutet om målen för försörjningsberedskapen. Statsrådets beslutsfattande kompletterar Försörjningsberedskapscentralens beslut om inrättande av säkerhetsupplag i situationer där i beslutet om målen för försörjningsberedskapen till exempel inte har fastställts den exakta volymen av material som upplagras eller där det anses behövt att överskrida upplagsnivån. I besluten om inrättande av säkerhetsupplag beaktas också till vilken del materiell beredskap genomförs med andra former av upplagring, såsom obligatorisk upplagring, skyddsupplagring eller beredskapsupplagring som förvaltningsområdena genomför. Beaktas ska också hur mycket av det kapital som ingår i försörjningsberedskapsfonden som binds i säkerhetsupplagringen och om det upplagssvinn som eventuellt

uppstår är motiverat i en totalekonomisk bedömning. Om inrättande av säkerhetsupplag ska alltid fattas ett beslut och beslutet ska motiveras. I beslutet ska ingå en beskrivning av det behov eller hot som är anledningen till att säkerhetsupplaget inrättas samt tröskeln för ibruktagande av upplaget och de huvudsakliga principerna för ibruktagande samt ansvaren i anslutning till skötseln, upprätthållandet och övervakningen av upplaget.

Säkerhetsupplagen är avsedda att användas i allvarliga störningssituationer under normala förhållanden och under undantagsförhållanden. Således kan de användas också i sådana störningssituationer som inte uppfyller definitionen av undantagsförhållanden i 3 § i beredskapslagen och användningen av säkerhetsupplagen förutsätter inte ett beslut enligt 6 § i beredskapslagen om att undantagsförhållanden konstateras råda. Säkerhetsupplagen är avsedda att användas som en metod i sista hand för att trygga tillgången till säkerhetsupplagrade produkter och råvaror när kommersiella upplag, obligatoriska upplag eller skyddsupplag av produkterna och råvarorna i fråga inte är tillgängliga.

Enligt 3 mom. beslutar statsrådet särskilt om grunderna för ersättning till försörjningsberedskapsfonden för värdet av material som tagits i användning från ett säkerhetsupplag. Säkerhetsupplagringen är verksamhet för att ha beredskap inför olika allvarliga störningssituationer eller undantagsförhållanden. Säkerhetsupplagringen fortgår också under undantagsförhållanden och i störningssituationer. Målet för säkerhetsupplagringen är att upprätthålla de fastställda upplagringsnivåerna, varför det utöver ibruktagandet av upplagen är viktigt att besluta om hur det material som använts kompletteras i upplaget och hur det kapital hos försörjningsberedskapsfonden som använts i och med konsumtionen av upplagen ska kompletteras i motsvarighet till konsumtionen. Försörjningsberedskapscentralen beslutar om upphandling av ersättande material och om tidpunkten för upphandlingen, medan statsrådet separat beslutar om grunden för ersättning till försörjningsberedskapsfonden för det material i säkerhetsupplagen som använts. Avsikten med verksamheten är att upprätthålla den materialreserv som säkerhetsupplagen utgör till exempel om undantagsförhållandena eller störningssituationen fortgår eller ändrar karaktär.

14 §. Beslutsfattandet i fråga om läkemedel, medicintekniska produkter, personlig skyddsutrustning och andra hälsovårdsförnödenheter som lagras i säkerhetsupplag. Paragrafen föreslås innehålla bestämmelser om beslutsfattandet i fråga om läkemedel, medicintekniska produkter, personlig skyddsutrustning och andra hälsovårdsförnödenheter som lagras i säkerhetsupplag. Det föreslås att statsrådets förordning om grunderna för ibruktagande av säkerhetsupplagrade läkemedel, sjukvårdsmaterial och skyddsutrustning (279/2006) som handlar om ibruktagande av de förnödenheter som avses i paragrafen upphävs. Bestämmelserna fogas i ändrad form till lagen.

Enligt 1 mom. beslutar social- och hälsovårdsministeriet med avvikelse från 13 § om anskaffning, ibruktagande och distribution av läkemedel, medicintekniska produkter, personlig skyddsutrustning och andra hälsovårdsförnödenheter som ska lagras i statens säkerhetsupplag.

Paragrafen innebär ett undantag från den behörighet att fatta beslut som föreslås ovan i 13 §. Avsikten med paragrafen är att säkerställa att man i besluten om läkemedel, medicintekniska produkter, personlig skyddsutrustning och andra hälsovårdsförnödenheter som ska lagras i säkerhetsupplag i tillräcklig utsträckning beaktar den specialkunskap som behövs för anskaffningen, lagringen, ibruktagandet och distributionen och de särskilda krav och koncessioner som föranleds av sektorslagstiftningen om dem.

Social- och hälsovårdsministeriet leder, övervakar och samordnar social- och hälsovårdens beredskap för störningssituationer. Enligt 51 § 5 mom. i lagen om ordnande av social- och

hälsovård (612/2021) sammanställer social- och hälsovårdsministeriet i samarbete med beredskapscentren för social- och hälsovården en nationell lägesbild över social- och hälsovården. Utvecklingen av den nationella beredskapen och beredskapsförberedelserna inom social- och hälsovården behandlas också av delegationen för social- och hälsovården som tillsatts av statsrådet. Efter covid-19-pandemin har utarbetandet av lägesbilden utvecklats i betydande grad inom social- och hälsovården också i fråga om material, och Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet Fimea har inlett beredningsarbetet för ett nationellt datalager för läkemedelsinformation. På det sättet har social- och hälsovårdsministeriet de bästa förutsättningarna för att bedöma anskaffningen, ibruktagandet och distributionen av de förnödenheter som avses i paragrafen.

Det föreslås att läkemedel, medicintekniska produkter, personlig skyddsutrustning och andra hälsovårdsförnödenheter som finns i statens säkerhetsupplag ska kunna tas i bruk när något av förutsättningarna i 1–3 mom. uppfylls.

Enligt 1 mom. 1 punkten ska läkemedel, medicintekniska produkter, personlig skyddsutrustning och andra hälsovårdsförnödenheter som finns i säkerhetsupplag kunna tas i bruk när det är nödvändigt att använda dem för ändamålsenlig vård eller förebyggande av sjukdomar, och det inte finns tillräckliga kommersiella upplag i landet och inga obligatoriska upplag eller skyddsupplag med den förnödenhet eller det material som behöver tas i bruk. Punkten grundar sig delvis på den gällande förordningen (279/2006). Att tillämpa punkten ska alltid vara en sistahandslösning i förhållande till att ta i bruk förnödenheter som kan anskaffas på marknaden och förnödenheter eller material som finns i skyddsupplag eller obligatoriska upplag.

Enligt 1 mom. 2 punkten ska läkemedel, medicintekniska produkter, personlig skyddsutrustning och andra hälsovårdsförnödenheter som finns i säkerhetsupplag kunna tas i bruk när det finns grunder för detta enligt 73 § i lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016). I punkten hänvisas det till 73 § i den gällande lagen om smittsamma sjukdomar, enligt vilken social- och hälsovårdsministeriet när en allmänfarlig smittsam sjukdom eller en sjukdom som med fog misstänks vara en allmänfarlig smittsam sjukdom hotar eller när en exceptionell epidemi hotar eller pågår ska besluta om ibruktagande och distribution av läkemedel, medicintekniska produkter och skyddsutrustning som på statens bekostnad i enlighet med 3 § i lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen (1390/1992) anskaffats för säkerhetsupplagring. Om läkemedel, produkter eller skyddsutrustning som på statens bekostnad anskaffats för säkerhetsupplagring distribueras via apotek, kan social- och hälsovårdsministeriet besluta om användningen av dem och om det pris som ska tas ut hos köparen. När en exceptionell epidemi hotar eller pågår får social- och hälsovårdsministeriet oberoende av läkemedelslagen besluta att för läkemedel som överläts ur ett säkerhetsupplag meddela nationella användnings-, tillverknings- och doseringsanvisningar som avviker från försäljningstillståndet. Genom den föreslagna laghänvisningen beaktas kopplingen mellan lagen om smittsamma sjukdomar och den föreslagna paragrafen. Att tillämpa punkten ska alltid vara en sistahandslösning i förhållande till ibruktagande av förnödenheter som kan anskaffas på marknaden och förnödenheter eller material som finns i skyddsupplag eller obligatoriska upplag.

Enligt 1 mom. 3 punkten ska läkemedel, medicintekniska produkter, personlig skyddsutrustning och andra hälsovårdsförnödenheter som finns i säkerhetsupplag kunna tas i bruk när de används för lämnande av internationellt bistånd till en annan stat, Europeiska unionen eller en internationell organisation eller för samarbete med en annan stat, Europeiska unionen eller en internationell organisation utanför Finlands territorium och de inte behöver tas i bruk med stöd av 1 eller 2 punkten. Ibruktagande enligt punkten är möjligt bara i situationer där upplagen inte behövs för tryggnad av den nationella försörjningsberedskapen i enlighet med 1 eller 2 punkten.

Enligt 2 mom. kan social- och hälsovårdsministeriet fatta det beslut som avses i 1 mom., om inte något annat följer av lagen om statsbudgeten (423/1988). Vid ibruktagande och distribution av säkerhetsupplag är det fråga om överlåtelse av statens egendom. Då ska bestämmelserna i 24 § i lagen om statsbudgeten tillämpas. Enligt dem får, om inte något annat bestäms i lag eller besluts i budgeten, ämbetsverk och inrättningar överlåta statens lösa egendom som är i deras besittning, förutsatt att överlåtelsen anses vara ekonomiskt motiverad och ändamålsenlig. Ämbetsverket eller inrättningen ska utverka samtycke av statsrådet till överlåtelsen, om värdet av den egendom som ska överlåtas är avsevärt eller om överlåtelsen annars ska anses vara betydande enligt vad statsrådet bestämmer genom förordning. Egendom får inte överlåtas till ett pris som understiger gängse värde eller utan vederlag, om inte något annat följer av sådana särskilda skäl i samband med överlåtelsen om vilka närmare bestämmelser utfärdas av statsrådet genom förordning.

Enligt 24 § 1 mom. i lagen om statsbudgeten är värdet av statens lösa egendom med stöd av 72 § i förordningen om statsbudgeten (1243/1992) avsevärt, om gängse värde av den egendom som ska överlåtas eller, om detta inte kan fastställas på ett tillförlitligt sätt, det bokföringsmässiga värdet överstiger 1 000 000 euro. En överlåtelse av statens lösa egendom ska anses vara betydande, om någon viktig principiell fråga till följd av ekonomiska, kulturella eller andra därmed jämförbara orsaker ansluter sig till den lösa egendom som ska överlåtas eller till överlåtelsen. Vad som ovan nämns om överlåtelse gäller inte överlåtelse av besittningsrätten till lös egendom mellan olika ämbetsverk och inrättningar. Åtgärder av det här slaget behandlades också i Försörjningsberedskapscentralens styrgrupp, dock med beaktande av hur brådskande besluten är på grund av åtgärdernas karaktär.

Enligt 2 mom. ska social- och hälsovårdsministeriet i ärenden som avses i 1 mom. 3 punkten beakta eventuella beslut som fattats med stöd av lagen om beslutsfattande om internationellt bistånd, samverkan eller annan internationell verksamhet (418/2017) och med stöd av 38 § i räddningslagen (379/2011). Ibruktagande av säkerhetsupplag i anslutning till internationellt bistånd i situationer enligt den föreslagna 1 mom. 3 punkten ska föregås av ett beslut om lämnande av internationellt bistånd. Detta kan fattas av statsrådets allmänna sammanträde eller republikens president i situationer som specificeras i 1 och 2 § i lagen om beslutsfattande om lämnande av och begäran om internationellt bistånd eller av inrikesministeriet med stöd av 38 § i räddningslagen. I det föreslagna 2 mom. avses att beslut om ibruktagande av säkerhetsupplag i dessa situationer ska grundas på ett beslut om lämnande av internationellt bistånd.

Enligt 3 mom. kan det i social- och hälsovårdsministeriets beslut om ibruktagande och distribution i fråga om läkemedel, medicintekniska produkter, personlig skyddsutrustning och andra hälsovårdsförnödenheter bestämmas om distributionen, användningsändamålen, mängderna och vederlagen och om andra omständigheter som gäller distributionen. Syftet med momentet är att i form av exempel ange vilka faktorer ett beslut om ibruktagande och distribution kan ta ställning till. I fråga om storleken på vederlagen ska bestämmelserna i lagen och förordningen om statsbudgeten beaktas.

15 §. Upphandling av produktionsreserver och kapacitetsreserver. Bestämmelsen om upphandling av produktionsreserver och kapacitetsreserver är ny. Enligt 1 mom. kan Försörjningsberedskapscentralen ingå avtal om produktionsreserver eller avtal om upphandling av kapacitetsreserver för befolkningens försörjning och skydd och för att trygga näringslivets verksamhet och den produktion som stöder försvaret och säkerheten. Avsikten är att arrangemang som gäller produktionsreserver och kapacitetsreserver ska införas vid allvarliga störningar under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden.

Avsikten med bestämmelsen är att förtydliga rollen för avtalsarrangemang i anslutning till trygghandlet av försörjningsberedskapen som en form av den materiella beredskapen. Det är fråga om olika avtal som kan vara intentionsavtal, föravtal eller upphandlingsavtal eller olika juridiskt icke-bindande protokoll över samförstånd eller delade grunder för planering. I fråga om varje enskilt arrangemang ska dess juridiska karaktär fastställas. Den har betydelse till exempel för konkurrensutsättningen av avtalen och för upphandlingsprocessen. Största delen av avtalen är olika ramavtal i anslutning till tjänste- och varuupphandlingen med tanke på undantagsförhållanden.

Produktionsreserv avser ett arrangemang där det företag som är tjänsteproducent producerar en överenskommen tjänst för Försörjningsberedskapscentralen eller tillverkar en produkt när tröskeln för ibruktagande av avtalet aktiveras.

Olika produktionsreserver är bland annat produktionsreserver för tjänster, produktionsreserv för tjänsteproducentens normala produktion och produktionsreserv för tjänsteproducentens konverterade produktion.

Med produktionsreserv för tjänster avses ett avtal, med stöd av vilket tjänsteproducenten producerar en tjänst som definierats i avtalet när tröskeln för ibruktagande har aktiverats. I en produktionsreserv som gäller tjänsteproduktionens normala produktion är det fråga om att tjänsteproducenten efter att tröskeln för ibruktagande har aktiverats producerar en eller flera produkter i enlighet med sin normala produktion som fastställts i avtalet. Produktionsreserv som gäller tjänsteproducentens konverterade produktion avser ett avtalsarrangemang, med stöd av vilket tjänsteproducenten efter att tröskeln för ibruktagande har aktiverats konverterar sin produktionsanläggning och börjar producerar en produkt/produkter som fastställts i avtalet, som företaget inte normalt producerar.

De samlade produktionsreserverna kan innehålla också Försörjningsberedskapscentralens investeringar i en maskin eller apparat som ökar tjänsteproducentens tillverkningskapacitet. Då betalar tjänsteproducenten en marknadsmässig användningsersättning till Försörjningsberedskapscentralen för användningen av maskinen eller apparaten. Avsikten är att maximera produktionen av produkter som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen.

Avtal om en produktionsreserv ingås mellan Försörjningsberedskapscentralen och den aktör som producerar tjänsten eller produkterna. Med detta avtal fastställs i detalj bland annat innehållet i produktionsarrangemanget, de ersättningar som betalas, hur produktionen aktiveras och avtalsparternas skyldigheter. Sannolikt är största delen av avtalen av det här slaget olika typer av ramavtal för undantagsförhållanden. Strukturen i avtalen om produktionsreserver ska göra det möjligt att öva, testa och övervaka ibruktagandet av produktionsreserver redan under normala förhållanden.

Användningen av produktionsreserver möjliggör ett flexibelt alternativ för beredskap i situationer, där traditionell upplagring skulle binda för mycket kapital, processerna i anslutning till upplagringen är onödigt tunga, upplaget inte är tillräckligt för långvarig kristid eller de produkter som ska upplagras inte tål långvarig upplagring. Enbart genom upplagring uppnås inte en tillräcklig nivå av materiell beredskap i synnerhet för långvariga kriser. Förhållandena mellan avtal om produktionsreserver och uppföljningen av dem ska vara tydliga.

Som praktiska exempel på produktionsreserver kan användas behovet av personlig skyddsutrustning för hälso- och sjukvårdspersonal till exempel med tanke på pandemier, vilket ska betraktas som ett försörjningsberedskapsintresse. Försörjningsberedskapsintresset i fråga skyddas genom avtal om en produktionsreserv genom vilket, när tröskeln för ibruktagande aktiveras, till

exempel andningsskydd börjar tillverkas. Andningsskydd har en sista användningsdag, vilket gör att säkerhetsupplagring av stora mängder av skydden orsakar svinn. Mängden skydd som upplagras är till volymen så stor att man inte under normala förhållanden får dem att gå åt genom konsumtion. Produktionsreserver är inte förknippade med motsvarande problem, eftersom produktionen aktiveras först när det finns ett behov för det med tanke på försörjningssäkerheten.

Vid kapacitetsreserver skaffar Försörjningsberedskapscentralen i stället för vissa namngivna produkter kapacitet med tanke på ett objekt som identifieras som ett beredskapsintresse. I praktiken är det till vissa delar fråga om ett förfarande av samma slag som säkerhetsupplagring, där det företag som sköter upplagringen emellertid själv fastställer den kvalitet och kvantitet av material som vid ibruktagande ger önskad effekt. Försörjningsberedskapscentralen eller statsrådet beslutar om hur och var det upplagrade materialet används.

Försörjningsberedskapscentralen fastställer det avtalsobjekt som betraktas som försörjningsberedskapsintresse och den beredskapsnivå som eftersträvas (omfattning och storleksklass). I avtalet specificeras inte separat en exakt produktförteckning utan tjänsteproducenten kan själv på marknadsgrunder avgöra med vilka produkter och produktvolymen den bygger upp och upprätthåller den kapacitet som tryggar försörjningsberedskapsintresset (med beaktande av gällande lagstiftning och bland annat bestämmelser och direktiv som styr produkterna). Företaget kan få ett behov av att helt byta ut en upplagrad produkt mot en annan produkt i samband med cirkulation av upplaget, förändringar på marknaden eller ändringar i myndighetsbestämmelserna. Bytet kan göras fritt förutsatt att den upphandlade kapaciteten bevaras på den nivå som anges i avtalet. När upplaget byggs upp och under avtalsperioden rapporterar företaget på det sätt som beskrivs i avtalet om produkterna i upplaget. Utifrån rapporterna övervakar Försörjningsberedskapscentralen att den avtalade kapaciteten har uppnåtts och att den upprätthålls i enlighet med avtalet.

Med försörjningsberedskapsintresse kan avses till exempel ogräsbekämpning på 50 000 hektar som växtskyddet förutsätter och som stöder spannmålsproduktionen. För tryggande av försörjningsberedskapsintresset i fråga upphandlas kapacitet att producera växtskydd. Försörjningsberedskapsintresset och den kapacitet som tryggar intresset fastställs av Försörjningsberedskapscentralen. Vid uppbyggande och upprätthållande av kapacitet ska den lagstiftning som styr branschen beaktas. Detta innebär till exempel att de kemikalier som möjliggör kapaciteten ska vara produkter som godkänns i lagstiftningen och uppfyller myndighetskriterierna.

Överenskommelsen om kapacitetsreserv bygger på avtal med tjänsteproducenten. Med detta avtal fastställs i detalj bland annat försörjningsberedskapsintresset samt den kapacitet med vilken tjänsteproducenten tryggar försörjningsberedskapsintresset i fråga. Övriga ärenden som fastställs i avtalet är bland annat den ersättning som betalas för upprätthållande av kapaciteten (det materiella upplaget), avtalets giltighetstid, övervakning och kontroller i anslutning till kapaciteterna. För ersättningen för upprätthållande av kapaciteten används eventuellt en styrande fakturamall, som emellertid innehåller en moderat förhandlingsmån. Tjänsteproducenten ansvarar för cirkulationen av det upplag som möjliggör kapaciteten som en del av sitt eget kommersiella upplag.

Tjänsteproducenten förbinder sig till att hålla produkterna i upplag på det sätt som beskrivs i avtalet. Försörjningsberedskapscentralen ska försäkra sig om att upprätthållandet av upplaget fungerar på det sätt och den nivå som förutsatts i avtalet. Detta säkerställs bland annat genom tjänsteproducentens regelbundna rapportering, kontrollbesök och regelbundna samarbetsmöten.

Avtalen måste sannolikt i vissa fall vara tidsbundna, för att något slag av ram för försäljningspris för upplaget ska kunna skapas i de fall att Försörjningsberedskapscentralen, när upplaget tas i

bruk, vill använda sin rätt att styra produkterna till distributionsobjekt. I dessa situationer ska alltså material som tjänsteproducenten upplagrat riktas till andra aktörer. Den som får materialet betalar tjänsteproducenten för det. Under undantagsförhållanden ska det som i beredskapslagen föreskrivs om regleringen av material och priser beaktas. Det är sannolikt att frågorna om Försörjningsberedskapscentralens styrningsrätt bara delvis gäller överenskommelser om kapacitetsreserver.

När Försörjningsberedskapscentralen planerar att skaffa en kapacitetsreserv gör den kostnadsberäkningar, där man jämför den ersättning som ska betalas med andra sätt för materiell beredskap (till exempel med beräkning av kostnaderna för inrättande och upprätthållande av ett säkerhetsupplag som tryggar försörjningsberedskapsintresset).

Utifrån ett identifierat försörjningsberedskapsintresse görs en marknadskartläggning av potentiella tjänsteproducenter som kan producera kapacitetsreserv. Utifrån marknadskartläggningen kan tjänsteproducenterna konkurrensutsättas med hjälp av ett förfarande som är lämpligt för upphandlingen i fråga. Med potentiella tjänsteproducenter förs vid behov också marknadsdialog.

Avtalen ingås så att de gäller antingen på viss tid eller tills vidare. Om avtalen ingås så att de gäller tills vidare införs i avtalet ett indexbundet ändringstak för situationer med prisändringar. Avtal som gäller tills vidare kan också konkurrensutsättas under avtalsperioden i enlighet med Försörjningsberedskapscentralens interna anvisningar om upphandling. Avtal kan ingås med aktörer som är etablerade i Finland eller i utlandet.

Som praktiska exempel på kapacitetsreserver kan utöver den ovan beskrivna växtskyddskapaciteten nämnas exempelvis funktionen hos tung transportmateriel av bestämda märken, som betraktas som ett försörjningsberedskapsintresse eftersom den behövs för det militära försvaret och myndigheter som polisen, räddningsväsendet, sjukvården och andra kritiska landsvägs-transporter i betydande störningssituationer och under undantagsförhållanden. Detta försörjningsberedskapsintresse kan tryggas med kapacitetsreserver där man avtalar om upprätthållande av den materiella kapaciteten i form av reservdelsupplag. I en närmare beskrivning är det fråga om kritiska reservdelar av bestämda märken som det är svårt att upprätthålla upplag över till exempel med hjälp av statens modell för säkerhetsupplagring. Med beaktande av ifrågavarande försörjningsberedskapsintresse ska de produkter som upplagras flexibelt kunna svara på förändringar på marknaden samt på behoven inom den fordonsmateriel som är i användning.

I samband med produktionsreserver och beredning av avtal om upphandling av kapacitetsreserver ska man särskilt se till att avtalet och de ersättningar som betalas med stöd av avtalen inte är överlappande med de upphandlande enheternas systemupphandling och med de anknyttande försörjningsberedskapsarrangemangen. En producent kan inte för samma beredskapsverksamhet betalas ersättning både med stöd av ett upphandlingsavtal eller relaterade arrangemang och genom arrangemang som hör till försörjningsberedskapsverksamheten.

Enligt 2 mom. ska också det som föreskrivs i 5 och 8 § 2 mom. tillämpas på upphandling och ibruktagande av produktionsreserver och kapacitetsreserver.

7 kap. **Finansieringen av försörjningsberedskapen**

16 §. *Försörjningsberedskapsfonden och försörjningsberedskapsavgift.* I paragrafen föreslås det bestämmelser om försörjningsberedskapsfonden, de kostnader som ska täckas med medel ur fonden, försörjningsberedskapsfondens kapital samt kostnader som ska täckas med medel i statsbudgeten.

I 1 mom. föreslås det bestämmelser om att Försörjningsberedskapscentralen förvaltar försörjningsberedskapsfonden, som står utanför statsbudgeten och till vilken intäktsförs den försörjningsberedskapsavgift som tas ut med stöd av lagen om punktskatt på flytande bränslen (1472/1994) och lagen om punktskatt på elström och vissa bränslen (1260/1996).

År 2023 var försörjningsberedskapsavgiften 37,7 miljoner euro och 2024 var den 38,3 miljoner euro. Det föreslås att försörjningsberedskapsavgiften höjs med syftet att trygga försörjningsberedskapsfondens bärkraft. Enligt förslaget görs ändringarna som budgetlag i regleringen inom finansministeriets förvaltningsområde, (lagen om punktskatt på flytande bränslen (1472/1994)). Den förväntade avkastningen på höjningen av försörjningsberedskapsavgiften är 91,9 miljoner euro per år, vilket motsvarar försörjningsberedskapsfondens kostnader 2023. Om försörjningsberedskapsfondens likvida kassamedel överskrider 150 miljoner euro, ska den överskjutande delen enligt 17 § i lagen i fortsättningen intäktsföras i statsbudgeten.

Enligt 2 mom. kan med medel ur försörjningsberedskapsfonden täckas kostnaderna för och investeringarna i den materiella beredskapen, såsom säkerhetsupplagring, obligatorisk upplagring och skyddsupplagring samt de ersättningar enligt 21 § som i andra lagar har bestämts att ska täckas med medel ur försörjningsberedskapsfonden. Dessutom får försörjningsberedskapsåtgärder i anslutning till Försörjningsberedskapscentralens programverksamhet samt andra investeringar än sådana som hänför sig till materiell beredskap och som är nödvändiga med tanke på försörjningsberedskapen samt kostnader i samband med krisåtgärder ersättas med medel ur försörjningsberedskapsfonden.

Med medel ur Försörjningsberedskapsfonden kan ersättas också ränteutgifter och andra kostnader som orsakas av säkerhetsupplagringen av spannmål, utsäde och vallfrö, som tidigare kunde ersättas ur statsbudgeten.

Med medel ur försörjningsberedskapsfonden finansieras endast fondens kostnader. Omkostnaderna för försörjningsberedskapsfonden, som verkar som ett ämbetsverk, samt kostnaderna för sektors- och poolfunktionerna täcks däremot med medel ur statsbudgeten. Anslaget för omkostnader får användas för lönekostnader och andra konsumtionsutgifter för skötseln av i lagen eller förordningen om ämbetsverket föreskrivna uppgifter, för upphandlingsutgifter för maskiner och materiel samt för andra materiella eller immateriella anläggningskostnader samt för andra direkta utgifter för ämbetsverkets verksamhet.

Det föreslås inga särskilda bestämmelser om ersättning av ämbetsverkets kostnader ur statsbudgeten. Ämbetsverkets behov av medel från statsbudgeten beräknas årligen vara cirka 30–35 miljoner euro. Till exempel 2024 uppgick Försörjningsberedskapscentralens ovan konstaterade omkostnader till 28 347 854 miljoner euro och kostnaderna för sektors- och poolverksamheten var 5 512 594 miljoner euro, det vill säga total 33 860 448 miljoner euro. Beslut om det belopp som ur statsbudgeten riktas till ämbetsverket fattas ändå alltid separat som en del av den årliga processen för upprättande av statsbudgeten.

I 3 mom. föreslås det bestämmelser om försörjningsberedskapsfondens kapitalförvaltning och för tydlighetens skull konstateras där vad kapitalet består av. Försörjningsberedskapsfondens kapital utgörs av fast och lös egendom som krävs för den materiella beredskapen, säkerhetsupplagrade varor samt icke-placerade medel. Vinst och förlust som uppstått vid överlåtelse av säkerhetsupplagrade varor ska beaktas som en förändring av försörjningsberedskapsfondens kapital. Fondens kapital kan minska som en följd av förluster vid affärstransaktioner eller andra förluster.

Utöver fordringar i anslutning till säkerhetsupplagrade varor och affärstransaktioner omfattar fondens kapital fondens egna byggnader och konstruktioner för upplag samt upplagsfastigheter. En del av upplagen kan också vara placerade i hyrda lokaler. Fondens kapital växer med beloppet av de säkerhetsupplagringsavgifter som intäktsförs till den.

17 §. Förvaltningen av försörjningsberedskapsfonden. Enligt 1 mom. svarar Försörjningsberedskapscentralen fortfarande för förvaltningen av försörjningsberedskapsfonden. På det beslutsfattande som gäller användningen av försörjningsberedskapsfonden tillämpas bestämmelserna i 5 och 8 §. Överlåtelse av fast egendom som försörjningsberedskapsfonden äger sker enligt vad som särskilt föreskrivs om överlåtelse av statlig jordegendom. (Kompletteras). Intäkterna av fastigheter och de vederlag som erhålls genom överlåtelser av dem ska intäktsföras till försörjningsberedskapsfonden.

Enligt 2 mom. ska, om statens säkerhetsupplag avvecklas eller minskas, försörjningsberedskapsfondens kapital eller en del som motsvarar minskningen intäktsföras i statsbudgeten. Om försörjningsberedskapsfondens likvida medel överstiger 150 miljoner euro, ska den överskjutande delen också intäktsföras i statsbudgeten.

I 3 mom. föreskrivs det om bemyndigande att utfärda förordning. Närmare bestämmelser om förvaltningen av försörjningsberedskapsfonden får utfärdas genom förordning av arbets- och näringsministeriet.

18 §. Bokföring, revision och bokslut. I 1 mom. föreslås det att på försörjningsberedskapsfondens bokföring tillämpas bokföringslagen (1336/1997) och på revision av försörjningsberedskapsfonden revisionslagen (1141/2015).

Enligt 2 mom. tillsätter arbets- och näringsministeriet för tre år i sänder för granskning av försörjningsberedskapsfondens förvaltning, ekonomi och räkenskaper två revisorer, av vilka åtminstone en ska vara en av Centralhandelskammaren godkänd revisor och åtminstone en ska vara revisor inom den offentliga förvaltningen och ekonomin. Till revisor kan också utses en revisionssammanslutning med ovan föreskriven behörighet. I fråga om fonden ska ämbetsverket konkurrensutsätta revisionen, såsom Försörjningsberedskapscentralen har gjort också tidigare. Statens revisionsverk har också möjlighet att revidera fonden, men detta sker i så fall efter revisionsverkets bedömning.

I 2 mom. föreslås det bestämmelser om att statsrådet fastställer försörjningsberedskapsfondens av Försörjningsberedskapscentralen upprättade bokslut senast den 15 april efter finansåret. Bokslutet består av resultaträkning, balansräkning och verksamhetsberättelse.

Försörjningsberedskapscentralen, som verkar som ämbetsverk, och försörjningsberedskapsfonden, som verkar i anslutning till centralen, ska i fortsättningen ha separata bokföringar. I fråga om det ämbetsverk som verkar som bokföringsenhet behövs det inte något separat omnämnande i lagen om revisionen. Ämbetsverken upprättar årligen ett bokslut och en verksamhetsberättelse och enligt lagen om statens revisionsverk svarar revisionsverket för revisionen av dem. Dessutom utför statens revisionsverk olika slag av granskningar av verksamheten. Ämbetsverken är bokföringsenheter och på dem tillämpas lagen om statsbudgeten (423/1988) och förordningen om statsbudgeten (1243/1992). Mellan varje fond och det ämbetsverk som fungerar som bokföringsenhet finns fondens samlingskonto, som fungerar som bådaskalens balanskonto. Det visar förhållandet mellan fordringar och skulder för fonden och den bokföringsenhet som förvaltar den. Kontot används också när medel överförs antingen från fonden till budgeten eller från budgeten till fonden.

19 §. Fullmakt att uppta lån. I paragrafen föreslås det en bestämmelse om att försörjningsberedskapsfonden med statsrådets tillstånd och på de villkor som statsrådet bestämmer kan ta upp lån till ett belopp av högst 600 miljoner euro. Låneräntorna betalas och återbetalningen sker liksom i nuläget med medel ur försörjningsberedskapsfonden.

Enligt den gällande lagen kan till försörjningsberedskapsfonden upptas lån till ett belopp av högst 200 miljoner euro. Upptagningen av lån förutsätter tillstånd av statsrådet, som också bestämmer villkoren för lånet.

Fullmakten att uppta lån har inte höjts under den tid den gällande lagen varit i kraft. Vid ändringen beaktas den förändrade omvärlden och säkerhetsmiljön. Försörjningsberedskapsfonden är ett av de viktigaste verktygen i allvarliga krissituationer. Till exempel i en eventuell militär kris kan det uppstå situationer, där tryggheten av försörjningsberedskapen förutsätter ytterst betydande försörjningsberedskapsåtgärder som måste vidtas skyndsamt. Dessa åtgärder kan förutsätta att fullmakten att uppta lån utnyttjas. I sådana situationer måste fullmakten att uppta lån vara tillräckligt stor.

Det är osannolikt att fullmakten att uppta lån nyttjas fullt ut, men den kan vara ett väldigt viktigt finansieringsinstrument. Liknande beredskap finns också annanstans i lagstiftningen, och till exempel enligt lagen om försäkringsgaranti för undantagsförhållanden (408/2007) kan beloppet av statens ansvar uppgå till sammanlagt högst tio miljarder euro. Utan en betydande höjning av fullmakten att uppta lån kan tryggheten av försörjningsberedskapen i eventuella extrema kriser försvåras. Dessutom bör man till stora delar kunna svara på kriser med den lagstiftning som gäller under normala förhållanden.

I 2 mom. föreslås det vidare bestämmelser om att staten ansvarar för lånen till den del som försörjningsberedskapsfondens medel inte räcker till.

8. kap. Stöd som Försörjningsberedskapscentralen beviljar

20 §. Allmänna villkor för beviljande av stöd. I paragrafen föreslås det bestämmelser om de allmänna förutsättningarna för beviljande av stöd från Försörjningsberedskapscentralen. Dessa motsvarar i stor utsträckning förutsättningarna för bra stöd, som det föreskrivs om i lagen om allmänna förutsättningar för stöd som beviljas för ekonomisk verksamhet (429/2016). Stöden för försörjningsberedskapsåtgärder finansieras från försörjningsberedskapsfonden, som förvaltas av Försörjningsberedskapscentralen. När Försörjningsberedskapscentralen verkar som ämbetsverk fattar tjänstepersonalen besluten om beviljande av stöd under tjänsteansvar.

I 1 mom. föreslås det bestämmelser om att Försörjningsberedskapscentralen kan bevilja stöd ur försörjningsberedskapsfonden för ekonomisk eller annan verksamhet, om det behövs för utförandet av uppgifter enligt denna lag eller för uppnåendet av målen enligt statsrådets beslut om målen för försörjningsberedskapen. Statsrådets beslut om målen för försörjningsberedskapen ses över med cirka fem års mellanrum. Det gällande statsrådsbeslutet (568/2024) godkändes i oktober 2024.

Definitionen av begreppet ekonomisk verksamhet är densamma som i EU:s konkurrensrätt. I EU-rätten är såväl begreppet företag som begreppet ekonomisk verksamhet breda. Enligt etablerad rättspraxis omfattar begreppet konkurrensrättsligt företag alla enheter som bedriver ekonomisk verksamhet oberoende av deras rättsliga form eller finansieringssätt. Avgörande vid bedömningen är karaktären av den verksamhet som bedrivs. Ekonomisk verksamhet är all verksamhet där varor och tjänster erbjuds på vissa marknader. I tolkningspraxis har det getts betydelse huruvida ett privat företag producerar motsvarande varor och tjänster på marknaden. Även

enheter som inte eftersträvar vinst kan bedriva ekonomisk verksamhet. Verksamheten kan vara av ekonomisk natur även om den inte inbegriper skyldigheter som baserar sig på det allmänna intresset, särskilda rättigheter, ensamrätt eller stöds med offentliga medel. Enbart köp eller anskaffning av nyttigheter betraktas i princip inte som ekonomisk verksamhet, om nyttigheterna har anskaffats för att användas i annan än ekonomisk verksamhet. Också en privat yrkesutövare eller näringsidkare kan bedriva ekonomisk verksamhet.

Försörjningsberedskapscentralen kan bevilja juridiska personer eller organisationer inom den offentliga förvaltningen finansiering. Stöd beviljas inte enskilda personer.

I 2 mom. finns en förteckning över de allmänna förutsättningarna för beviljande av stöd. Enligt 1 mom. 1 punkten är en förutsättning för stöd att beviljande av stöd för åtgärden inte enligt lag ankommer på någon annan myndighet och finansieringen inte hänför sig till en långvarig verksamhet under normala förhållanden som en myndighet ska ansvara för. Målet är att förhindra beviljande av överlappande stöd och att Försörjningsberedskapscentralen inte finansierar långvarig verksamhet under normala förhållanden som en annan myndighet ska ansvara för. Enligt 1 mom. 2 punkten ska stödet inriktas på att avhjälpa marknadsmisslyckanden och ha en stimulanseffekt. Det finns skäl att tillgripa offentliga medel endast vid störningar i funktionen på marknaden och stöd ska inte beviljas om den åtgärd eller det projekt som är föremål för stödet kan inledas också utan stödet. Stimulanseffekten uppfylls till exempel när det projekt eller den verksamhet som stöds inleds först efter att stödtagaren har lämnat en skriftlig stödansökan till Försörjningsberedskapscentralen. Enligt 3 mom. ska företaget bedömas ha förutsättningar för fortgående lönsam verksamhet. Ett villkor för att stöd ska beviljas är att företaget lägger fram tillräckliga utredningar om sin ekonomiska ställning. Enligt 4 mom. får stödet inte snedvrida konkurrensen. Försörjningsberedskapen grundar sig på fungerande marknader med konkurrens. När stöd beviljas ska stödets inverkan på konkurrenssituationen mellan företagen beaktas. I 2 mom. 4 punkten förutsätts det att Försörjningsberedskapscentralen när den beviljar stöd ska beakta bestämmelserna i artiklarna 107 och 108 i fördraget om europeiska unionens funktions-sätt. I artikel 107 i EUF-fördraget definieras begreppet statligt stöd och i artikel 108 definieras kommissionens exklusiva befogenhet samt medlemsstatens skyldighet att i god tid underrätta kommissionen om statligt stöd i situationer där inget undantag från skyldigheten att underrätta kommissionen har föreskrivits. Enligt 2 mom. 5 punkten ska det stöd som beviljas vara tidsbundet. När tidsfristen löper ut ska det bedömas om stödet behövs och om det fungerar innan ett eventuellt beslut om fortsatt utbetalning av stöd fattas.

På beviljande av stöd tillämpas dessutom vad som föreskrivs i statsunderstödslagen (688/2001).

När stödbeslut fattas ska det utredas hur mycket offentlig finansiering det projekt som ska få stöd får, den totala finansieringen för projektet samt projektets lönsamhet och konsekvenser för konkurrensen. Som offentlig finansiering betraktas all finansiering med offentliga medel, såsom finansiering med statens, kommunernas, statens särskilda finansieringsinstituts och EU:s medel. Om ett projekt får stöd ur flera offentliga källor ska, när stöd beviljas, beaktas också EU:s regler om statligt stöd samt eventuella nationella kumuleringsregler gällande stödet.

Godtagbara kostnader ska fastställas i stödbeslutet. Godtagbara kostnader är kostnader som är behövliga och till beloppet skäliga i förhållande till den försörjningsberedskapsnytta som uppnås och som

- orsakas av det projekt som finansieras medan projektet pågår (kostnaderna kan godkännas retroaktivt för den tid projektet pågått och av särskilda skäl också för planerings-skedet före genomförandet),

- bevisligen har upptagits i finansieringstagarens bokföring, och
- utgörs av mervärdesskatteandelen av mervärdesskattepliktiga kostnader, om mervärdesskatten blir en slutlig kostnad för finansieringstagaren, det vill säga om finansieringstagaren inte kan dra av mervärdesskatteandelen i sin egen beskattning.

Stödansökan, och i fråga om projekt projektplanen och en bilaga med budget per kostnadsslag, ingår i stödbeslutet och fungerar som underlag för godkännandet av kostnader.

I beslutet om finansiering som Försörjningsberedskapscentralen beviljar kan särskilt definieras vilka kostnadsslag som är godtagbara för varje objekt som finansieras.

Enligt 3 mom. får närmare bestämmelser om förutsättningarna för beviljande av stöd och om stödets omfattning samt om grunderna för bestämmande av stöd utfärdas genom förordning av statsrådet.

21 §. Stöd och ersättningar enligt andra lagar. Enligt paragrafen finns det utöver vad som föreskrivs i 20 § separata bestämmelser annanstans i lagstiftningen om de stöd och ersättningar som beviljas ur försörjningsberedskapsfonden och om förutsättningarna för beviljandet av stöd och ersättningar. I speciallagstiftningen finns dessutom bestämmelser om stöd och ersättningar som beviljas ur försörjningsberedskapsfonden samt om förutsättningarna för beviljandet av stöd och ersättningar. Paragrafen innehåller en allmän hänvisning till dessa andra lagar, av vilka för närvarande 21 är gällande. För närvarande gäller följande speciallagar:

- Utsädeslagen 600/2019
- Lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation 917/2014
- Postlagen 415/2011
- Lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet 348/2017
- Lagen om kreditinstitutslagen 610/2014
- Lagen om placeringsfonder 213/2019
- Försäkringsbolagslagen 521/2008
- Lagen om försäkringsföreningar 1250/1987
- Lagen om utländska försäkringsbolag 398/1995
- Lagen om pensionsstiftelser 1774/1995
- Lagen om försäkringskassor 1164/1992
- Lagen om sjömanspensioner 1290/2006
- Lagen om pension för lantbruksföretagare 1280/2006
- Lagen om Pensionsskyddscentralen 397/2006

- Lagen om betalningsinstitut 297/2010
- Lagen om fastighetsfonder 1173/1997
- Lagen om investeringstjänster 747/2012
- Lagen om Trafikförsäkringscentralen 461/2016
- Lagen om Patientförsäkringscentralen 949/2019
- Lagen om obligatorisk lagring av läkemedel 979/2008
- Lagen om skyddsupplag 970/1982
- Lagen om skyddsupplag för bräntorv 321/2007

9 kap. **Särskilda bestämmelser**

22 §. Övergång av egendom. (Bestämmelsen och specifikationen av överföringen av egendom preciseras i den fortsatta beredningen) I paragrafen föreslås det bestämmelser om att egendom som ägs av Försörjningsberedskapscentralen/försörjningsberedskapsfonden vid ikraftträdandet av denna lag övergår till ämbetsverket Försörjningsberedskapscentralen/till försörjningsberedskapsfonden.

Staten har ingen skyldighet att betala överlåtelseskatt. Försörjningsberedskapscentralen i egenkap av ämbetsverk/Försörjningsberedskapsfonden kan äga aktier och fastigheter samt ingå olika avtal om ägandet av dem anknyter till Försörjningsberedskapscentralens lagstadgade uppgifter.

Försörjningsberedskapscentralens fastighetsegendom anknyter till statens säkerhetsupplagring, som i den lag som ska antas också är en lagstadgad uppgift för Försörjningsberedskapscentralen. Dessutom äger Försörjningsberedskapscentralen i omedelbar närhet till upplagen markområden som stöder upplagslogistiken samt säkerställer utveckling enligt plan eller behov.

23 §. Försörjningsberedskapscentralens rätt att få uppgifter. I paragrafen föreslås det bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralens rätt att få uppgifter av myndigheter för att utföra sina lagstadgade uppgifter. Enligt paragrafen har Försörjningsberedskapscentralen trots sekretessbestämmelserna rätt att av en myndighet som avses i 4 § 1 mom. 1, 4 och 7 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) på begäran avgiftsfritt få de uppgifter som den utlämnande myndigheten anser nödvändiga för utförandet av de uppgifter som anges i 4 § 1 mom. 3–5 och 8 punkten i denna lag.

Den gällande lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen innehåller ingen bestämmelse om Försörjningsberedskapscentralens rätt att få uppgifter av andra myndigheter trots sekretessbestämmelserna. Det är nödvändigt att lagstifta om en sådan rätt att få uppgifter, eftersom samarbetet mellan Försörjningsberedskapscentralen och andra myndigheter är intensivt och har fått ännu större betydelse i det nuvarande säkerhetsläget. Försörjningsberedskapscentralen behöver uppgifter av andra myndigheter för att utföra sina lagstadgade uppgifter. I fråga om rätten att få uppgifter ska också beaktas formuleringen av uppgiftsbestämmelserna i 4 §, där Försörjningsberedskapscentralen utför flera av uppgifterna tillsammans med andra myndigheter. Dessutom

ska det i fråga om rätten att få uppgifter beaktas att varje förvaltningsområde ansvarar för att utveckla försörjningsberedskapen, och detta är inte en uppgift enbart för Försörjningsberedskapscentralen. Samarbetet förutsätter också att myndigheterna utbyter sådana uppgifter som är sekretessbelagda eller säkerhetsklassificerade. Offentlighetslagen är tillämplig på Försörjningsberedskapscentralens verksamhet och handlingar och därmed följs bestämmelserna i offentlighetslagen i myndighetssamarbetet. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att inte den gällande lagstiftningen medför hinder för utbytet av uppgifter mellan Försörjningsberedskapscentralen och andra myndigheter. Detta skulle kunna försvåra eller förhindra mottagandet och utlämnandet av väsentliga och kritiska uppgifter vid rätt tidpunkt.

Kravet på exakt avgränsad rätt att få uppgifter har beaktats i bestämmelsen genom en hänvisning till de av Försörjningsberedskapscentralens lagstadgade uppgifter för vilka bestämmelserna om rätt att få uppgifter införs. Dessa uppgifter är att i enlighet med 4 § 1 mom. upprätthålla en lägesbild, i enlighet med 4 punkten främja åtgärder för att säkerställa funktionen hos den kritiska infrastruktur som är nödvändig med tanke på försörjningsberedskapen, i enlighet med 5 punkten främja åtgärder för att trygga tillgången till sådana varor och tjänster som är nödvändiga med tanke på försörjningsberedskapen vid allvarliga störningssituationer under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden samt att främja åtgärder för att trygga sådan produktion som stöder det militära försvaret, i enlighet med 6 punkten upprätthålla statens säkerhetsupplag samt genomföra planeringen, lagerhanteringen, affärstransaktioner, förvaltningen och övervakningen i anslutning till säkerhetsupplagring, samt i enlighet med 8 punkten sköta de i gasförsörjningsförordningen föreskrivna uppgifter som hör till den nationella behöriga myndigheten.

Alla de ovannämnda uppgifterna är sådana, för vilka Försörjningsberedskapscentralen behöver eller kan behöva uppgifter av myndigheter. Sådana uppgifter anknyter ofta till beredskap för undantagsförhållanden, nationell säkerhet eller Försvarsmaktens beredskap eller är på andra grunder sekretessbelagda. Därför behövs det i anslutning till bestämmelsen bestämmelser om att Försörjningsberedskapscentralen har rätt att få uppgifter trots sekretessbestämmelserna.

För upprätthållande av lägesbilden över försörjningsberedskapen behöver Försörjningsberedskapscentralen uppgifter av andra myndigheter till exempel om hot som påverkar olika sektorer och verksamhetsområden och om konsekvenserna av dessa, om utmaningar i fråga om tillgång och leverans av varor och tjänster, om utvecklingen och prognosen i detta avseende. Även om Försörjningsberedskapscentralen samlar in uppgifter för lägesbilden till största delen från näringslivet, är också uppgifter från myndigheterna inom vissa verksamhetsområden relevanta. I störningssituationer och under undantagsförhållanden ökar behovet av uppgifter från andra myndigheter. I fråga om lägesbilden och framför allt i fråga om upprätthållandet av statens säkerhetsupplag behöver Försörjningsberedskapscentralen för planering av den materiella beredskapen och anknytande beslutsfattande uppgifter av myndigheterna (till exempel social- och hälsovårdsmyndigheterna, myndigheterna inom jord- och skogsbruksministeriets samt inrikesministeriets förvaltningsområde). När det gäller att främja tryggheten av funktionen hos den kritiska infrastruktur som är nödvändig för försörjningsberedskapen samarbetar Försörjningsberedskapscentralen med andra myndigheter, såsom försvarsministeriet, Försvarsmakten, kommunikationsministeriet samt Transport- och kommunikationsverket Traficom, Trafikledsverket och Gränsbevakningsväsendet. Uppgifter som gäller att trygga kritisk infrastruktur fungerar kan vara kopplade till exempel till var kritiska infrastrukturobjekt är belägna, till planeringen och skyddandet av dem samt till säkerhetsarrangemangen. Uppgifter som behövs för att främja tryggheten av infrastruktur som är kritisk med tanke på försörjningsberedskapen kan vara bland annat bedömning av förhöjt hot som gäller en kritisk aktör eller en kritisk sektor, uppgifter om avvikelser, incidenter eller fenomen som stör eller kan störa funktionen hos infrastruktur som är kritisk med tanke på försörjningsberedskapen. Kritisk infrastruktur som är nödvändig med tanke på försörjningsberedskapen är till exempel tjänster som anknyter till energiförsörjning,

vattenförsörjning och avfallshantering, datakommunikation och logistik, infrastruktur samt produktions- och leveranskedjor.

I allvarliga störningssituationer under normala förhållanden och under undantagsförhållanden förutsätter främjandet av att trygga tillgången till varor och tjänster som är nödvändiga med tanke på försörjningsberedskapen förutsätter intensivt samarbete mellan Försörjningsberedskapscentralen och andra myndigheter. Uppgiften gäller allvarliga störningssituationer under normala förhållanden och under undantagsförhållanden och den kan gälla vilken sektor eller vilket verksamhetsområde som helst som är väsentligt för försörjningsberedskapen. Uppgifter som behövs för skötsel av uppgiften kan gälla exempelvis beredskapsplanering, logistiska rut-ter, mängden produkter som upplagras inom förvaltningsområdena eller uppskattningar om konsumtionen av varor eller tjänster i störningssituationer och under undantagsförhållanden. I fråga om att trygga produktion som stöder det militära försvaret har Försörjningsberedskapscentralen ett nära samarbete med Försvarmakten. Försörjningsberedskapscentralen behöver uppgifter av Försvarmakten bland annat om beredskapsplaneringen och beredskapsnivån samt om produktions- och upplagringsvolymerna för planeringen av, beslut om och utförandet av sitt eget arbete. Försörjningsberedskapscentralen är den behöriga myndighet i Finland som avses i gasförsörjningsförordningen. För att sköta uppgifter samarbetar Försörjningsberedskapscentralen med bland annat Energiverket och behöver som behörig myndighet uppgifter exempelvis i anslutning till konsumtionen av gas.

I grundlagsutskottets utlåtandepraxis har det förutsatts att bestämmelserna är tillräckligt exakta när det lagstiftas om utbyte av uppgifter mellan myndigheter. På grund av uppgifternas omfattning är det inte i bestämmelsen om Försörjningsberedskapscentralens rätt att få uppgifter möjligt att specificera de uppgiftsinnehåll som Försörjningsberedskapscentralen behöver. Därför ska rätten att få uppgifter bindas till uppgifter som är nödvändiga med tanke på de ändamål uppgifterna används för. Myndigheternas rätt att få och möjlighet att lämna ut uppgifter kan gälla "behövliga uppgifter" för ett visst syfte, om lagen ger en uttömmande förteckning över innehållet i uppgifterna. Om innehållet i uppgifterna däremot inte anges i form av en förteckning, ska det i lagstiftningen ingå ett krav på att "informationen är nödvändig" för ett visst syfte. I bestämmelsen binds rätten att få uppgifter till prövning hos den myndighet som lämnar ut uppgifterna så att den utlämnande myndigheten är skyldig att till Försörjningsberedskapscentralen lämna ut endast de uppgifter som den anser vara nödvändiga. Utlämnandet av uppgifter sker således enligt den utlämnande myndighetens övervägande. Vid bedömning av nödvändigheten är det fråga om övervägande där man beaktar behovet av och grunden för skydd för det intresse som sekretessbestämmelsen skyddar i förhållande till skötseln av den uppgift som ålagts Försörjningsberedskapscentralen. Nödvändigheten kan bäst bedömas av den myndighet som innehar uppgiften. En sådan myndighet har de bästa förutsättningarna att bedöma alla de faktorer som i ett enskilt fall påverkar behovet av skydd för den sekretessbelagda uppgiften.

Personuppgifter hör i regel inte till sådana nödvändiga uppgifter. Om Försörjningsberedskapscentralen med stöd av rätten att få uppgifter får också personuppgifter som inte behövs för skötsel av Försörjningsberedskapscentralens lagstadgade uppgifter som det hänvisas till i 23 §, ska Försörjningsberedskapscentralen förstöra uppgifterna.

Som det beskrivs ovan är de av Försörjningsberedskapscentralens lagstadgade uppgifter för vilka centralen behöver sekretessbelagda uppgifter av andra myndigheter av väldigt många slag. Därför är det inte möjligt att uttömmande på förhand ange av vilken myndighet Försörjningsberedskapscentralen kan behöva uppgifter för att sköta sina lagstadgade uppgifter. I bestämmelsen begränsas de myndigheter som åläggs att lämna uppgifter på så sätt att definitionen utgår från de myndigheter som uppräknas i 4 § 1 mom. i offentlighetslagen. Försörjningsberedskapscentralens rätt att få uppgifter gäller de myndigheter som nämns i 4 § 1, 4 och 7 punkten i

offentlighetslagen, det vill säga statens förvaltningsmyndigheter och andra statliga ämbetsverk och inrättningar, välfärdsområdenas och välfärdssammanslutningarnas myndigheter samt kommunala myndigheter och dessutom myndigheter i landskapet Åland när dessa sköter uppgifter i landskapet som hör till rikets myndigheter.

Försörjningsberedskapscentralen har med stöd av bestämmelsen rätt att få uppgifterna av myndigheterna avgiftsfritt.

24 §. Skyldighet att lämna uppgifter. I 1 mom. föreslås det att en näringsidkare och en organisation inom näringslivet på begäran av Försörjningsberedskapscentralen trots sekretessbestämmelserna eller andra begränsningar som gäller utlämnande av uppgifter ska ge centralen de uppgifter som är nödvändiga för att centralen ska kunna utföra sina uppgifter enligt 4 § 1 mom. 3–6 punkten.

Bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralens, sektorernas och poolernas rätt att få uppgifter av näringsidkare och organisationer inom näringslivet finns i den gällande lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen. Enligt den gäller rätten att få uppgifter produktionskapacitet, lokaler, personalresurser samt andra faktorer som är nödvändiga för skötseln av de uppgifter som föreskrivs i lagen. Det föreslås att skyldigheten för en näringsidkare och en organisation inom näringslivet att lämna uppgifter preciseras så att rätten att få uppgifter i fortsättningen gäller endast Försörjningsberedskapscentralen och att skyldigheten är bunden till skötseln av de lagstadgade uppgifter som i bestämmelsen anges för Försörjningsberedskapscentralen. Dessutom ska skyldigheten att lämna uppgifter gälla uppgifter som är nödvändiga för skötseln av uppgifterna. Rätten att få uppgifter är väsentlig och nödvändig för Försörjningsberedskapscentralen för skötseln av dess uppgifter samt för att den möjliggör försörjningsberedskapssamarbetet mellan Försörjningsberedskapscentralen, näringslivet och organisationerna. Utöver med myndighetsverksamheten är upprätthållandet, främjandet och tryggnaden av försörjningsberedskapen starkt sammankopplade med åtgärder, planering och kontinuitetsshantering inom näringslivet och organisationerna, och denna samverkan är en förutsättning för att övergripande kunna trygga försörjningsberedskapen. Försörjningsberedskapscentralen samordnar och vidtar beredskapsåtgärder med hjälp av och genom detta partnerskap. Då är också uppgifter som erhålls av privata aktörer kritiskt viktiga såväl i planeringen som vid genomförandet av försörjningsberedskapsåtgärder. Även om samarbetet mellan Försörjningsberedskapscentralen och privata aktörer samt sektors- och poolverksamheten grundar sig på frivillighet och avtal är det trots detta viktigt att säkerställa att Försörjningsberedskapscentralen vid behov har en lagstadgad rätt att få uppgifter för skötseln av lagstadgade uppgifter.

I bestämmelsen uppräknas alla de lagstadgade uppgifter för vilka Försörjningsberedskapscentralen har rätt att få uppgifter av näringsidkare och organisationer inom näringslivet. Sådana uppgifter är att i enlighet med 4 § 1 mom. upprätthålla en lägesbild, i enlighet med 4 punkten främja åtgärder för att säkerställa funktionen hos den kritiska infrastruktur som är nödvändig med tanke på försörjningsberedskapen, i enlighet med 5 punkten främja åtgärder för att trygga tillgången till sådana varor och tjänster som är nödvändiga med tanke på försörjningsberedskapen vid allvarliga störningssituationer under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden samt att främja åtgärder för att trygga sådan produktion som stöder det militära försvaret och att i enlighet med 6 punkten i statens säkerhetsupplag hålla sådana material som är nödvändiga för tryggnaden av försörjningsberedskapen och fullgörandet av förpliktelser enligt internationella avtal som är bindande för Finland samt genomföra planeringen, lagerhanteringen, affärstransaktioner, förvaltningen och övervakningen i anslutning till säkerhetsupplagring.

För upprätthållande av en lägesbild för försörjningsberedskapen samlar Försörjningsberedskapscentralen in uppgifter bland annat av företag och organisationer inom sektorer och verksamhetsområden som är väsentliga för försörjningsberedskapen. Dessa kan innehålla uppgifter bland annat om verksamhetsområdets funktionsförmåga, verksamhetsförutsättningar och verksamhetsmiljö, tillgången till arbetskraft och arbetskraftens tillgänglighet samt om säkerheten. För att sköta uppgifter gällande att åtgärder för att trygga kritisk infrastruktur behöver Försörjningsberedskapscentralen uppgifter också av privata aktörer, förutom av myndigheterna. Den kritiska infrastrukturen är till väsentliga delar i privat ägo, varför uppgifter bland annat om avvikelser, incidenter eller fenomen som stör eller kan störa infrastruktur som är kritisk med tanke på försörjningsberedskapen fås exempelvis av näringsidkare.

Främjandet av att säkerställa tillgången till varor och tjänster som är nödvändiga med tanke på försörjningsberedskapen i allvarliga störningssituationer under normala förhållanden och under undantagsförhållanden är också en uppgift för vilken Försörjningsberedskapscentralen behöver uppgifter av dem som tillverkar, importerar och distribuerar dessa varor eller producerar dessa tjänster, vilka till en stor del är näringsidkare. Till att främja tryggheten av det militära försvaret hör olika arrangemang för att trygga Försvarsmaktens tillgång till material samt att trygga kritisk produktion. För att sköta denna uppgift samarbetar Försörjningsberedskapscentralen med såväl Försvarsmakten som med företag som producerar lösningar för försvarets behov. Upprätthållandet av statens säkerhetsupplag förutsätter samarbete mellan Försörjningsberedskapscentralen och privata aktörer, eftersom upprätthållandet av säkerhetsupplagen och den logistik som behövs grundar sig på avtal mellan Försörjningsberedskapscentralen och privata aktörer. Planeringen, förvaltningen, affärstransaktioner och övervakningen av säkerhetsupplag förutsätter att Försörjningsberedskapscentralen får uppgifter av de privata näringsidkare som upprätthåller upplagen. Dessutom behövs det uppgifter av privata aktörer för bedömningen av nivån på den materiella beredskapen och vid det anknyttande genomförandet av utvecklingsåtgärder och dessutom vid samordningen av statens säkerhetsupplag med branschernas och aktörernas egna beredskapsarrangemang.

Enligt 2 mom. ska uppgifterna lämnas avgiftsfritt, utan obefogat dröjsmål och på begäran skriftligen. Uppgifterna kan lämnas med hjälp av en teknisk anslutning eller på annat sätt i elektronisk form.

25 §. Utlämnande av sekretessbelagd information. I paragrafen föreslås det att Försörjningsberedskapscentralen, trots det som föreskrivs om sekretessbelagd information, har rätt att till en myndighet som avses i 4 § 1 mom. 1 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet samt till företag och organisationer inom näringslivet som deltar i sektors-, pool- och kommittéverksamhet lämna ut en i 4 § 1 mom. 3 punkten avsedd lägesbild. Utlämnandet av den sekretessbelagda information som avses i paragrafen gäller i regel situationer, där information som Försörjningsberedskapscentralen får av en myndighet, av företag och organisationer inom näringslivet utnyttjas som en del av den lägesbild som Försörjningsberedskapscentralen sammanställer.

Enligt 2 mom. får Försörjningsberedskapscentralen inte överlåta sådana uppgifter vidare som den erhållit av en annan myndighet, om detta strider mot de villkor som ställts då uppgifterna lämnades ut. Enligt 17 § 3 mom. i offentlighetslagen kan vid prövning av om uppgifter som allmänheten inte ska ha tillgång till kan lämnas ut till en på förhand bestämd mottagare inom ramen för en bestämmelse som innehåller en offentlighets- eller sekretesspresumtion ska det säkerställas att mottagaren har i denna lag avsedd tystnadsplikt och att uppgifterna lämnas ut till andra än myndigheter och personer verksamma inom myndigheter endast på vägande allmänna skäl. Dessutom föreskrivs det i 23 § i offentlighetslagen om tystnadsplikt och förbud mot utnyttjande. Därtill finns det i statsrådets förordning om säkerhetsklassificering av

handlingar inom statsförvaltningen (1101/2019) bestämmelser om förutsättningarna för utlämnande av en säkerhetsklassificerad handling.

26 §. Handräckning. I paragrafen föreslås bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralens rätt att få handräckning av polisen för att genomföra tillsynen över statens säkerhetsupplagring enligt 4 § 1 mom. 6 punkten och börja använda statens säkerhetsupplag enligt 13 och 14 §. En förutsättning för att handräckning ska ges ska vara att det inte äventyrar utförandet av andra uppgifter som ska skötas av polisen. Den handräckning som polisen ger är avgiftsbelagd.

Varken den gällande försörjningsberedskapslagen eller den gällande försörjningsberedskapsförordningen innehåller några bestämmelser om handräckning. Med beaktande av vissa av Försörjningsberedskapscentralens uppgifter är det nödvändigt att polisen kan ge Försörjningsberedskapscentralen handräckning om centralen förhindras att utföra sina uppgifter. Handräckning av polisen kan behövas exempelvis för att ge tillträde till en byggnad eller något annat slutet utrymme, om det är nödvändigt för lagerhanteringen eller ibruktagandet av ett säkerhetsupplag eller för myndighetstillsynen.

En del av statens säkerhetsupplag upprätthålls genom avtal mellan Försörjningsberedskapscentralen och enskilda näringsidkare som är centralens lagerpartner. Lagerpartnern hanterar och förvarar i sina egna lager säkerhetsupplagrade material som Försörjningsberedskapscentralen äger. Eftersom statens säkerhetsupplagring inte går att genomföra så att alla upplag förvaras i statsägda lagerfastigheter, är det nödvändigt att organisera upplagringen på avtalsbasis med hjälp av privata aktörer. Vid skyddsupplagring äger och upplagrar en enskild näringsidkare de produkter/material som ska lagras i skyddsupplag.

I fråga om de lagerpartner som sköter statens säkerhetsupplagring görs det omfattande bakgrundskontroller för att man ska kunna försäkra sig om att de lämpar sig för uppgiften. Det är dock möjligt att företrädare för Försörjningsberedskapscentralen i vissa sällsynta men inte helt uteslutna situationer skulle kunna förvägras tillträde till eller förhindras att komma in i de utrymmen där säkerhetsupplaget finns. En sådan situation kan uppstå exempelvis i samband med en lagerinspektion eller när det har beslutats att ett säkerhetsupplag ska börja användas och materialet i upplaget föras bort. I synnerhet den senare situationen kunde orsaka potentiell skada i en situation där det säkerhetsupplagrade materialet snabbt måste släppas ut på marknaden exempelvis för att säkerställa kontinuiteten i produktionen. Liknande situationer kan uppstå vid Försörjningsberedskapscentralens inspektioner av skyddsupplag. För sådana situationer bör Försörjningsberedskapscentralen ges möjlighet att få handräckning för att utföra åtgärder som avser dess egendom och utföra sina lagstadgade uppgifter.

Enligt 2 mom. ska generaldirektören besluta om begäran om handräckning.

27 §. Vite. I paragrafen föreslås det att Försörjningsberedskapscentralen kan förena den i 24 § föreskrivna skyldigheten att lämna uppgifter med vite. Bestämmelser om föreläggande och utdömande av vite finns i viteslagen (1113/1990). Med stöd av bestämmelsen föreläggs vite för den som uppsåtligt eller av oaktsamhet inte inom utsatt tid lämnar uppgifter som omfattas av skyldigheten att lämna uppgifter eller som lämnar felaktiga uppgifter. Bestämmelsen gäller företrädare för näringsidkare och organisationer inom näringslivet som agerar i strid med skyldigheten att lämna uppgifter. Bestämmelsen behövs för att Försörjningsberedskapscentralen ska ha möjlighet att förena den i 24 § föreskrivna skyldigheten för näringsidkare och organisationer inom näringslivet att lämna uppgifter med vite.

Bestämmelser om utdömande av förelagt vite ingår i viteslagen.

28 §. Försörjningsberedskapsförseelse. I 1 mom. föreslås det bestämmelser om möjligheten att den som uppsåtligt eller av oaktsamhet underlåter att inom utsatt tid lämna sådana uppgifter som begärts med stöd av 24 § eller ger en felaktig uppgift, döms till böter för försörjningsberedskapsförseelse. Den föreslagna bestämmelsen om administrativa påföljder motsvarar till sin karaktär de bestämmelser som redan ingår i den gällande lagstiftningen.

Enligt 2 mom. döms för försörjningsberedskapsförseelse också storföretag som uppsåtligt eller av oaktsamhet underlåter att inom utsatt tid genomföra en riskbedömning av kritiska råmaterial enligt artikel 24.2 i förordning (EU) 2024/1252). I artikel 47 i förordningen om kritiska råmaterial föreskrivs det om påföljderna. Enligt artikeln ska medlemsstaterna senast den 24 november 2026 fastställa regler om sanktioner för överträdelse av bestämmelserna i den förordningen och vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de tillämpas. Sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande. Medlemsstaterna ska till kommissionen anmäla dessa regler och åtgärder utan dröjsmål samt utan dröjsmål anmäla också eventuella ändringar som berör dem. I skäl 71 i ingressen i förordningen ges preciserande exempel på skyldigheter i fråga om vilka det kan var motiverat att införa bestämmelser om sanktioner för företagen. Enligt skälet i ingressen ska medlemsstaterna, för att säkerställa att de skyldigheter som fastställs i förordningen uppfylls, föreskriva om sanktioner för företag som inte iakttar sina skyldigheter, bland annat om riskberedskap.

10 kap. **Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser**

29 §. Ikraftträdande. Det föreslagna 1 mom. gäller lagens ikraftträdandebestämmelse.

30 §. Bestämmelser som upphävs. Enligt den föreslagna paragrafen upphävs genom denna lag lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen (1390/1992). I enlighet med etablerad tolkning upphävs med de lagar som upphävs också de förordningar som utfärdats med stöd av de bemyndiganden att utfärda förordning som finns i dem. Till dessa hör statsrådets förordning om Försörjningsberedskapscentralen (455/2008) och statsrådets förordning om grunderna för ibruktagande av säkerhetsupplagrade läkemedel, sjukvårdsmaterial och skyddsutrustning (279/2006). Det föreslås att bestämmelser om social- och hälsovårdsministeriets beslutanderätt i fortsättningen finns på lagnivå.

31 §. Övergångsbestämmelser som gäller personalen. På personalen tillämpas efter övergången lagen om statens tjänstekollektivavtal (664/1970). I statens tjänstekollektivavtal ingår för närvarande flera avtalsvillkor som tillämpas vid olika omorganiseringar och som tryggar tjänstemännens lönenivå. Enligt de principer som framgår av avtalsvillkoren ska man komma överens om frågor som gäller tjänstemännens löner senast i samband med att ett preciserande tjänstekollektivavtal om tjänstemännens löner ingås.

32 §. Övergångsbestämmelse som gäller avtal, förbindelser och anhängiga ärenden. Paragrafen innehåller övergångsbestämmelser om arkiv, register och datamaterial som uppkommit i samband med de uppgifter som föreskrivits för Försörjningsberedskapscentralen och om anhängiga ärenden, ingångna avtal och förbindelser samt om de rättigheter och skyldigheter som följer av dem. Anhängiga ärenden, ingångna avtal och förbindelser samt de rättigheter och skyldigheter som följer av dem ska enligt förslaget kvarstå hos Försörjningsberedskapscentralen vid ikraftträdandet av lagen.

De föreslagna övergångsbestämmelserna om avtal och förbindelser ska dock inte tillämpas, om det med stöd av den föreslagna lagen eller någon annan lag föreskrivs särskilt eller avtalas något annat i fråga om ansvar och skyldigheter som gäller dem eller något annat följer av deras innehåll.

Försörjningsberedskapscentralen ska kunna anlita utnämnda sakkunniga fram till slutet av utnämningsperioden.

33 §. Övergångsbestämmelser som gäller ändringssökande. Paragrafen innehåller övergångsbestämmelser om ändringssökande. I 1 mom. föreslås en bestämmelse om att ändring i ett beslut som har fattats före ikraftträdandet av lagen om ämbetsverket ska sökas enligt de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

På motsvarande sätt föreslås i 2 mom. en bestämmelse om att det på behandlingen vid ändringssökande av ärenden som är anhängiga vid en domstol när lagen om ämbetsverket träder i kraft ska tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

I 3 mom. föreslås det att om en domstol upphäver ett beslut som har fattats före ikraftträdandet av lagen om ämbetsverket och återförvisar ärendet att i dess helhet behandlas på nytt, ska ärendet behandlas och avgöras i enlighet med den föreslagna lagen. Bestämmelserna i paragrafen är avsedda för exempelvis ändringssökande enligt statstjänstemannalagen.

34 §. Övergångsbestämmelse om skyldigheten att använda gemensamma tjänster. Paragrafen föreslås innehålla en övergångsbestämmelse om införande av gemensamma informationstekniktjänster och informationssystemtjänster. I paragrafen konstateras det att Försörjningsberedskapscentralen ska införa de gemensamma grundläggande informationstekniktjänster och gemensamma informationssystemtjänster som avses i den förordning som utfärdas med stöd av 2 § 4 mom. i lagen om anordnande av statens gemensamma informations- och kommunikationstekniska tjänster (1226/2013) i den omfattning som föreskrivs i den förordning som utfärdas med stöd av 3 § 2 mom. i den lagen.

De gemensamma grundläggande informationstekniktjänster och gemensamma informationssystemtjänster som ska införas uppräknas i statsrådets förordning om anordnande av statens gemensamma informations- och kommunikationstekniska tjänster (132/2014). I 1 § i förordningen uppräknas statens gemensamma grundläggande informationstekniktjänster: 1) terminalutrustnings- och användarstödtjänster, 2) informations- och kommunikationstekniska arbetsmiljötjänster, 3) datakommunikations- och integrationstjänster, 4) drift- och kapacitetstjänster, 5) datasäkerhets- och övervakningstjänster. I 2 § konstateras att statens gemensamma informationssystemtjänster omfattar: 1) informationssystemtjänsterna för personalförvaltningen, 2) informationssystemtjänsterna för ekonomiförvaltningen, 3) ärendehanteringssystemtjänsterna, 4) systemtjänsterna för kommunikationen, 5) informationssystemtjänsterna för lokal- och materialhanteringen, 6) informationssystemtjänsterna för hanteringen av kundrelationer, 7) informationssystemtjänsterna för hanteringen av upphandlingar, 8) rapporteringstjänsterna, 9) informationslagringstjänsterna. Statens center för informations- och kommunikationsteknik (servicecentret eller i dagligt tal Valtori) fattar beslut om att börja producera statens gemensamma grundläggande informations- och kommunikationstekniska tjänster och handhar uppgiften på det sätt som avtalats i serviceavtalen.

Kvalitetskriterierna enligt 2 § 3 mom. i lagen om anordnande av statens gemensamma informations- och kommunikationstekniska tjänster förutsätter att de gemensamma tjänsterna ska vara kostnadseffektiva, allmänt tillämpliga för sitt användningsändamål, välfungerande, tillförlitliga, användarvänliga och tillgängliga samt tillhandahållas jämlikt inom hela landet. De gemensamma tjänsterna ska vara förenliga med den övergripande arkitekturen för statens informationsförvaltning och med beskrivningarna och definitionerna av interoperabiliteten samt uppfylla behövliga krav på informationssäkerhet och beredskap.

I 3 § 1 mom. i lagen om anordnande av statens gemensamma informations- och kommunikationstekniska tjänster finns bestämmelser om minimianvändningen av de gemensamma tjänsterna. Statliga ämbetsverk och inrättningar ska använda gemensamma grundläggande informationstekniktjänster och gemensamma informationssystemtjänster, om inte organisationen nödvändigtvis måste använda andra tjänster i sin verksamhet eller i en del av den på grund av statens övergripande arkitektur, sådana åtgärder i anslutning till informationsförvaltningen som behövs med tanke på enhetlig verksamhet, de informations- och kommunikationstekniska tjänsternas interoperabilitet eller omständigheter som avses i 2 § 3 mom. Efter att ha hört det berörda ministeriet och den kunddelegation som avses i 11 § fattar finansministeriet beslut om kundens rätt att använda andra tjänster än gemensamma tjänster. Om finansministeriet och det berörda ministeriet är av olika åsikt, fattas beslutet av statsrådet.

Enligt 5 § 1 mom. i lagen om anordnande av statens gemensamma informations- och kommunikationstekniska tjänster tillhandahålls och utvecklas statens gemensamma grundläggande informationstekniktjänster och gemensamma informationssystemtjänster av ett servicecenter som hör till finansministeriets förvaltningsområde. Servicecentret går allmänt under namnet Valtori. Servicecentret sköter sina uppgifter på det sätt som avtalas i serviceavtalen. Servicecentret kan ha också andra uppgifter på det sätt som föreskrivs i denna lag eller med stöd av annan lagstiftning.

7.2 Lagen om skyddsupplag

1 §. I paragrafen föreskrivs det om inrättande och upprätthållande av skyddsupplag. Enligt den gällande bestämmelsen kan skyddsupplag inrättas och upprätthållas för lagring av råvaror, förnödenheter och produkter som är nödvändiga för trygghet av befolkningens utkomst och upprätthållande av produktionen vid eventuella störningar i utrikeshandeln. Skyddsupplag kan inrättas och upprätthållas också för att fullgöra de förpliktelser avseende krisberedskap inom energiförsörjningen som Finland har enligt internationella avtal.

Det föreslås att paragraftexten ändras så att där utöver befolkningens utkomst, dvs. försörjning, även nämns sådana råvaror, förnödenheter och produkter som är nödvändiga för att trygga befolkningens säkerhet. Tillägget i fråga om befolkningens säkerhet är närmast förtydligande, eftersom olika varor och tjänster som är nödvändiga för att trygga befolkningens säkerhet redan för närvarande kan anses ingå i antingen åtgärderna för att trygga befolkningens försörjning eller åtgärderna för att upprätthålla produktionen. Avsikten är att det utöver för upprätthållande av produktion som stöder försvaret också ska kunna inrättas skyddsupplag för upprätthållande av produktion som stöder verksamheten vid de myndigheter som svarar för den inre säkerheten, såsom polisen eller räddningsmyndigheterna.

Med skyddsupplag avses sådana upplag av importerade råvaror, förnödenheter och produkter som företagen upprätthåller utöver lager som krävs för affärsverksamheten och där staten deltar i kostnaderna för inrättandet och upprätthållandet av upplagen genom att stödja företagen i finansieringsarrangemangen. Ändringen innebär inte att myndigheternas egna lager börjar omfattas av bestämmelserna om skyddsupplagring.

Bestämmelser om begränsning av överlåtelseskyldighet i fråga om upplag finns i 127 § i beredskapslagen. Syftet med bestämmelsen har varit att främja att aktörerna på eget initiativ skapar beredskap för undantagsförhållanden. Bestämmelser om arrangemang som ersätter lagringskyldigheten finns i 10 § i lagen om obligatorisk lagring av läkemedel (979/2008) och i 19 § i lagen om obligatorisk upplagring av importerade bränslen (1070/1994). I denna proposition ingår inga närmare bestämmelser om skyddsupplagringen i förhållande till beredskapslagstiftningen eller den obligatoriska upplagringen. Avsikten är att sådana preciseringsåtgärder ska göras inom

ramen för en mer omfattande reform av bestämmelserna om den materiella beredskapen. I lagstiftningen behöver det tydligare än hittills tas ställning till huruvida begränsningarna i 127 § i beredskapslagen också gäller i lagen om skyddsupplag avsedda uppläggare och huruvida skyddsupplagringen som sådan eller med vissa begränsningar ska betraktas som ett sådant ersättande försörjningsberedskapsarrangemang som regleras i de lagar som gäller obligatorisk upplagring. Detta är relevant särskilt om systemet med ersättning för skyddsupplagring ändras jämfört med nuläget.

3 §. Enligt 1 mom. i den gällande paragrafen fastställer statsrådet positionsvis vilka råvaror, förnödenheter och produkter som ska lagras i skyddsupplag. Dessa positioner, dvs. varukoder i tulltariffen, fastställs i statsrådets förordning om skyddsupplagringsprogrammet (938/2023). Det föreslås att 3 § 1 mom. ändras så att det motsvarar det exakt avgränsade bemyndigande att utfärda förordning som förutsätts enligt den gällande grundlagen. Enligt förslaget ska närmare bestämmelser om de råvaror, förnödenheter och produkter som ska upplagras, angivna enligt position, utfärdas genom förordning av statsrådet. Ändringen är författningsteknisk och innehåller inga materiella ändringar jämfört med nuläget.

7 §. Den gällande paragrafen innehåller bestämmelser om upplagringsunderstöd. Enligt statsbudgeten kan en i lagen om skyddsupplag avsedd uppläggare beviljas understöd för täckande av exceptionellt stora upplagringskostnader. Försörjningsberedskapscentralen betalar understödet till uppläggaren varje år på det sätt som bestäms i skyddsupplagringsavtalet. Utgifter som föranleds av understödet för skyddsupplagring ska betalas med medel ur den utanför statsbudgeten stående försörjningsberedskapsfonden. Det föreslås att 1 mom. ändras så att hänvisningen ”enligt statsbudgeten” stryks som onödig, eftersom understöd inte betalas med medel ur statsbudgeten. Eftersom inga sådana upplagringsunderstöd har betalats i praktiken har ändringen inga nämnvärda konsekvenser. Om sådana understöd i framtiden börjar betalas i betydande utsträckning, kan behövlig vägledning ges antingen genom den förordning som avses i 3 § eller inom ramen för den allmänna styrningen av användningen av försörjningsberedskapsfonden.

Propositionen innehåller inga ändringar av bestämmelserna i 5 § om räntestödslån för inrättande och upprätthållande av skyddsupplag eller av bestämmelserna om säkerhet och statsgaranti i 6 §. I samband med beredningen har man identifierat ett behov av att se över regleringen genom att granska alternativ till den lånebaserade finansieringsmodellen och av att revidera bestämmelserna om lånevillkor, säkerheter och statsgaranti så att de motsvarar ändringarna i lagstiftningen. Avsikten är att dessa ändringar ska göras inom ramen för en mer omfattande reform av lagstiftningen om den materiella beredskapen.

8 §. I den gällande paragrafen föreskrivs det om användningen av skyddsupplag. Med stöd av paragrafen beviljar arbets- och näringsministeriet tillstånd att använda varorna i skyddsupplaget i de situationer som anges i lagen samt tillstånd att tillfälligt använda skyddsupplaget. I paragrafen föreslås tekniska korrigeringar där handels- och industriministeriet byts ut mot arbets- och näringsministeriet. Det föreslås att 3 mom. preciseras. Avsikten är att arbets- och näringsministeriet i samband med tillståndet att använda skyddsupplaget ska kunna meddela föreskrifter om för vilka ändamål och i vilka mängder de förnödenheter som omfattas av lagringsskyldigheten kan användas. Eftersom bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralens behörighet att bevilja tillstånd att tillfälligt underskrida volymen för ett skyddsupplag föreslås i 8 b § föreslås det att 8 § 2 mom. upphävs som onödigt. Det beslutsförfarande som avses i paragrafen ska tillämpas på alla sådana ärenden som gäller användning av eller underskridande av volymen för ett skyddsupplag där det inte är fråga om tillfälligt underskridande enligt 8 b §.

8 a §. I paragrafen föreslås en teknisk korrigering där handels- och industriministeriet byts ut mot arbets- och näringsministeriet.

8 b §. Det föreslås att det till lagen fogas en ny bestämmelse om tillfälligt underskridande av volymen för ett skyddsupplag. Enligt 1 mom. ska Försörjningsberedskapscentralen på ansökan kunna bevilja en uppläggare tillstånd att underskrida den avtalade mängden, om det finns en risk för att en förnödenhet som finns i skyddsupplaget eller en annan förnödenhet som omfattas av lagringsskyldigheten blir olämplig för sin avsedda användning under upplagringstiden. I 2 mom. föreslås en bestämmelse om att Försörjningsberedskapscentralen får bevilja tillstånd att underskrida den avtalade mängden också när den lagringsskyldiges produktion och verksamhet på grund av en tillfällig störning i tillgången på en förnödenhet riskerar att avbrytas eller väsentligt minska om skyddsupplaget inte tas i bruk, under förutsättning att tillståndet att underskrida lagervolymen inte väsentligt äventyrar försörjningsberedskapen.

Regleringen syftar till att ge större flexibilitet i det beslutsfattande som gäller skyddsupplag. Det är motiverat att Försörjningsberedskapscentralen ges behörighet att besluta om tillfälligt underskridande av volymen för skyddsupplagen i en akut situation eller när användningen av upplaget inte har några större konsekvenser för den övergripande försörjningsberedskapen. Bestämmelserna motsvarar bestämmelserna i 16 § i lagen om obligatorisk upplagring av importerade bränslen (1070/1994), 4 § i lagen om skyddsupplag för brännstörv (321/2007) och 15 § i lagen om obligatorisk lagring av läkemedel (979/2008), där behörigheten i anslutning till användningen av upplaget har föreskrivits för ett ämbetsverk.

I 3 mom. föreslås bestämmelser som preciserar innehållet i ett tillstånd att underskrida den avtalade mängden i upplaget. När Försörjningsberedskapscentralen beviljar tillstånd att underskrida lagervolymen ska den bestämma storleken på den tillåtna underskridningen och ange inom vilken tid uppläggaren ska komplettera sitt lager till den nivå som förutsätts i skyddsupplagingsavtalet.

I 4 mom. föreslås bestämmelser om förfarandet vid beslut om betydande underskridande av den avtalade mängden. Den styrgrupp för Försörjningsberedskapscentralen som avses i 8 § i lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen och om Försörjningsberedskapscentralen ska ge Försörjningsberedskapscentralen ett utlåtande med styrande verkan i fråga om sådant tillfälligt underskridande av den avtalade mängden där storleken på underskridningen är mer än (en miljon euro) eller där det annars rör sig om ett principiellt betydande ärende. Ett ärende ska anses vara principiellt betydande exempelvis om lagervolymen underskrids under mer än 4 månader.

9 §. I den gällande paragrafen föreskrivs det om den ränta som ska betalas på återbetalning av upplagingsunderstöd, med hänvisning till 4 § 3 mom. i räntelagen (633/1982). Räntelagens 4 § 3 mom. är inte längre i kraft. I ikraftträdelsebestämmelsen till lagen om ändring av räntelagen (340/2002) anges det att om det någon annanstans i lagstiftningen finns en hänvisning till 4 § 3 mom. i räntelagen, ska i stället 4 § 1 mom. i räntelagen tillämpas. Författningshänvisningen i 9 § 1 mom. korrigeras så att den hänvisar till den bestämmelse i räntelagen som för närvarande tillämpas.

11 §. I paragrafen föreslås bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralens rätt att för den tillsyn över skyddsupplag som anges i 10 § 2 mom. få handräckning av polisen, om handräckningen kan ges utan att den äventyrar utförande av andra uppgifter som enligt lag ska skötas av polisen. I praktiken ska polisens handräckning gälla Försörjningsberedskapscentralens inspektörers tillträde till skyddsupplagets lagerutrymmen. Beslut om begäran om handräckning ska fattas av Försörjningsberedskapscentralens generaldirektör.

Med stöd av 10 § 2 mom. hör det till Försörjningsberedskapscentralens lagstadgade uppgifter att sörja för inspektioner av skyddsupplag. De personer som Försörjningsberedskapscentralen

har utsett är berättigade att inspektera uppläggarens utrymmen för att kontrollera skyddsupplagets storlek.

Vid skyddsupplagring äger och upplagrar en enskild näringsidkare de produkter/material som ska lagras i skyddsupplag. Skyddsupplag tas i bruk för näringsidkarens egna behov. Det är osannolikt att uppläggaren skulle ta sig för att hindra Försörjningsberedskapscentralens inspektörer när de utför inspektioner, eftersom detta sannolikt leder till att avtalet om skyddsupplag sägs upp. Det är dock inte helt uteslutet att en sådan situation kan uppstå i samband med inspektioner av skyddsupplag. För sådana situationer bör Försörjningsberedskapscentralen ges möjlighet att få handräckning för att utföra sina lagstadgade uppgifter.

13 §. Den gällande paragrafen innehåller ett bemyndigande att utfärda förordning enligt vilket närmare bestämmelser om verkställigheten av lagen vid behov utfärdas genom förordning. Eftersom ett bemyndigande att utfärda förordning föreslås i 3 § 1 mom. föreslås det att paragrafen upphävs som onödig.

14 §. I den gällande paragrafen föreskrivs det om ikraftträdandet av lagen. I 2 mom. finns bestämmelser om att lagen även tillämpas på sådana före lagens ikraftträdande inrättade upplag för vilka räntegottgörelse har beviljats med stöd av lagen om vissa räntestödslån av kreditanstalters medel, om handels- och industriministeriet och uppläggaren avtalar om detta. Eftersom upplag som har inrättats före den 1 januari 1983 då den gällande lagen trädde i kraft inte längre finns föreslås det att 14 § 2 mom. upphävs som obehövligt.

8 Bestämmelser på lägre nivå än lag

9 Ikraftträdande

10 Verkställighet och uppföljning

11 Förhållande till andra propositioner

11.1 Samband med andra propositioner

11.2 Förhållande till budgetpropositionen

12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

12.1

12.2

12.3

12.4

12.5

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om tryggnad av försörjningsberedskapen och om Försörjningsberedskapscentralen

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens tillämpningsområde och syften

Syftet med denna lag är att för att skapa beredskap för allvarliga störningssituationer under normala förhållanden och beredskap för undantagsförhållanden trygga de ekonomiska funktioner, den produktion av och tillgång till nödvändiga varor och tjänster samt den kritiska infrastruktur som är nödvändiga för befolkningens försörjning och skydd, landets näringsliv och landets försvar och säkerhet (*försörjningsberedskap*).

Statsrådet ställer upp målen för försörjningsberedskapen, i vilka man fastställer den beredskapsnivå genom vilken syftena enligt 1 mom. ska nås.

2 §

Myndigheter som svarar för försörjningsberedskapen

Varje ministerium ansvarar för försörjningsberedskapen inom sitt eget ansvarsområde och förvaltningsområde.

Arbets- och näringsministeriet utvecklar försörjningsberedskapen och beredskapsåtgärderna i samarbete med de övriga ministerierna.

Försörjningsberedskapscentralen stöder upprätthållandet och utvecklandet av försörjningsberedskapen på det sätt som föreskrivs i denna lag.

2 kap.

Allmänna bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralen

3 §

Försörjningsberedskapscentralens ställning och verksamhetsområde

Försörjningsberedskapscentralen är ett statligt ämbetsverk som hör till arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde.

Försörjningsberedskapscentralen planerar och genomför beredskapsåtgärder som tryggar försörjningsberedskapen inför allvarliga störningssituationer under normala förhållanden och inför undantagsförhållanden.

4 §

Försörjningsberedskapscentralens uppgifter

Försörjningsberedskapscentralen har till uppgift att

- 1) utveckla och samordna samverkan mellan myndigheterna, näringslivet och organisationerna i frågor som gäller försörjningsberedskapen,
 - 2) främja myndigheternas, näringslivets och organisationernas beredskapsförberedelser och beredskap att agera i allvarliga störningssituationer under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden,
 - 3) upprätthålla en aktuell lägesbild av de sektorer och branscher som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen,
 - 4) i samarbete med andra myndigheter och med näringslivet främja åtgärder för att säkerställa funktionen hos den kritiska infrastruktur som är nödvändig med tanke på försörjningsberedskapen,
 - 5) främja åtgärder för att trygga tillgången till sådana varor och tjänster som är nödvändiga med tanke på försörjningsberedskapen vid allvarliga störningssituationer under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden samt att främja åtgärder för att trygga sådan produktion som stöder det militära försvaret,
 - 6) i statens säkerhetsupplag hålla sådana material som är nödvändiga för tryggheten av försörjningsberedskapen och fullgörandet av förpliktelser enligt internationella avtal som är bindande för Finland samt genomföra planeringen, lagerhanteringen, affärstransaktioner, förvaltningen och övervakningen i anslutning till säkerhetsupplagring,
 - 7) sköta de uppgifter som enligt lagstiftningen om skyddsupplagring och obligatorisk upplagring ankommer på Försörjningsberedskapscentralen,
 - 8) sköta de uppgifter som hör till den nationella behöriga myndigheten och som anges i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1938 om åtgärder för att säkerställa försörjningstryggheten för gas och om upphävande av förordning (EU) nr 994/2010,
 - 9) sköta de uppgifter som hör till det centrala samordningskontoret och som anges i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/2747 om inrättande av en ram med åtgärder relaterade till krissituationer på den inre marknaden och till resiliensen på den inre marknaden och om ändring av rådets förordning (EG) nr 2679/98,
 - 10) sköta de uppgifter som anges i artiklarna 21.2 a och 21.2 c samt artikel 21.3 och 24.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1252 om inrättande av en ram för säkerställande av trygg och hållbar försörjning av kritiska råmaterial och om ändring av förordningarna (EU) nr 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1724 och (EU) 2019/1020,
 - 11) utföra de uppgifter inom Europeiska unionens beredskapsverksamhet som tilldelats Försörjningsberedskapscentralen,
 - 12) bistå vid anskaffningen, transporten och upplagringen av materialhjälp i samband med de uppgifter som anges i 38 § i räddningslagen (379/2011),
 - 13) sörja för prognostisering och analyser som gäller försörjningsberedskapen samt utföra de uppgifter inom Försörjningsberedskapscentralens verksamhetsområde som förutsätts i internationella avtal,
 - 14) sköta de uppgifter som enligt annan lagstiftning ankommer på Försörjningsberedskapscentralen samt andra eventuella oförutsedda och brådskande uppgifter som är nödvändiga för tryggheten av försörjningsberedskapen.
- Närmare bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralens uppgifter får utfärdas genom förordning av statsrådet.

3 kap.

Ledning och beslutsfattande

5 §

Generaldirektör och ledningsgrupp

Försörjningsberedskapscentralen leds av generaldirektören, som utnämns av statsrådet. Generaldirektören svarar för utvecklingen av ämbetsverkets verksamhet och för verksamhetens resultat samt för att målen nås.

Generaldirektören avgör de ärenden som ska avgöras av Försörjningsberedskapscentralen, om det inte föreskrivs eller i arbetsordningen bestäms att de ska avgöras av någon annan tjänsteman.

Generaldirektören bistås av en ledningsgrupp.

6 §

Arbetsordning

Generaldirektören fastställer ämbetsverkets arbetsordning. Arbetsordningen ska innehålla närmare bestämmelser om ämbetsverkets organisation, beredningen och avgörandet av ärenden samt ordnandet av förvaltningen, verksamheten och arbetet vid ämbetsverket.

4 kap.

Styrning

7 §

Styrningen av Försörjningsberedskapscentralen

Arbets- och näringsministeriet svarar för den allmänna administrativa styrningen av och tillsynen över Försörjningsberedskapscentralen.

Kommunikationsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, justitieministeriet, försvarsministeriet, inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, utrikesministeriet, finansministeriet, statsrådets kansli och miljöministeriet styr Försörjningsberedskapscentralen inom sina egna ansvarsområden, i samarbete med arbets- och näringsministeriet.

Närmare bestämmelser om styrningen av Försörjningsberedskapscentralen får utfärdas genom förordning av statsrådet.

8 §

Försörjningsberedskapscentralens styrgrupp

För samordningen av styrningen av Försörjningsberedskapscentralen tillsätter arbets- och näringsministeriet för högst fyra år i sänder en styrgrupp, där de sektorstyrande ministerierna är företrädade. Försörjningsberedskapscentralen är sakkunnigmedlem i styrgruppen. Styrgruppen kan vid behov höra sakkunniga.

Försörjningsberedskapscentralens styrgrupp har till uppgift att

1) behandla och godkänna Försörjningsberedskapscentralens resultatavtal, ramförslag och budgetförslag, ärenden som gäller ställningstaganden till bokslut samt viktiga strategiska riktlinjer för Försörjningsberedskapscentralen,

2) ge Försörjningsberedskapscentralen bindande utlåtanden om centralens betydande ekonomiska förbindelser, inrättande eller avveckling av sektorer, pooler eller kommittéer, upphandling av produktionsreserver och kapacitetsreserver eller om andra principiellt betydande ärenden,

3) besluta om årliga prioriteringar för sektorernas, poolernas och kommittéernas verksamhet.

Om styrgruppen är oenig om hur ett ärende ska avgöras, avgörs ärendet av arbets- och näringsministeriet.

Arbets- och näringsministeriet kan också tillsätta andra grupper för att bereda de sektorstyrande ministeriernas gemensamma ståndpunkter i frågor som hör till styrningen.

Närmare bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralens styrgrupp och om dess uppgifter och förfaranden får utfärdas genom förordning av statsrådet.

5 kap.

Samarbete i frågor som gäller försörjningsberedskapen

9 §

Samarbetsgruppen för försörjningsberedskapen

För utvecklandet och samordningen av försörjningsberedskapen tillsätter arbets- och näringsministeriet en förvaltningsövergripande samarbetsgrupp för försörjningsberedskapen inom statsförvaltningen för en mandatperiod på högst tre år i sänder.

10 §

Försörjningsberedskapsrådet

Försörjningsberedskapsrådet är ett samarbetsorgan för myndigheterna, näringslivet och organisationerna i frågor som gäller försörjningsberedskapen.

Statsrådet tillsätter Försörjningsberedskapsrådet på framställning av arbets- och näringsministeriet för en mandatperiod på högst tre år. I Försörjningsberedskapsrådet ska det finnas företrädare för de myndigheter, företag inom näringslivet och organisationer som är väsentliga med tanke på försörjningsberedskapen. Ordföranden och minst hälften av de övriga medlemmarna ska företräda företag inom näringslivet.

Försörjningsberedskapsrådet har till uppgift att

1) främja myndigheternas, näringslivets och organisationernas samarbete i frågor som gäller försörjningsberedskapen,

2) analysera hot mot försörjningsberedskapen och främja forskningen på området,

3) ta initiativ till utveckling av försörjningsberedskapen,

4) på begäran av Försörjningsberedskapscentralens styrgrupp ge utlåtanden om samarbetet mellan myndigheterna, näringslivet och organisationerna,

5) utvärdera sektor-, pool- och kommittéfältets omfattning och ändamålsenlighet samt verksamhetens resultat,

6) bereda ett förslag om årliga prioriteringar för sektorerna, poolerna och kommittéerna samt följa hur dessa prioriteringar genomförs.

Närmare bestämmelser om Försörjningsberedskapsrådets uppgifter får utfärdas genom förordning av statsrådet.

11 §

Sektorer, pooler och kommittéer

För samarbetet mellan myndigheterna, näringslivet och organisationerna kring försörjningsberedskapen finns det sektorer som representerar för försörjningsberedskapen kritiska branscher och som består av pooler och kommittéer. Poolerna och kommittéerna inrättas genom avtal mellan Försörjningsberedskapscentralen och företagen inom näringslivet, organisationerna eller myndigheterna.

Försörjningsberedskapscentralen utser företrädare för myndigheterna, de företag inom näringslivet som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen samt organisationerna till medlemmar i organen för sektorerna, poolerna och kommittéerna. I varje sektor, pool och kommitté ska det finnas minst en företrädare för det ministerium eller förvaltningsområde till vars ansvarsområde sektorns, poolens eller kommitténs verksamhet hör.

Sektorerna, poolerna och kommittéerna har till uppgift att i enlighet med de mål för försörjningsberedskapen som statsrådet ställt upp och de prioriteringar som Försörjningsberedskapscentralens styrgrupp fastställer varje år främja samarbetet mellan myndigheterna, näringslivet och organisationerna i frågor som gäller försörjningsberedskapen samt att upprätthålla och utveckla försörjningsberedskapen, beredskapsförberedelserna och kontinuitetshanteringen i nätverket av företag och organisationer inom sitt respektive verksamhetsområde.

6 kap.

Materiell beredskap

12 §

Statens säkerhetsupplagring

I statens säkerhetsupplag lagras råvaror och produkter som är nödvändiga för befolkningens försörjning och skydd, näringslivets verksamhet och den produktion som stöder försvaret och säkerheten och som är nödvändiga med hänsyn till de förpliktelser avseende försörjningsberedskap som Finland har enligt internationella avtal.

Säkerhetsupplag av råolja och oljeprodukter ska placeras så att upplagen kan tas i bruk och de facto levereras till slutanvändare och marknader inom sådana tidsfrister och under sådana förhållanden som lindrar eventuella leveransproblem. Försörjningsberedskapscentralen ska säkerställa att säkerhetsupplagen är tillgängliga och fysiskt åtkomliga så att försörjningsberedskapen är tryggad.

13 §

Beslutsfattandet i fråga om statens säkerhetsupplag

Statsrådet beslutar om ibruktagande av säkerhetsupplag vid allvarliga störningssituationer under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden. Statsrådet kan bemyndiga Försörjningsberedskapscentralen att besluta om ibruktagande av säkerhetsupplag vid allvarliga störningar under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden.

I övrigt tillämpas på beslutsfattandet i fråga om inrättande, ibruktagande och avveckling av säkerhetsupplag, ersättande av en råvara eller produkt som tagits i användning från ett säkerhetsupplag med en ny råvara eller produkt och anskaffning eller överlåtelse av en råvara eller produkt som lagras i ett säkerhetsupplag bestämmelserna i 5 §, 8 § 2 mom. och 14 §.

Statsrådet beslutar särskilt om grunderna för ersättning till försörjningsberedskapsfonden för värdet av råvaror och produkter som tagits i användning från ett säkerhetsupplag.

14 §

Beslutsfattandet i fråga om läkemedel, medicintekniska produkter, personlig skyddsutrustning och andra hälsovårdsförmödenheter som lagras i säkerhetsupplag

Social- och hälsovårdsministeriet beslutar med avvikelse från 13 § om anskaffning, ibruktagande och distribution av läkemedel, medicintekniska produkter, personlig skyddsutrustning och andra hälsovårdsförmödenheter som ska lagras i statens säkerhetsupplag. Läkemedel, medicintekniska produkter, personlig skyddsutrustning och andra hälsovårdsförmödenheter som finns i statens säkerhetsupplag kan tas i bruk när

1) användningen av dem är nödvändig för ändamålsenlig vård av befolkningen eller förebyggande av sjukdomar och det inte finns tillräckliga kommersiella upplag eller obligatoriska upplag eller skyddsupplag i landet av produkten eller materialet i fråga,

2) det finns grunder för ibruktagandet enligt 73 § i lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016), eller

3) de används för lämnande av internationellt bistånd till en annan stat, Europeiska unionen eller en internationell organisation eller för samarbete med en annan stat, Europeiska unionen eller en internationell organisation utanför Finlands territorium och de inte behöver tas i bruk med stöd av 1 eller 2 punkten.

Social- och hälsovårdsministeriet kan fatta det beslut som avses i 1 mom., om inte något annat följer av lagen om statsbudgeten (423/1988). Social- och hälsovårdsministeriet ska i ärenden som avses i 1 mom. 3 punkten beakta eventuella beslut som fattats med stöd av lagen om beslutsfattande om internationellt bistånd, samverkan eller annan internationell verksamhet (418/2017) och med stöd av 38 § i räddningslagen.

I social- och hälsovårdsministeriets beslut om ibruktagande och distribution kan det i fråga om de produkter och material som avses i 1 mom. bestämmas om distributionen, användningsändamålen, mängderna och vederlagen och om andra omständigheter som gäller distributionen.

15 §

Upphandling av produktionsreserver och kapacitetsreserver

Försörjningsberedskapscentralen kan ingå avtal om produktionsreserver eller avtal om upphandling av kapacitetsreserver för befolkningens försörjning och skydd och för att trygga näringslivets verksamhet och den produktion som stöder försvaret och säkerheten. Avsikten är att arrangemang som gäller produktionsreserver och kapacitetsreserver ska införas vid allvarliga störningssituationer under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden.

7 kap.

Finansieringen av försörjningsberedskapen

16 §

Försörjningsberedskapsfonden och försörjningsberedskapsavgift

Försörjningsberedskapscentralen förvaltar försörjningsberedskapsfonden, som står utanför statsbudgeten och till vilken intäktsförs den försörjningsberedskapsavgift som tas ut med stöd av lagen om punktskatt på flytande bränslen (1472/1994) och lagen om punktskatt på elström och vissa bränslen (1260/1996).

Med medel ur försörjningsberedskapsfonden täcks kostnaderna för och investeringarna i den materiella beredskapen samt de ersättningar enligt 21 § som i andra lagar har bestämts att ska täckas med medel ur försörjningsberedskapsfonden. Dessutom får försörjningsberedskapsåtgärder i anslutning till Försörjningsberedskapscentralens programverksamhet samt andra investeringar än sådana som hänför sig till materiell beredskap och som är nödvändiga med tanke på försörjningsberedskapen samt kostnader i samband med krisåtgärder ersättas med medel ur försörjningsberedskapsfonden.

Försörjningsberedskapsfondens kapital utgörs av fast och lös egendom som krävs för den materiella beredskapen, säkerhetsupplagrade varor samt icke-placerade medel. Vinst och förlust som uppstått vid överlåtelse av säkerhetsupplagrade varor ska beaktas som en förändring av försörjningsberedskapsfondens kapital.

17 §

Förvaltningen av försörjningsberedskapsfonden

Försörjningsberedskapscentralen svarar för förvaltningen av försörjningsberedskapsfonden. På det beslutsfattande som gäller användningen av försörjningsberedskapsfonden tillämpas bestämmelserna i 5 och 8 §. Överlåtelse av fast egendom som försörjningsberedskapsfonden äger sker enligt vad som särskilt föreskrivs om överlåtelse av statlig jordegendom. Intäkterna av fastigheter och de vederlag som erhålls genom överlåtelser av dem ska intäktsföras till försörjningsberedskapsfonden.

Om statens säkerhetsupplag avvecklas eller minskas ska försörjningsberedskapsfondens kapital eller en del som motsvarar minskningen intäktsföras i statsbudgeten. Om försörjningsberedskapsfondens likvida medel överstiger 150 miljoner euro, ska den överskjutande delen intäktsföras i statsbudgeten.

Närmare bestämmelser om förvaltningen av försörjningsberedskapsfonden får utfärdas genom förordning av arbets- och näringsministeriet.

18 §

Bokföring, revision och bokslut

På försörjningsberedskapsfondens bokföring tillämpas bokföringslagen (1336/1997) och på revision av försörjningsberedskapsfonden revisionslagen (1141/2015).

Arbets- och näringsministeriet tillsätter för tre år i sänder för granskning av försörjningsberedskapsfondens förvaltning, ekonomi och räkenskaper två revisorer, av vilka åtminstone en ska vara en av Centralhandelskammaren godkänd revisor och åtminstone en ska vara revisor inom den offentliga förvaltningen och ekonomin. Till revisor kan också utses en revisionsammanslutning med ovan föreskriven behörighet.

Statsrådet fastställer försörjningsberedskapsfondens av Försörjningsberedskapscentralen upprättade bokslut senast den 15 april efter finansåret. Bokslutet består av resultaträkning, balansräkning och verksamhetsberättelse.

19 §

Fullmakt att uppta lån

Försörjningsberedskapsfonden kan med statsrådets tillstånd och på de villkor som statsrådet bestämmer ta upp lån ett belopp av högst 600 miljoner euro.

Återbetalningar av lån samt räntor betalas med försörjningsberedskapsfondens medel.

Staten svarar för försörjningsberedskapsfondens lån enligt 1 mom. till den del försörjningsberedskapsfondens medel är otillräckliga.

8 kap.

Stöd som Försörjningsberedskapscentralen beviljar

20 §

Allmänna förutsättningar för beviljande av stöd

Försörjningsberedskapscentralen kan bevilja stöd ur försörjningsberedskapsfonden för ekonomisk eller annan verksamhet, om det behövs för utförandet av uppgifter enligt denna lag eller för uppnåendet av målen enligt statsrådets beslut om målen för försörjningsberedskapen.

Ytterligare förutsättningar för beviljande av stöd är att

1) beviljande av stöd för åtgärden inte enligt lag ankommer på någon annan myndighet och finansieringen inte hänför sig till en långvarig verksamhet under normala förhållanden som en myndighet ska ansvara för,

2) stödet inriktas på att avhjälpa marknadsmisslyckanden och har en stimulanseffekt och den eftersträlvade beredskaps-, försörjningsberedskaps- eller säkerhetsnivån inte kan nås utan att stöd beviljas,

3) företaget bedöms ha förutsättningar för fortgående lönsam verksamhet,

4) stödet inte snedvrider konkurrensen; när stöd beviljas för ekonomisk verksamhet ska bestämmelserna i artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt beaktas,

5) stödet är tidsbundet.

Närmare bestämmelser om förutsättningarna för beviljande av stöd och om stödets omfattning samt om grunderna för bestämmande av stöd får utfärdas genom förordning av statsrådet.

21 §

Stöd och ersättningar enligt andra lagar

Utöver vad som föreskrivs i 20 § finns det separata bestämmelser annanstans i lagstiftningen om de stöd och ersättningar som beviljas ur försörjningsberedskapsfonden och om förutsättningarna för beviljandet av stöd och ersättningar.

9 kap.

Särskilda bestämmelser

22 §

Övergång av egendom

Egendom som ägs av Försörjningsberedskapscentralen/försörjningsberedskapsfonden övergår vid ikraftträdandet av denna lag till ämbetsverket Försörjningsberedskapscentralen/till försörjningsberedskapsfonden.

23 §

Försörjningsberedskapscentralens rätt att få uppgifter

Försörjningsberedskapscentralen har trots sekretessbestämmelserna rätt att av en myndighet som avses i 4 § 1 mom. 1, 4 och 7 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) på begäran avgiftsfritt få de uppgifter som den utlämnande myndigheten anser nödvändiga för utförandet av de uppgifter som anges i 4 § 1 mom. 3–5 och 8 punkten i denna lag.

24 §

Skyldighet att lämna uppgifter

En näringsidkare och en organisation inom näringslivet ska på begäran av Försörjningsberedskapscentralen trots sekretessbestämmelserna eller andra begränsningar som gäller utlämnande av uppgifter ge centralen de uppgifter som är nödvändiga för att centralen ska kunna utföra sina uppgifter enligt 4 § 1 mom. 3–6 punkten.

Uppgifterna ska lämnas avgiftsfritt, utan obefogat dröjsmål och på begäran skriftligen. Uppgifterna kan lämnas med hjälp av en teknisk anslutning eller på annat sätt i elektronisk form.

25 §

Utlämnande av sekretessbelagd information

Trots det som föreskrivs om sekretessbelagd information har Försörjningsberedskapscentralen rätt att till en myndighet som avses i 4 § 1 mom. 1 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet samt till företag och organisationer inom näringslivet som deltar i sektors-, pool- och kommittéverksamhet lämna ut en i 4 § 1 mom. 3 punkten avsedd lägesbild.

Försörjningsberedskapscentralen får inte överlåta sådana uppgifter vidare som den erhållit av en annan myndighet, om detta strider mot de villkor som ställts då uppgifterna lämnades ut.

26 §

Handräckning

Försörjningsberedskapscentralen har rätt att för tillsynen över statens säkerhetsupplag enligt 4 § 1 mom. 6 punkten och för verkställandet av ett ibruktagande av statens säkerhetsupplag enligt 13 och 14 § få handräckning av polisen, om handräckningen kan ske utan att den äventyrar utförandet av andra uppgifter som enligt lag ska skötas av polisen.

Generaldirektören beslutar om begäran om handräckning.

27 §

Vite

Försörjningsberedskapscentralen kan förena den i 24 § föreskrivna skyldigheten att lämna uppgifter med vite.

28 §

Försörjningsberedskapsförseelse

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet underlåter att inom utsatt tid lämna sådana uppgifter om produktionskapacitet, lagernivåer, lokaler eller personalresurser som begärts med stöd av 24 § eller sådana nödvändiga uppgifter som begärts för upprätthållande av en lägesbild enligt 4 § 1 mom. 3 punkten eller ger en felaktig uppgift, ska för *försörjningsberedskapsförseelse* dömas till böter.

För försörjningsberedskapsförseelse döms också den som uppsåtligen eller av oaktsamhet underlåter att med stöd av 4 § 1 mom. 10 punkten inom utsatt tid genomföra en riskbedömning enligt artikel 24.2 i förordning (EU) 1252 /2024.

10 kap.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

29 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 2026.

30 §

Bestämmelser som upphävs

Genom denna lag upphävs lagen om tryggnad av beredskaperna (1390/1992).

31 §

Övergångsbestämmelse som gäller personalen

Den personal i arbetsavtalsförhållande som sköter uppgifter enligt lagen om tryggnad av försörjningsberedskaperna (1390/1992) övergår till ett tjänsteförhållande vid den Försörjningsberedskapscentral som inrättas genom denna lag. Den personal i arbetsavtalsförhållande för viss tid som arbetar med dessa uppgifter övergår till ett tjänsteförhållande för viss tid vid Försörjningsberedskapscentralen för den tid arbetsavtalsförhållandet varar. En person i arbetsavtalsförhållande får överföras utan eget samtycke, om överföringen sker inom eller till personens pendlingsområde. Med pendlingsområde avses ett område enligt 10 § i lagen om ordnande av arbetskraftsservice (380/2023).

32 §

Övergångsbestämmelse som gäller avtal, förbindelser och anhängiga ärenden

Om inte något annat föreskrivs någon annanstans i lag, kvarstår de arkiv, register och data-material som uppkommit i samband med i 4 § i denna lag avsedda uppgifter som ankommer på Försörjningsberedskapscentralen eller uppgifter som Försörjningsberedskapscentralen har enligt någon annan lag samt anhängiga ärenden, ingångna avtal och förbindelser, liksom de rättigheter och skyldigheter som följer av dem, hos Försörjningsberedskapscentralen vid

ikraftträdandet av denna lag, om det inte med stöd av denna lag eller någon annan lag föreskrivs särskilt eller avtalas något annat i fråga om ansvar och skyldigheter som gäller dem och om inte något annat följer av deras innehåll.

33 §

Övergångsbestämmelser som gäller ändringssökande

Ändring i ett beslut som har fattats före ikraftträdandet av denna lag söks enligt de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

På behandlingen av ändringssökande av ärenden som är anhängiga vid en domstol vid ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Om en domstol upphäver ett beslut som har fattats före ikraftträdandet av denna lag och återförvisar ärendet att i dess helhet behandlas på nytt, ska ärendet behandlas och avgöras i enlighet med denna lag.

34 §

Övergångsbestämmelse om skyldigheten att använda gemensamma tjänster

Försörjningsberedskapscentralen ska införa de gemensamma grundläggande informationstekniktjänster och gemensamma informationssystemtjänster som avses i den förordning som utfärdas med stöd av 2 § 4 mom. i lagen om anordnande av statens gemensamma informations- och kommunikationstekniska tjänster (1226/2013) i den omfattning som föreskrivs i den förordning som utfärdas med stöd av 3 § 2 mom. i den lagen, i det skede då de gemensamma informations- och kommunikationstekniska tjänster som hänför sig till Försörjningsberedskapscentralens uppgifter överförs till det servicecenter som avses i 5 § i den lagen.

2.

Lag om skyddsupplag

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om skyddsupplag (970/1982) 8 § 2 mom., 13 § samt 14 § 2 mom.,

ändras 1 § 1 mom., 3 § 1 mom., 7 § 1 mom., 8 §, 8 a § samt 9 § 1 mom., av dem 7 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1392/1992, 8 a § sådant den lyder i lag 1685/1991 och 9 § 1 mom. sådant det lyder i lag 307/1995, samt

fogas till lagen nya 8 b och 11 § som följer:

1 §

Skyddsupplag kan i enlighet med bestämmelserna i denna lag inrättas och upprätthållas för lagring av råvaror, förnödenheter och produkter som är nödvändiga för att trygga befolkningens försörjning och säkerhet och för att upprätthålla produktionen vid eventuella störningar i utrikeshandeln.

3 §

Närmare bestämmelser om de råvaror, förnödenheter och produkter som ska upplagras, angivna enligt position, utfärdas genom förordning av statsrådet.

7 §

Försörjningsberedskapscentralen kan bevilja uppläggaren understöd för täckande av exceptionellt stora upplagringskostnader. Försörjningsberedskapscentralen betalar understödet till uppläggaren årligen på det sätt som bestäms i skyddsupplagringsavtalet.

8 §

Om det förekommer störningar i tillgången på en råvara, en förnödenhet eller en produkt och uppläggarens produktion skulle avbrytas eller väsentligt minska om inte råvarorna, förnödenheterna och produkterna i skyddsupplaget används, får uppläggaren med arbets- och näringsministeriets tillstånd använda varorna i skyddsupplaget för sin produktion. Uppläggaren ska inom en tid som ministeriet föreskriver komplettera skyddsupplaget så att lagervolymen motsvarar volymen enligt skyddsupplagringsavtalet.

När arbets- och näringsministeriet beviljar tillstånd att använda ett skyddsupplag ska ministeriet även bestämma om de övriga villkor som gäller användningen av skyddsupplaget. I ett beslut av ministeriet kan det bestämmas för vilka ändamål och i vilka mängder de råvaror, förnödenheter och produkter som omfattas av lagringsskyldigheten kan användas.

8 a §

Arbets- och näringsministeriet kan för att fullgöra de förpliktelser avseende krisberedskap inom energiförsörjningen som Finland har enligt internationella avtal bevilja en uppläggare tillstånd att lämna ut råvaror, förnödenheter och produkter ur ett skyddsupplag. Ministeriet ska samtidigt bestämma de mängder som lämnas ut och den tid inom vilken skyddsupplaget ska kompletteras.

8 b §

Försörjningsberedskapscentralen kan på ansökan bevilja en uppläggare tillstånd att underskrida den avtalade mängden, om det finns en risk för att en råvara, förnödenhet eller produkt som finns i skyddsupplaget eller någon annan råvara, förnödenhet eller produkt som omfattas av lagringsskyldigheten blir olämplig för sin avsedda användning under upplagringstiden.

Försörjningsberedskapscentralen kan bevilja tillstånd att underskrida den avtalade mängden också när den lagringsskyldiges produktion och verksamhet på grund av en tillfällig störning i tillgången på en råvara, förnödenhet eller produkt som omfattas av lagringsskyldigheten riskerar att avbrytas eller väsentligt minska om skyddsupplaget inte tas i bruk, under förutsättning att tillståndet att underskrida inte väsentligt äventyrar försörjningsberedskapen.

När Försörjningsberedskapscentralen beviljar tillstånd att underskrida den avtalade mängden ska den bestämma storleken på den tillåtna underskridningen och den tid inom vilken uppläggaren ska komplettera sitt lager till den nivå som förutsätts i skyddsupplagringsavtalet.

Den styrgrupp för Försörjningsberedskapscentralen som avses i 8 § i lagen om trygghet av försörjningsberedskapen och om Försörjningsberedskapscentralen ska ge Försörjningsberedskapscentralen ett utlåtande med styrande verkan i fråga om sådant tillfälligt underskridande av den avtalade mängden där storleken på underskridningen är mer än (en miljon euro) eller där det annars rör sig om ett principiellt betydande ärende.

9 §

Den som använder sitt upplag i strid med denna lag eller skyddsupplagringsavtalet är skyldig att återbetala upplagringsunderstödet till staten. På understöd som ska återbetalas ska det räknat

från den dag då understödet lyftes betalas en årlig ränta enligt den räntefot som avses i 4 § 1 mom. räntelagen (633/1982).

11 §

Försörjningsberedskapscentralen har rätt att för den tillsyn över skyddsupplag som anges i 10 § 2 mom. få handräckning av polisen, om handräckningen kan ges utan att den äventyrar utförande av andra uppgifter som enligt lag ska skötas av polisen.

Beslut om begäran om handräckning fattas av Försörjningsberedskapscentralens generaldirektör.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 20xx

Statsminister

Förnamn Efternamn

..minister Förnamn Efternamn

2.

Lag om skyddsupplag

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om skyddsupplag (970/1982) 8 § 2 mom., 13 § samt 14 § 2 mom.,
ändras 1 § 1 mom., 3 § 1 mom., 7 § 1 mom., 8 §, 8 a § samt 9 § 1 mom., av dem 7 § 1 mom.
sådant det lyder i lag 1392/1992, 8 a § sådant den lyder i lag 1685/1991 och 9 § 1 mom. sådant
det lyder i lag 307/1995, samt
fogas till lagen nya 8 b och 11 § som följer:

Gällande lydelse

1 §

Skyddsupplag kan i enlighet med stadgan-
dena i denna lag inrättas och upprätthållas för
lagring av råvaror, förnödenheter och produk-
ter som är nödvändiga för tryggnad av befolk-
ningens utkomst och upprätthållande av pro-
duktionen vid eventuella störningar i utrikes-
handeln.

3 §

Statsrådet fastställer positionsvis vilka råva-
ror, förnödenheter och produkter som skall
skyddsupplagras.

7 §

Enligt statsbudgeten kan uppläggaren bevil-
jas understöd för täckande av exceptionellt
stora upplagringskostnader. Understödet skall
årligen betalas av Försörjningsberedskapscen-
tralen till uppläggaren på det sätt som bestäms
i skyddsupplagringsavtalet.

8 §

Förekommer störningar i tillgången på en rå-
vara, en förnödenhet eller en produkt och
skulle uppläggarens produktion avbrytas eller
minska väsentligt om inte varorna i skyddsupp-
laget används, får uppläggaren med handels-
och industriministeriets tillstånd använda

Föreslagen lydelse

1 §

Skyddsupplag kan i enlighet med bestäm-
melserna i denna lag inrättas och upprätthållas
för lagring av råvaror, förnödenheter och pro-
dukter som är nödvändiga för att trygga befolk-
ningens försörjning och säkerhet och för att
upprätthålla produktionen vid eventuella stör-
ningar i utrikeshandeln.

3 §

Närmare bestämmelser om de råvaror, förnö-
denheter och produkter som ska upplagras, an-
givna enligt position, utfärdas genom förord-
ning av statsrådet.

7 §

Försörjningsberedskapscentralen kan bevilja
uppläggaren understöd för täckande av except-
ionellt stora upplagringskostnader. Försörj-
ningsberedskapscentralen betalar understödet
till uppläggaren årligen på det sätt som bestäms
i skyddsupplagringsavtalet.

8 §

Om det förekommer störningar i tillgången
på en råvara, en förnödenhet eller en produkt
och uppläggarens produktion skulle avbrytas
eller väsentligt minska om inte råvarorna, för-
nödenheterna och produkterna i skyddsuppla-
get används, får uppläggaren med arbets- och

Gällande lydelse

varorna i skyddsupplaget för sin produktion. Uppläggaren skall inom den tid som föreskrivs av ministeriet komplettera skyddsupplaget så att varumängden där motsvarar mängden enligt skyddsupplagringsavtalet.

Handels- och industriministeriet kan på grund av exceptionell prisstegring eller dröjsmål med leverans eller av annan därmed jämförbar särskild orsak bevilja uppläggaren tillstånd att tillfälligt, likväl högst under en tid av fyra månader, använda skyddsupplaget.

Vid beviljandet av tillstånd att använda skyddsupplag skall handels- och industriministeriet även bestämma om övriga villkor som rör användningen av skyddsupplaget.

8 a §

Handels- och industriministeriet kan för att uppfylla Finlands internationella fördragsförpliktelser om krisberedskap inom energiförsörjningen bevilja en skyddsuppläggare tillstånd att lämna ut råvaror och produkter i skyddsupplaget. Ministeriet skall samtidigt bestämma mängderna som lämnas ut och den tid inom vilken skyddsupplagen skall kompletteras.

(nytt)

Föreslagen lydelse

näringsministeriets tillstånd använda varorna i skyddsupplaget för sin produktion. Uppläggaren ska inom en tid som ministeriet föreskriver komplettera skyddsupplaget så att lagervolymen motsvarar volymen enligt skyddsupplagringsavtalet.

När arbets- och näringsministeriet beviljar tillstånd att använda ett skyddsupplag ska ministeriet även bestämma om de övriga villkor som gäller användningen av skyddsupplaget. I ett beslut av ministeriet kan det bestämmas för vilka ändamål och i vilka mängder de råvaror, förnödenheter och produkter som omfattas av lagringsskyldigheten kan användas.

8 a §

Arbets- och näringsministeriet kan för att fullgöra de förpliktelser avseende krisberedskap inom energiförsörjningen som Finland har enligt internationella avtal bevilja en uppläggare tillstånd att lämna ut råvaror, förnödenheter och produkter ur ett skyddsupplag. Ministeriet ska samtidigt bestämma de mängder som lämnas ut och den tid inom vilken skyddsupplaget ska kompletteras.

8 b §

Försörjningsberedskapscentralen kan på ansökan bevilja en uppläggare tillstånd att underskrida den avtalade mängden, om det finns en risk för att en råvara, förnödenhet eller produkt som finns i skyddsupplaget eller någon annan råvara, förnödenhet eller produkt som omfattas av lagringsskyldigheten blir olämplig för sin avsedda användning under upplagringstiden.

Försörjningsberedskapscentralen kan bevilja tillstånd att underskrida den avtalade mängden också när den lagringsskyldiges produktion och verksamhet på grund av en tillfällig störning i tillgången på en råvara, förnödenhet eller produkt som omfattas av lagringsskyldigheten riskerar att avbrytas eller väsentligt minska om skyddsupplaget inte tas i bruk, under förutsättning att tillståndet att underskrida inte väsentligt äventyrar försörjningsberedskapen.

När Försörjningsberedskapscentralen beviljar tillstånd att underskrida den avtalade

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

mängden ska den bestämma storleken på den tillåtna underskridningen och den tid inom vilken uppläggaren ska komplettera sitt lager till den nivå som förutsätts i skyddsupplagringsavtalet.

Den styrgrupp för Försörjningsberedskapscentralen som avses i 8 § i lagen om trygghet av försörjningsberedskapen och om Försörjningsberedskapscentralen ska ge Försörjningsberedskapscentralen ett utlåtande med styrande verkan i fråga om sådant tillfälligt underskridande av den avtalade mängden där storleken på underskridningen är mer än (en miljon euro) eller där det annars rör sig om ett principiellt betydande ärende.

9 §

Den som använder sitt upplag i strid med denna lag eller skyddsupplagringsavtalet är skyldig att till staten återbetala upplagringsunderstödet. På understöd som återbetalas skall erläggas en årlig ränta enligt den räntefot som avses i 4 § 3 mom. räntelagen, räknat från den dag understödet lyfts.

9 §

Den som använder sitt upplag i strid med denna lag eller skyddsupplagringsavtalet är skyldig att återbetala upplagringsunderstödet till staten. På understöd som ska återbetalas ska det räknat från den dag då understödet lyftes betalas en årlig ränta enligt den räntefot som avses i 4 § 1 mom. räntelagen (633/1982).

(nytt)

11 §

Försörjningsberedskapscentralen har rätt att för den tillsyn över skyddsupplag som anges i 10 § 2 mom. få handräckning av polisen, om handräckningen kan ges utan att den äventyrar utförande av andra uppgifter som enligt lag ska skötas av polisen.

Beslut om begäran om handräckning fattas av Försörjningsberedskapscentralens generaldirektör.

13 §

Närmare stadganden om verkställigheten av denna lag utfärdas vid behov genom förordning.

(upphävs)

14 §

Denna lag tillämpas även på sådana före denna lags ikraftträdande inrättade upplag för vilka räntegottgörelse har beviljats med stöd av lagen om vissa räntestödslån av kreditanstalters medel, om handels- och industriministeriet och uppläggaren avtalar därom.

(upphävs)

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den 20 .